

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครุอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหาร
และผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร

นางสาวน้ำผึ้ง ทวีพรปฐมกุล

ศูนย์วิทยพัทยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DESIRABLE CHARACTERISTICS OF KINDERGARTEN TEACHERS AS PERCEIVED BY
ADMINISTRATORS AND PARENTS IN BANGKOK METROPOLIS

Miss Namphueng Taweepornpathomgul

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Early Childhood Education

Department of Curriculum, Instruction, and Educational Technology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของ

ผู้บริหารและผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวน้ำผึ้ง ทวีพรปฐมกุล

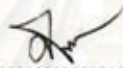
สาขาวิชา

การศึกษาปฐมวัย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.จีระพันธุ์ พูลพัฒน์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.จีระพันธุ์ พูลพัฒน์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ เหมชะญาติ)

น้ำผึ้ง ทวีพรปฐมกุล : คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหาร
และผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร. (DESIRABLE CHARACTERISTICS OF KINDERGARTEN
TEACHERS AS PERCEIVED BY ADMINISTRATORS AND PARENTS IN BANGKOK
METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ. ดร.จิระพันธุ์ พูลพัฒน์, 152 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของ
ผู้บริหาร และผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร 4 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม
และด้านมนุษยสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร และผู้ปกครอง ในโรงเรียน จำนวน 300 โรงเรียน
ที่มีการจัดการศึกษาระดับอนุบาล สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 และสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
เป็นผู้บริหาร จำนวน 300 คน และผู้ปกครอง จำนวน 600 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และ
แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหาร และ
ผู้ปกครองในด้านต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

1) ด้านการสอน : ตามการรับรู้ของผู้บริหาร พบว่า ครูควรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการอบรม
เลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ควรจัดทำสื่อและอุปกรณ์ได้เอง
ควรมีการสรุปผลการประเมินพัฒนาการเป็นรายบุคคลตามกำหนดโรงเรียน

ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง พบว่า ครูควรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย
ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ควรจัดทำสื่อและอุปกรณ์ได้เอง ควรมีการเก็บรวบรวม
ผลงานเด็กเพื่อดูความก้าวหน้าของพัฒนาการ

2) ด้านบุคลิกภาพ : ตามการรับรู้ของผู้บริหาร พบว่า ครูควรตรงต่อเวลา และแต่งกายตาม
ระเบียบของโรงเรียน

ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง พบว่า ครูควรมีอารมณ์ขัน สนุกสนาน ยิ้มแย้มแจ่มใส และพูดจา
สุภาพ ใช้ภาษาไทยถูกต้อง

3) ด้านคุณธรรม จริยธรรม : ตามการรับรู้ของผู้บริหาร พบว่า ครูควรยึดมั่นในสถาบันชาติ
ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง พบว่า ครูควรมีความเมตตา กรุณากับเด็กทุกคน

4) ด้านมนุษยสัมพันธ์ : ตามการรับรู้ของผู้บริหาร พบว่า ครูควรให้ความรักและความอบอุ่นกับ
เด็ก ร่วมกันปรึกษาและหาทางแก้ปัญหาต่าง ๆ ของเด็กในโรงเรียนกับเพื่อนครู ร่วมมือกับผู้ปกครองในการ
พัฒนาเด็กอย่างใกล้ชิด และสามารถปรับตัวให้เข้ากับบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน

ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง พบว่า ครูควรให้ความรักและความอบอุ่นกับเด็ก และร่วมมือกับ
ผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กอย่างใกล้ชิด

ภาควิชา หลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา ลายมือชื่อนิสิต.....น้ำผึ้ง ทวีพรปฐมกุล
สาขาวิชา.....การศึกษาปฐมวัย..... ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....รศ.ดร.จิระพันธุ์ พูลพัฒน์
ปีการศึกษา.....2551.....

4883698627 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEYWORDS : DESIRABLE / CHARACTERISTICS OF KINDERGARTEN TEACHERS / BANGKOK METROPOLIS

NAMPHUENG TAWEEPORNPATHOMGUL : DESIRABLE CHARACTERISTICS OF KINDERGARTEN TEACHERS AS PERCEIVED BY ADMINISTRATORS AND PARENTS IN BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF. CHEERAPAN BHULPAT, Ph.D., 152 pp.

The purpose of this research was to study the desirable characteristics of kindergarten teachers as perceived by administrators and parents in Bangkok Metropolis on teaching, personality, morality and ethics and human relations. The sample group of this study consisted of 300 administrators and 600 parents from 300 schools in public and private under Department of Education Bangkok Metropolitan Administration under Bangkok Education Service Area Office 1, 2 and 3 and Office of the Private Education Commission

The research instruments were desirable characteristics of kindergarten teachers questionnaire and interview. The data was analyzed by using frequency distribution, percentage, means and standard deviation.

The research findings were as follows:

1. Concerning teaching: as perceived by administrators indicated that teachers should understanding in early childhood fostering, organize teaching activities with 6 activities, and produce instructional media and individual assess.

As perceived by parents indicated that teachers should understanding in early childhood fostering, organize teaching activities with 6 activities, and produce instructional media and compiling work of children.

2. Concerning personality: as perceived by administrators indicated that teachers should be punctual and dress under school regulation.

As perceived by parents indicated that teachers should humor, enjoy, cheerful, speak politely and use correct Thai language.

3. Concerning morality and ethics: as perceived by administrators indicated that teachers should faith in nation, religion and king.

As perceived by parents indicated that teachers should kind.

4. Concerning human relations: as perceived by administrators indicated that teachers should show herself of loving children to indicated that children are warm accepted, cooperate with other co-workers to solve a problem, closely cooperate with parents and adapt with others.

As perceived by parents indicated that teachers should show herself of loving children to indicated that children are warm accepted and closely cooperate to develop children.

Department : Curriculum, Instruction, and Educational Technology Student's Signature : Namphueng Taweeornpathomgul
Field of Study : Early Childhood Education..... Advisor's Signature : Cheerapan Bhulpat
Academic Year :2008.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณา และความช่วยเหลือเป็นอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.จีระพันธุ์ พูลพัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้ข้อคิด คำแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ตลอดจน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่าน จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ เหมชะญาติ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ดำเนินการตรวจสอบและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์สำเร็จ จันทริโอบกุล อาจารย์ สุกัญญา กาญจนกิจ อาจารย์ ชัยยุทธ์ บุญย์สวัสดิ์ อาจารย์ ดร.วนนาท รักสกุลไทย อาจารย์ ดร.อุไรรัตน์ สำเร็จวงศ์ ที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้อย่างยิ่ง รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารและผู้ปกครองโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาระดับอนุบาลทุกแห่งที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลของแก่วิจัย

ขอขอบคุณป้า ๆ พี่ ๆ เจ้าหน้าที่ในศูนย์บรรณสารสนเทศ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ให้ความเอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือ ข้อมูลต่าง ๆ ตลอดจน

ขอขอบคุณ เพื่อน ๆ CUD'36 พี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุก ๆ ท่านที่ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจให้ซึ่งกันและกันตลอดมา

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ คุณลุง คุณน้า คุณอา และญาติพี่น้อง ที่คอยเป็นกำลังใจ และให้การสนับสนุนด้านทุนทรัพย์ อุปกรณ์ในการทำวิจัยแก่ผู้วิจัยเสมอมา จนสำเร็จการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1	บทนำ..... 1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 6
	ขอบเขตการวิจัย..... 7
	ข้อตกลงเบื้องต้น..... 7
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย..... 7
	วิธีดำเนินการวิจัย..... 8
	ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย..... 9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 10
	คุณลักษณะของครู..... 12
	ครูอนุบาลกับการจัดการเรียนการสอน..... 24
	บุคลิกภาพ..... 41
	คุณธรรม จริยธรรม..... 46
	มนุษยสัมพันธ์..... 55
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 63
3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 68
	การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย..... 68
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 70
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 72

บทที่		หน้า
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	76
	การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล.....	78
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	99
	สรุปผลการวิจัย.....	100
	อภิปรายผล.....	105
	ข้อสังเกตจากการวิจัย.....	108
	ข้อเสนอแนะ.....	109
	รายการอ้างอิง.....	110
	ภาคผนวก.....	118
	ภาคผนวก ก.....	119
	ภาคผนวก ข.....	120
	ภาคผนวก ค.....	121
	ภาคผนวก ง.....	122
	ภาคผนวก จ.....	146
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	152

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญญัตินำ

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนโรงเรียนที่เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำแนกตามสังกัด.....	71
2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และแบบ สัมภาษณ์จำแนกตามสังกัด.....	72
3	องค์ประกอบและประเด็นย่อยในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	72
4	โครงสร้างของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	73
5	ประเด็นการปรับแก้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ...	75
6	จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับกลับและแบบสอบถามที่ นำมาวิเคราะห์.....	77
7	วันเวลา ที่เก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์.....	78
8	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารและผู้ปกครองจำแนกตามสถานภาพ.....	80
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองด้านการสอน จำแนกตามความรู้ของครู..	82
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองด้านการสอนจำแนกตามการจัดกิจกรรม.	83
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองการสอนจำแนกตามสื่อ – อุปกรณ์.....	85
12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองด้านการสอนจำแนกตามการประเมิน พัฒนาการ.....	86
13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองด้านบุคลิกภาพจำแนกตามบุคลิกภาพ ภายใน.....	87
14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองด้านบุคลิกภาพจำแนกตามบุคลิกภาพ ภายนอก.....	89

ตารางที่		หน้า
15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองด้านคุณธรรม จริยธรรมจำแนกตามการปฏิบัติตนเองและผู้อื่น.....	90
16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองด้านมนุษยสัมพันธ์จำแนกตามการปฏิสัมพันธ์กับเด็ก.....	92
17	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหารด้านมนุษยสัมพันธ์จำแนกตามการปฏิสัมพันธ์กับครู....	93
18	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองด้านมนุษยสัมพันธ์จำแนกตามการปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง.....	94
19	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองด้านมนุษยสัมพันธ์จำแนกตามการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น.....	95

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 69

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวง ที่มีประชากรมากที่สุดจากการอพยพย้ายถิ่นของประชากรจากต่างจังหวัดเข้ามาประกอบอาชีพต่าง ๆ รวมทั้งกรุงเทพมหานครยังเป็นศูนย์กลางของการเจริญในทุก ๆ ด้าน ทั้งการปกครอง การศึกษาและการคมนาคม ทำให้มีการขยายตัวของเมืองออกไปจากพื้นที่เกษตรกรรมมาเป็นพื้นที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม ประชากรในกรุงเทพมหานคร จึงเป็นบุคคลที่มีความหลากหลาย และแตกต่างกัน ทั้งในด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ และรายได้ ซึ่งในปัจจุบันการจัดการศึกษาระดับอนุบาล มีโรงเรียนอนุบาลอยู่เป็นจำนวนมาก และมีหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชน สังกัดต่าง ๆ ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับอนุบาล ผู้ปกครองจึงมีทางเลือกโรงเรียนหลากหลายรูปแบบให้กับบุตรหลาน รุ่งรวี กนกวิบูลย์ศรี (2551) ได้นำเสนอหลักในการเลือกโรงเรียนอนุบาล ไว้ว่า หลักการและจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเด็กต้องสอดคล้องกับวัยและพัฒนาการของเด็กทั้ง 4 ด้าน การจัดกิจกรรมให้แก่เด็ก การเก็บข้อมูลในการประเมินพัฒนาการเด็ก ให้เด็กได้ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน สถานที่ทั้งในและนอกห้องเรียน มีระบบการดูแลเรื่องสุขอนามัยของเด็ก คุณครูหรือผู้ดูแลเด็กเป็นผู้ที่มีความรู้และมีประสบการณ์ในการดูแลเด็กและจัดการเรียนการสอน และอาจขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ของผู้ปกครองด้วย เช่น ค่าใช้จ่าย ความรู้ของผู้ปกครอง การเดินทาง ฯลฯ ซึ่งจะเห็นว่าผู้ปกครองเป็นบุคคลสำคัญที่จะต้องมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่าง ผู้บริหาร ครู และเด็ก

เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เริ่มต้นของชีวิตมนุษย์ซึ่งเป็นช่วงเวลาสำคัญที่สุด เป็นวัยแห่งการวางรากฐาน การเตรียมตัวเพื่อชีวิตในอนาคตและเป็นช่วงที่เกิดการเรียนรู้มากที่สุดในชีวิต หน่วยงานภาครัฐได้เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีครูเป็นผู้ขับเคลื่อนการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ (ประภาพรรณ เอี่ยมสุภาษิต, 2537) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูปฐมวัย ที่เป็นผู้อบรมสั่งสอน ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติของเด็ก ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษเฉพาะของครูปฐมวัยที่แตกต่างจากครูระดับอื่น ๆ คือ ต้องเป็นคนมีอารมณ์มั่นคง ใจเย็น ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ เป็นผู้มีความประพฤติทั้งกายและใจที่ดีงาม ให้ความรัก ความเอาใจใส่ต่อเด็กทุกคน อีกทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ

Cukkin (1949) ได้กล่าวถึง ครูเด็กเล็กต้องเข้าใจเด็ก เข้าใจการเจริญเติบโต ครูต้องมีคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของเด็ก ไม่พูดเสียงดัง น้ำเสียงฟังแล้วเกิดความอบอุ่น กิริยาท่าทาง

ไม่รีบร้อน ไม่แสดงสีหน้า มีความกระตือรือร้นในการทำงาน แสดงความเป็นเพื่อนกับเด็ก และมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน

Forter and Headley (1950) ได้ระบุถึงลักษณะของครูเด็กเล็กว่าควรมีลักษณะ กระฉับกระเฉง มีสง่า หน้าตาสะอาด มีอารมณ์ขัน ร่างกายแข็งแรง มีจรรยาบรรณครู มีไหวพริบ มีความอดกลั้น ไม่เห็นแก่ตัว มีความสุข ไม่มีปัญหาทางบ้าน มีความเมตตากรุณา กล้าหาญ เป็นประชาธิปไตย ใฝ่หาใจได้ ยุติธรรม ซื่อสัตย์ ซื่อตรง มีอุดมคติ เชื่อเพื่อเชื่อแผ่ มองคนในแง่ดี และรู้จักยับยั้งชั่งใจ

แต่ปัจจุบันสังคมไทยตกอยู่ในภาวะกระแสทุนนิยม พาณิชยกรรม และวัตถุนิยม ขาดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ขาดความรักและความผูกพันกับท้องถิ่น การยอมรับในภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นรากเหง้าไทยแต่เดิมมีน้อย ทุกวันนี้สังคมไทยได้หันไปรับวัฒนธรรมตะวันตกที่ไหลบ่าเข้ามาผ่านสื่อต่างๆ โดยปราศจากการเลือกสรรกลั่นกรอง จนเกิดการซึมซับ ดัดแปลงละทิ้งวัฒนธรรมเดิมรับเอาวัฒนธรรมอื่นมาเป็นของตน เกิดการครอบงำทางวัฒนธรรม ในขณะที่เดียวกันก็สร้างค่านิยมและทัศนคติที่ขัดแย้งระหว่างคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ สภาพวิถีชีวิตไทยเอกลักษณ์วัฒนธรรมที่ดั้งเดิมถูกเบียดเบียนและเปลี่ยนแปลง นำมาซึ่งปัญหาความเสื่อมโทรมทางศีลธรรม คุณธรรมและปัญหาต่างๆอีกนานัปการ ทั้งปัญหายาเสพติด อบายมุข ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สถาบันครอบครัวขาดการยึดโยงสมาชิกในครอบครัว ขาดความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ ความผูกพันและครอบครัวล่มสลายในที่สุด (รุ่ง แก้วแดง, 2545)

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้ครูในปัจจุบันแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจนเกิดเป็นปัญหาที่สามารถพบเห็นได้ตามข่าวหน้าหนังสือพิมพ์ เช่น ครูอนุบาลใช้ความรุนแรง ทารุณเด็ก ครูล้วงละเมิดทางเพศหรือกระทำอนาจารต่อเด็ก ครูมีปัญหาครอบครัว ครูนำยาพิษมาใส่ในอาหารให้เด็กกินเพื่อเบียดเบียนความสนใจเพราะครูโกงเงินโรงเรียน ปัญหาหนี้สิน ซึ่งวารสารสามโกเศศ (2550) กล่าวว่าปัญหาหนี้สิน ครูมีปัญหามากกว่า 130,000 คน อยู่ในสภาพมีหนี้สินล้นพ้นตัวเฉลี่ยหนึ่งคนละ 1.1 ล้านบาท ทำให้ครูขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน มีคุณภาพชีวิตลดลง และต้องทำงานเพื่อหารายได้เสริม ทำให้การอุทิศตนต่อการปฏิบัติหน้าที่ครูได้ไม่เต็มที่ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอนลดลง และสอดคล้องกับสุภัทร ปัญญาทิพย์ (2546) ที่กล่าวไว้ว่าสาเหตุของปัญหาจริยธรรมของครูได้แก่ เงินเดือนไม่พอใช้ สวัสดิการไม่เพียงพอ ใช้จ่ายเกินฐานะ เล่นการพนัน มัวเมาในอบายมุข อันเป็นผลมาจากสังคมวัตถุนิยม

นอกจากปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของครูแล้ว จากการประเมินคุณภาพภายนอก สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบแรก พ.ศ.2544-2548) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่าครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนยังไม่ได้มาตรฐาน

ด้านความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากปัญหาของครูที่เกิดขึ้นอาจส่งผลกระทบต่อเด็กได้เพราะเมื่อตัวครูมีปัญหาประสิทธิภาพในการอบรมสั่งสอนเด็กก็จะน้อยลง พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของครูที่แสดงออกมาให้เด็กเห็น เด็กอาจจะทำตามได้เพราะครูมีความใกล้ชิดกับเด็กมากและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของเด็กทั้งในแง่ที่เป็นพฤติกรรมพึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ครูเด็กเล็กส่วนใหญ่มักอยู่กับเด็กตลอดทั้งวันและเกือบทุกวัน การอบรมสั่งสอนของครูและการปฏิบัติตนของครูจึงมีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของเด็ก (สุพันธ์วดี ไวยรูป, 2549) สอดคล้องกับปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2534) กล่าวว่าครูเป็นส่วนหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้เรียน ความรู้สึกนึกคิดของครูจะมีผลต่อผู้เรียนและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนด้วย Kedar (2542) กล่าวว่าครูมีอิทธิพลต่อความคิดการแสดงออกของเด็ก ดังนั้นครูต้องเป็นผู้นำ เพราะเด็กเป็นคนในอนาคตอนาคตก็คือสิ่งที่อยู่ข้างหน้า ไม่ใช่ข้างหลัง ครูต้องคิดและทำเร็วกว่าคนอื่น ต้องกล้าเปลี่ยนแปลง ถ้าครูไม่กล้าเปลี่ยนแปลง จะเป็นการยากที่จะทำให้สังคมของเราเจริญก้าวหน้าไปได้

ดังนั้น บุคลิกภาพของครูจึงมีอิทธิพลต่อเด็ก ดังที่ อารี พันธมณี (2547) กล่าวว่าการที่เด็กจะเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุขในการเรียนรู้ได้ สิ่งสำคัญส่วนหนึ่งมาจากครู บุคลิกภาพของครู มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของเด็กเป็นอย่างมากเพราะเด็กในวัยนี้มีการเรียนรู้และกระบวนการคิดเป็นขั้นตอนต่อเนื่องอย่างมีระบบ เริ่มจากการใช้ประสาทสัมผัสในการรับรู้ค่อย ๆ พัฒนาไปตามวัยโดยจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีสิ่งเร้าเป็นรูปธรรมมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ที่อยู่ใกล้ชิด ดังที่ Landrent (1972) อ้างถึงในพรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2549) กล่าวว่าเด็กปฐมวัยต้องการเป็นเหมือนคนที่เขารัก เด็กจะเรียนรู้จากการเลียนแบบบุคคลที่เขารัก เช่น พ่อ แม่ ครู ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อของ Sear (2006 อ้างถึงในพรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2549) เชื่อว่าบุคลิกภาพของคนเป็นผลมาจากปฏิกริยาถูกใช้ การทำงานของมนุษย์ทุกคนเป็นผลจากการปฏิสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลทั้งจากประสบการณ์และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เข้ามาสัมพันธ์กับบุคคลนั้น ๆ เพราะฉะนั้นพฤติกรรมของเด็กจะมีพัฒนาการเป็นแบบใดขึ้นกับว่าเขาได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาเช่นไร เพราะเด็กก็เปรียบเสมือนผ้าขาวที่สามารถซึมซับสีต่าง ๆ ได้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์มากกว่าคุณลักษณะภายในหรือพันธุกรรม (Locke, 1964 อ้างถึงในเยาวพา เดชะคุปต์, 2542) โดยมนุษย์มักจะใช้สภาพเงื่อนไขของสิ่งแวดล้อมซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมมนุษย์นั้น มีส่วนในการตัดสินใจพฤติกรรมครั้งต่อไปของมนุษย์ เด็กจะได้เรียนรู้ในลักษณะของการลอกเลียนแบบ โดยเด็กจะสังเกตพฤติกรรมของคนที่อยู่ใกล้ชิดและบันทึกในความทรงจำแล้วจึงถ่ายทอดพฤติกรรมนั้นในลักษณะที่ใกล้เคียงกับความคิดรวบยอดจากการลอกเลียนเอกลักษณ์ (Bandura, 1977 อ้างถึงในสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2537)

Adalbjarnardottri และ Selman (1997 อ้างถึงในภวยา แสงเพชร, 2542) ได้ศึกษาวิจัย โดยการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของครูในการส่งเสริมความสามารถและทักษะในด้าน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้กับเด็กประถมศึกษา โดยจัดทำเป็นโปรแกรมเสริมให้กับครูในการพัฒนาตนเองในการสอน โดยลดการใช้อำนาจ รั้งบังคับ ให้ความร่วมมือและเป็นมิตรกับเด็ก พบว่าพฤติกรรมการสอนของครูที่ปรับปรุงตนเอง มีผลต่อการพัฒนาอารมณ์และจริยธรรมของเด็ก ในทิศทางที่สูงขึ้น Charles (1981อ้างถึงในกุสุมาวดี พะวินรัมย์, 2539) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเพิ่ม พฤติกรรมที่เอื้อต่อการเข้าสังคมของเด็กโดยการฝึกพฤติกรรมดังกล่าว 4 อย่าง คือ การยิ้ม การแบ่งปัน การสัมผัสและการยกย่องชมเชย ให้กับเด็กปฐมวัย 4 คนที่มีข้อบกพร่องในการเข้า สังคม เด็กเหล่านี้จะได้รับการฝึกโดยวิธีการต่าง ๆ คือ การสอน (ทางวาจา) ของครู การใช้ตัวแบบ และการให้คำยกย่องชมเชย ผลการฝึกพบว่า (1) เด็กทั้งหมดประสบผลสำเร็จในพฤติกรรมที่ได้รับการ ฝึก (2) เด็กนำพฤติกรรมดังกล่าวไปใช้ในสถานการณ์อื่น (3) เด็กทั้งหมดมีพฤติกรรม ยิ้ม แบ่งปันและสัมผัสสูงขึ้น และ (4) ขณะที่เด็กเล่นโดยอิสระอยู่ในสถานการณ์ที่กำหนด การอยู่ หรือไม่อยู่ของผู้ที่ดูแลเด็กมีอิทธิพลต่อเด็กทั้งหมดในด้านอัตราการนำพฤติกรรมที่ฝึกไปใช้ ดังนั้น พฤติกรรมการแสดงออกของครูไม่ว่าจะเป็น การพูด การทักทาย ฯลฯ เหล่านี้ล้วนแต่มีผลต่อเด็ก ดังที่ Ryans (1970) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่มีความสัมพันธ์ต่อการ เปลี่ยนแปลงบุคลิกลักษณะของนักเรียน พบว่า คุณลักษณะครูควรมีดังนี้

- 1) มีรูปร่างและกิริยาท่าทางดี
- 2) มีความประพฤติดีและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก
- 3) มีความอ่อนโยน กระจ่างใส
- 4) มีอารมณ์ขัน ร่าเริง มองโลกในแง่ดี
- 5) มีความยุติธรรม
- 6) มีความเมตตา สนใจและเอาใจใส่ต่อเด็ก และ
- 7) มีความอดทนและควบคุมอารมณ์ได้ดี

นอกจากนี้จากพ่อแม่แล้ว ครูเป็นบุคคลหนึ่งที่เด็กนิยมเลียนแบบ เขียวพา เดชะคุปต์ (2542) กล่าวว่า เมื่อเด็กจากพ่อแม่มาโรงเรียนเด็กจะยึดถือครูแทนพ่อแม่ของตน ภาพของครูและการกระทำของครูเป็นสิ่งที่ประทับใจเด็ก มัณฑนา คังชะกฤษณ์ (2540) กล่าวว่า ครูจึงต้องระวัง อารมณ์ ท่าทางการพูดตลอดจนการกระทำต่าง ๆ เพราะเด็กจะถือเป็นแบบอย่างและครูจะต้อง เป็นเป้าหมายที่เพียบพร้อมสมบูรณ์ด้วยคุณลักษณะเป็นสำคัญ

หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้มีการออกกฎหมายต่าง ๆ ขึ้น โดยมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของครูดังนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559) ได้

กล่าวถึงคุณลักษณะของครูว่าต้องมีความสามารถและทักษะในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความสามารถจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน มีความสามารถจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง มีความสามารถจัดสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ มีความสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ มีความสามารถประเมินผู้เรียนจากพัฒนาการของผู้เรียน ปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ การพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ มีมาตรฐานวิชาชีพและได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ มีความรู้และความสามารถทาง ด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มีกระบวนการในการคิด การวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา มีความใฝ่รู้ และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องเต็มศักยภาพสอดคล้องกับพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 กล่าวว่า ครู ต้องมีความรู้และความเข้าใจในธรรมชาติของผู้เรียนและธรรมชาติของการเรียนรู้ มีความรู้ความสามารถในเนื้อหาสาระวิชาที่สอน มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับวิชาชีพครู การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้ภาษาต่างประเทศ และมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับวิชาชีพครู นอกจากนี้คุณครูสภาพกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูไว้ 3 ด้าน คือ

1) มาตรฐานความรู้โดยมีความรู้ทางด้านภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ จิตวิทยาสำหรับครู การวัดและประเมินผลการศึกษา การบริหารจัดการในห้องเรียน การวิจัยทางการศึกษา นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ความเป็นครู

2) มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพโดยมี การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ และ

3) มาตรฐานการปฏิบัติงาน กำหนดว่า ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติให้เกิดผลจริง พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้ทุกสถานการณ์

เมื่อพิจารณาเกณฑ์ของสมาคมแห่งชาติเพื่อการศึกษาปฐมวัย (National Association for the Education of Young Children หรือ NAEYC) พบว่า ครูต้องมีการจัดเตรียมก่อนสอน มีความรู้และทักษะ มีจริยธรรมในการประพฤติตน เข้าใจลักษณะพื้นฐานของการจัดโปรแกรม มีวุฒิ

การศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่าในสาขาวิชาการศึกษาระดับปฐมวัย จะต้องได้รับการอบรมจากสถาบันที่มีความเชี่ยวชาญเพื่อให้ทำงานกับเด็กและครอบครัวที่มีความแตกต่างกัน มีการสื่อสารที่ดี มีความรู้ในการศึกษาพิเศษ (National Association for the Education of Young Children, 2006)

ผลจากการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559) พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 มาตรฐานวิชาชีพครูและเกณฑ์มาตรฐานด้านครูของ NAEYC พอสรุปได้ว่ามาตรฐานวิชาชีพครูและเกณฑ์มาตรฐานด้านครูให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนของครูให้เด็กได้รับความรู้มากที่สุด

ดังที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าคุณลักษณะที่เด่นชัดของครูประกอบด้วย ด้านการสอน บุคลิกภาพ และคุณธรรม จริยธรรม โดยชาญชัย อินทรประวัติ (2549) ได้ระบุถึงองค์ประกอบของบุคคลผู้เป็นครูประกอบด้วยองค์ประกอบที่ 1 คือความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอนและความสามารถในการสอน องค์ประกอบที่ 2 คือบุคลิกภาพของครู และองค์ประกอบที่ 3 คือคุณธรรมของครู สอดคล้องกับความคิดเห็นของสุมานิน รุ่งเรืองธรรม (2547) ที่ว่าคุณภาพของครูปฐมวัยควรมี 3 ประการคือ ครูควรมีความรู้ ครูควรมีจรรยาบรรณในวิชาชีพครู ครูควรมีจิตใจรักเด็ก ช่อก่อนโยนต่อเด็ก และอบอุ่น

นอกจากนี้ในการปฏิบัติงานของครู นอกเหนือจากครูที่ปฏิบัติงานร่วมกันแล้ว ผู้บริหารและผู้ปกครองน่าจะเป็นกลุ่มคนที่มีความใกล้ชิดกับครู ด้วยระบบของการทำงานร่วมกัน ผู้บริหารในฐานะผู้บังคับบัญชาของครูย่อมมีความต้องการให้ครูมีคุณลักษณะที่ดีที่สุด เพื่อการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษาและเหมาะสมกับวัยของเด็ก สำหรับผู้ปกครองก็จะมีคาดหวังในตัวครูที่ควรมีคุณลักษณะของครูที่ดีในการดูแลและจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานของตน ผู้วิจัยมีความตระหนักถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลและความสำคัญของคุณลักษณะของครูอนุบาลเช่นกันและคาดหวังว่าผู้บริหาร และผู้ปกครองน่าจะมีที่เหมาะสมในการนำเสนอเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของตน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาในเรื่องนี้ โดยศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหาร และผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหาร และผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร 4 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจซึ่งมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และผู้ปกครอง ในโรงเรียนที่มี การจัดการศึกษาระดับอนุบาล สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 และสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร และผู้ปกครองเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของครูอนุบาล รวม 4 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์

ข้อตกลงเบื้องต้น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้สามารถให้ข้อมูลในสิ่งที่ผู้วิจัยศึกษาได้เท่าเทียมกัน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล หมายถึง ลักษณะที่ดีของครูอนุบาลที่ครู อนุบาลควรมีตามการรับรู้ของผู้บริหาร และผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร 4 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์

ด้านการสอน หมายถึง พฤติกรรมในการนำความรู้ หลักการ วิชาการต่างๆ หรือ ประสบการณ์ที่แสดงถึงความสามารถในการถ่ายทอดหรือใช้วิธีการต่าง ๆ ที่ทำให้เด็กได้รับ ประสบการณ์ เกิดการเรียนรู้จากการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยทั้งการจัดกิจกรรม การใช้ สื่อ อุปกรณ์และการประเมินพัฒนาการ

ด้านบุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะทั้งภายในและภายนอกที่สามารถแสดงออกให้ สังเกตเห็นได้ในเรื่องอารมณ์ ความมั่นใจ สติปัญญา ไหวพริบ และท่าทาง การพูด การยืน-เดิน การแต่งกาย และสุขลักษณะ

ด้านคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง การปฏิบัติที่ครูแสดงออก ให้อยู่ในกรอบ อันดีงาม เป็นที่ยอมรับ นับถือ ศรัทธาแก่ศิษย์และสังคมทั่วไปทั้งการประพฤติปฏิบัติตนต่อ ตนเองและผู้อื่น

ด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน เพื่อมุ่ง ให้เกิดความร่วมมือกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ซึ่งเป็นการ ปฏิสัมพันธ์กันระหว่างครูกับเด็ก การปฏิสัมพันธ์กันระหว่างครูกับครู การปฏิสัมพันธ์กันระหว่างครู กับผู้ปกครอง และการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างครูกับผู้อื่น

การรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครอง หมายถึง คำตอบของผู้บริหารและผู้ปกครองจากการตัดสินใจตอบข้อคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลที่ได้จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ผู้บริหาร หมายถึง บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายอนุบาล ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับอนุบาลสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 และสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

ผู้ปกครอง หมายถึง บิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กที่รับผิดชอบในการอบรม เลี้ยงดูและเสียค่าใช้จ่ายในการเล่าเรียนของเด็กอนุบาลที่เรียนอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 และสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้น จากเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร และผู้ปกครอง ในโรงเรียน 1,146 โรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาระดับอนุบาล สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 และสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร และผู้ปกครองในโรงเรียน 300 โรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาระดับอนุบาล สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 และสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เป็นผู้บริหาร จำนวน 300 คน และผู้ปกครอง จำนวน 600 คน รวมทั้งสิ้น 900 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีทั้งหมด 2 แบบ คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์รวม 4 ชุด ประกอบด้วยแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร และแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ปกครอง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งและรับแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์ สำหรับแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผล

5.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS (Statistical Package for Social Science) นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

5.2 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์โดยการสรุปเนื้อหา จัดหมวดหมู่แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นความเรียง ส่วนข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมนำมาจัดกลุ่มข้อมูลเพื่อนำเสนอผลด้วยการบรรยาย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้แนวทางสำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่มีหน้าที่ในการผลิตบุคลากรในสาขาวิชาชีพครู วิชาเอกการศึกษาปฐมวัยยึดเป็นหลักในการผลิตครูอนุบาลให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามผลของการวิจัย
2. ได้แนวทางพัฒนาตนเองของครูอนุบาลให้เป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์
3. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลคัดเลือกครูอนุบาลที่มีคุณลักษณะในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและได้บุคลากรที่มีประสิทธิภาพ
4. เป็นแนวทางให้ผู้ปกครองพิจารณาเลือกโรงเรียนอนุบาลให้บุตร หลาน โดยคำนึงถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเกี่ยวกับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลได้มีการศึกษาค้นคว้า ข้อมูล จาก เอกสาร วารสาร หนังสือ ตำราและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งข้อมูลเสนอแยก ประเด็นได้ดังนี้

1. คุณลักษณะของครู
 - 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับครู
 - 1.2 คุณสมบัติของครู
 - 1.2.1 มาตรฐานการปฏิบัติงานของครู
 - 1.2.2 คุณลักษณะของครูอนุบาล
 - 1.3 บทบาทและหน้าที่ของครูอนุบาล
2. ครูอนุบาลกับการจัดการเรียนการสอน
 - 2.1 การจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 2.2 การจัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาปฐมวัย
 - 2.3 จุดมุ่งหมายของการศึกษาปฐมวัย
 - 2.4 แนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.4.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 2.4.2 สื่อการเรียนการสอน
 - 2.4.3 การประเมินผลพัฒนาการ
3. บุคลิกภาพ
 - 3.1 ความหมายของบุคลิกภาพ
 - 3.2 บุคลิกภาพของครู
4. คุณธรรม จริยธรรม
 - 4.1 ความหมายของคุณธรรมของครู
 - 4.2 ความหมายของจริยธรรมของครู
 - 4.3 จรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539
 - 4.4 มาตรฐานการปฏิบัติตน หรือจรรยาบรรณทางวิชาชีพ
 - 4.5 คุณธรรม จริยธรรมของครู

5. มนุษยสัมพันธ์
 - 5.1 ความหมายของมนุษยสัมพันธ์
 - 5.2 ความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์
 - 5.3 ลักษณะของมนุษยสัมพันธ์
 - 5.4 องค์ประกอบของมนุษยสัมพันธ์
 - 5.5 หลักการของมนุษยสัมพันธ์
 - 5.6 การสร้างความสัมพันธ์ของครู
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. คุณลักษณะของครู

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับครู

พัชรี แสงนิล (2534) ให้ความหมายคำว่าครู สรุปได้ว่า ครูคือผู้ควรแก่การเคารพ เพราะเป็นผู้ให้ความรู้ เสียสละ สังคมไทยยังคงยึดถือคุณลักษณะของพระจะต้องเคร่งครัดศีลธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของศิษย์

พระธรรมโกศาจารย์ (ท่านพุทธทาส) (2513อ้างถึงในไพฑูริย์ สีนลรัตน์, 2542) กล่าวว่า ครู แต่เดิมหมายถึงผู้นำทางวิญญาณต่อมาถูกยืมมาใช้ในภาษาไทย ครู จึงเปลี่ยนความหมายเป็นสอนหนังสือ สอนวิชาชีพ โดยเนื้อหาแต่ดั้งเดิมเป็นผู้นำทางวิญญาณ มีความหมายสำคัญว่า ยกสถานะทางวิญญาณให้สูงขึ้น นั่นประกอบด้วยธรรมมะ ครูคือผู้ยกวิญญาณของโลก ครูแท้ ๆ ในสมัยโบราณทำหน้าที่ยกวิญญาณของมนุษย์ด้วยการเสียสละเพื่อพัฒนาตนให้เป็นครูอุดมคติ ด้วยการมีธรรมมะ ประยุกต์ธรรมให้เข้ากับความเป็นครู

ราชบัณฑิตยสถาน (2542) ได้ให้ความหมายของคำว่า ครู ว่ามีรากศัพท์มาจากภาษาบาลี คือ ครู-คุรุ และภาษาสันสกฤต คือ คุรุ ซึ่งเป็นคำนามแปลว่า ผู้สั่งสอนศิษย์หรือ ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ คำวิเศษณ์แปลว่า หนัก สูง ใหญ่

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กล่าวถึงครูว่าครูคือบุคลากรทางด้านวิชาชีพ ซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาทั้งรัฐและเอกชน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2542)

อร่าม หิรัญวรรณ (2542) กล่าวว่า ครู คือ ผู้ที่สังคมมอบหมายให้ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนให้เยาวชนเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรู้ความสามารถเจตคติและคุณธรรมอันดีงาม

ดิเรก พรสีมา (2541) กล่าวว่า ครู คือ ผู้กำหนดคุณภาพประชากรในสังคม และคุณภาพประชากรในสังคม คือ ตัวพยากรณ์ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมวิชาชีพครูจึงควรเป็นที่รวมของคนเก่ง คนดี สามารถเป็นต้นแบบทางคุณธรรม จริยธรรม การประพฤติปฏิบัติตน การดำรงชีวิต และการชี้นำสังคมไปในทางที่เหมาะสม

ถวิล มาตรฐาน (2542) กล่าวว่า ครู คือ บุคคลที่ทำให้จุดหมายหลักภารกิจโครงสร้างของหลักสูตรหรือจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาซึ่งเป็น “นามธรรม” ให้แปรเปลี่ยนเป็นจุดมุ่งหมายที่เป็นจริง เป็น “รูปธรรม” นี้คือ บทบาทอันสำคัญยิ่งของครูทุกคนซึ่งมีอิทธิพลอย่างสูงต่อนโยบายการจัดการศึกษาโดยตรง

สมหวัง พิริยานุวัฒน์และคณะ (2543) ได้ให้ความหมายว่าครูหมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ทั้งในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน

จากการที่มีผู้ให้ความหมายของครูไว้ดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า ครูคือผู้สั่งสอน ศิษย์และเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ โดยเจตคติและคุณธรรมอันดีงาม และยังเป็นผู้กำหนด คุณภาพประชากรในสังคม ครูจึงเป็นที่รวมของคนเก่ง คนดี สามารถเป็นต้นแบบทางคุณธรรม จริยธรรม การประพฤติปฏิบัติตน การดำรงชีวิต และการชี้นำสังคมไปในทางที่เหมาะสม

1.2 คุณสมบัติของครู

พิชัย ไชยสงคราม(2542) ระบุว่า การที่จะได้ชื่อว่าเป็นครูดีนั้นจึงเป็นบุคคลที่มี คุณลักษณะบางประการที่แตกต่างจากผู้ประกอบอาชีพอื่นซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ ได้สรุปผลการศึกษาสัมมนาเรื่องจรรยาบรรณไว้ในหมวดที่ 2 ว่าด้วยเอกลักษณ์ของครูซึ่ง เน้นให้เห็นว่า ลักษณะเฉพาะของครูหรือคุณสมบัติของครูนั้น แตกต่างจากอาชีพอื่น ๆ สรุปได้ดังนี้

1. อุดม รั้งจักผ่นปรนต่อปัญหา สามารถควบคุมอารมณ์ได้ทั้งในเวลาและนอกเวลา
2. รับผิดชอบต่อหน้าที่และต่อตนเอง และสามารถร่วมงานเป็นหมู่คณะได้
3. เอาใจใส่ต่อการเรียน ความประพฤติ ความเป็นอยู่ และพิจารณาคุณค่าของศิษย์แต่ ละคนด้วยเหตุผล

4. ใฝ่หาความรู้ สืบค้น ปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่เสมอ และมีหลักในการอบรมสั่งสอน
5. ขยันหมั่นเพียร รั้งจักคิดริเริ่ม
6. มีความยุติธรรม และทำให้เกิดความอบอุ่นใจ
7. ดำรงตนอย่างเรียบง่าย ประหยัดเหมาะสมกับสภาพอาชีพ
8. เป็นผู้มีวัฒนธรรมและศีลธรรมตามศาสนาที่ตนนับถือ
9. สุขภาพเรียบร้อย ประพฤติดีสม่ำเสมอ เหมาะสมเป็นตัวอย่างที่ดีของศิษย์

อำไพ สุจริตกุลและคณะ (2520) ได้เสนอคุณลักษณะของครูที่พึงปรารถนาไว้ว่า ควรจะถึงพร้อมด้วยคุณสมบัติที่สำคัญและจำเป็น 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1. มีความรู้ดี ทั้งความรู้ด้านวิชาการทั่วไป ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่จะสอน ความรู้ในวิชา ครูและหน้าที่และงานครูทุกประการ
2. มีทักษะในการสอนและการปฏิบัติงานครู ได้แก่ทักษะที่สำคัญและจำเป็นหลาย ประการ เช่น อธิบายเก่ง สอนสนุก รั้งจักใช้สื่อ หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ทันสมัย มาช่วยในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งสร้างบรรยากาศเร้าความสนใจทำให้เด็กอยากเรียน ตลอดจนให้ คำแนะนำหรือชี้แนวทางในการศึกษาจนนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง กล่าวคือ คุณลักษณะครู ดีด้านทักษะจะต้องเป็นคนดี สอนดี นิเทศได้ให้บริการสังคม อุดมวิชาการ เก่งงานวิจัย นำไปสู่ชีวิต ที่ดี และมีมนุษยสัมพันธ์

3. มีคุณธรรม หรือคุณธรรม จริยธรรม และคตินิยมในความเป็นครู กล่าวคือมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นครู มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู รักการสอน มีความพึงพอใจที่ได้ทำประโยชน์แก่การดำเนินชีวิตของศิษย์ ช่วยพัฒนาคนและสังคมตลอดจนมีวิถียุทธศาสตร์แห่งความเป็นครู

ประไพ สิริเลิศ (2542) ได้กล่าวถึงภาพลักษณ์ด้านความเป็นครูที่ดีไว้ดังนี้

1. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม คือ การมีวินัยตนเองและปฏิบัติตนตามระเบียบมีความขยัน มีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ มีความเมตตากรุณา เอื้ออาทร มีความยุติธรรม มีความอดทนต่อปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นและควบคุมอารมณ์ได้

2. ด้านความรักและความศรัทธาในอาชีพครู ผู้ประกอบอาชีพเห็นคุณค่าของวิชาชีพครู มีความสำนึกและจิตวิญญาณที่จะเป็นครูที่ดี มีความรักในอาชีพครู รักษาชื่อเสียงและปฏิบัติหน้าที่ได้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพครู

3. ด้านความเป็นประชาธิปไตย มีความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและมีเหตุผล

4. ด้านเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารสนใจและสามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ทันเหตุการณ์เหมาะสมกับสาระและวิธีการสามารถศึกษาค้นคว้าข้อมูลข่าวสาร และนำมาประยุกต์ใช้อย่างเกิดประสิทธิภาพ

5. ด้านทักษะความสามารถในการสื่อสารสัมพันธ์กับบุคคลอื่นมีทักษะความสามารถในการชี้แนะ กระตุ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สุนน อมรวินวัฒน์ (2534) แบ่งคุณลักษณะของความเป็นครูไว้ 2 ด้าน คือรูปลักษณ์ (Appearance) และกิจลักษณะ (Performance)

1. รูปลักษณ์ (Appearance) ได้แก่ ลักษณะภายนอกที่มองเห็นถึงความเป็นครูที่พึงประสงค์ มี 7 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1.1. สดชื่น แจ่มใส สะอาด (pleasant)

1.2. ตื่นตัว หนักเอาเบาสู้อย่าง (alert)

1.3. มั่นใจในตนเอง (confident)

1.4. รอบรู้เนื่องจากได้อ่าน - ฟังมาก ภาษาบาลีเรียกว่า พหูสูต

1.5. เป็นกัลยาณมิตร (friendly or being intimate friend) หมายถึงมีความมีน้ำใจ ความใกล้ชิด ผูกพันกับศิษย์ และเพื่อนร่วมงาน ลักษณะของการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีทักษะทางสังคม ที่เป็นที่รักไว้วางใจ

1.6. ฉลาด (intelligent, clever)

1.7. สุภาพ (conrteous) ครูที่เก่งฉลาด รอบรู้ และมั่นใจนั้นต้องเป็นคนที่มีสุภาพ

จากรูปลักษณะทั้ง 7 ลักษณะที่กล่าวมานั้น สุมณ อมรวิวัฒน์ จึงสรุปว่า รูปลักษณะของความเป็นครู 7 ลักษณะ ได้แก่ P-A-C-I-F-I-C มารวมกันเป็น Pacific ซึ่งแปลว่าความสงบ หากแต่แฝงความกล้าลึกและพลังที่เปี่ยมล้น ฉะนั้นครูจึงเป็นดุจดั่งมหาศาลายะเยือกเย็นยิ่งใหญ่มากิน กล่าวขานเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน สืบสานคุณธรรมนำปวงชน

2. กิจลักษณะ (Performance) หมายถึง ลักษณะภารกิจที่ครูต้องปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความเจริญสมกับความเป็นครู กิจลักษณะที่ครูต้องสั่งสมและมีอบรมให้เกิดเป็นการพัฒนาตนเอง มี 4 ประการ ซึ่งตามพุทธศาสนา เรียกว่า ภาวนา 4 คือ

- 2.1. กายภาวนา การพัฒนาทางกาย (physical development)
- 2.2. ศีลภาวนา การพัฒนาความประพฤติ (moral development)
- 2.3. จิตตภาวนา การพัฒนาจิตใจ (emotional development)
- 2.4. ปัญญาภาวนา การพัฒนาปัญญา (intellectual development)

การพัฒนาตนเองของครู 4 ด้านนี้ เป็นกิจกรรมที่จะเสริมรูปลักษณะของความเป็นครูให้เด่นชัดขึ้น จะเห็นได้ว่าการที่จะเป็นครูที่ดีนั้นครูจะต้องมีคุณสมบัติต่าง ๆ มากมาย เช่น ครูจะต้องมีความอดทน ความรับผิดชอบ ความขยัน หมั่นเพียร ความยุติธรรม มีคุณธรรมจริยธรรม มีประชาธิปไตย มีการสื่อสารที่ดี มีความรู้ มีความฉลาด มีสุขภาพที่ดี ฯลฯ คุณสมบัติต่าง ๆ เหล่านี้ จะสามารถทำให้ครูเป็นที่ เป็นแบบอย่างให้กับเด็กได้

1.2.1 มาตรฐานการปฏิบัติงานของครู

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาได้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูไว้ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ

การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู หมายถึง การศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์กร หรือหน่วยงาน หรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนา และการประชุมปฏิบัติการ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมีผลงานหรือรายงานที่ปรากฏชัดเจน

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน

การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน หมายถึง การเลือกอย่างชาญฉลาดด้วยความรักและหวังดีต่อผู้เรียน ดังนั้น ในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมอื่น ๆ ครูต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก

มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของครูที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด ตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์

วินิจฉัยปัญหาความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะให้ได้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

การพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การเลือกใช้ ปรับปรุง หรือสร้างแผนการสอน บันทึกการสอน หรือ เตรียมการสอนในลักษณะอื่น ๆ ที่สามารถนำไปใช้จัด กิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ หมายถึง การประดิษฐ์คิดค้น ผลิต เลือกใช้ ปรับปรุงเครื่องมืออุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุ จุดประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน

การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวร หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ตามสภาพความแตกต่างของบุคคล ด้วยการปฏิบัติ จริง และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่านิยมและนิสัยในการปฏิบัติจนเป็น บุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ

การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ หมายถึง การรายงานผล การพัฒนาผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนการสอนให้ครอบคลุมสาเหตุ ปัจจัย และ การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยครุณาเสนอรายงานการปฏิบัติในรายละเอียด ดังนี้

1. ปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องการได้รับการพัฒนาและเป้าหมายของ การพัฒนาผู้เรียน
2. เทคนิค วิธีการ หรือ นวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพ ของผู้เรียน และขั้นตอนวิธีการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมนั้น ๆ
3. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนดที่เกิดกับผู้เรียน
4. ข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี หมายถึง การแสดงออก การประพฤติและปฏิบัติในด้าน บุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยา วาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่าง สม่าเสมอ ที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธาและถือเป็นแบบอย่าง

มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์

การร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา และร่วมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน

การร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน หมายถึง การตระหนักในความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชน และร่วมมือปฏิบัติ-งานเพื่อพัฒนางานของสถานศึกษา ให้ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกัน และปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ

มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

การแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา หมายถึง การค้นหา สังเกต จดจำ และรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะ สารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์ วิจัยอย่างมีเหตุผล และใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหาพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

การสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ หมายถึง การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการนำปัญหาหรือความจำเป็นในการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียน และ การจัดกิจกรรมอื่น ๆ ในโรงเรียน มากำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของผู้เรียนที่ถาวร เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของครูอีกแบบหนึ่ง ที่จะนำเอาวิกฤติต่าง ๆ มาเป็นโอกาสในการพัฒนา ครูจำเป็นต้องมองมุมต่าง ๆ ของปัญหา แล้วผันมุมมองของปัญหาไปในทางการพัฒนา กำหนดเป็นกิจกรรมในการพัฒนาของผู้เรียน ครูจึงต้องเป็นผู้มองมุมบวกในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้กล้าที่จะเผชิญปัญหาต่าง ๆ มีสติในการแก้ปัญหา มีได้ตอบสนองปัญหาต่าง ๆ ด้วยอารมณ์หรือแง่บวกแบบตรงตัว ครูสามารถมองหามุมในทุก ๆ โอกาส มองเห็นแนวทางที่นำไปสู่ผลก้าวหน้าของผู้เรียน

1.2.2 คุณลักษณะของครูอนุบาล

Colker (2008) กล่าวว่าคุณลักษณะของครูอนุบาลที่พึงประสงค์มี 12 ประการคือ

1. มีความอยากที่จะสอน คือมีความกระตือรือร้นต่อเด็กไม่ใช่ทำงานเพื่อเงินแต่เพื่อผลของงาน
2. มีความมานะ
3. มีความกล้า เพื่อที่ทำให้เด็กประสบผลสำเร็จ
4. มีความสอดคล้องกับความเป็นจริง
5. มีความอดทน

6. มีความยืดหยุ่น ในการรับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่ไม่ได้คาดคิด
7. มีความเคารพ ทั้งต่อเด็กและครอบครัวของเด็ก
8. มีความคิดสร้างสรรค์ ในการสอนเด็กจากพื้นฐานและทำให้เกิดความสนุก
9. มีความเป็นตัวของตัวเอง
10. รักที่จะเรียนรู้ สิ่งใหม่ ๆ การเรียนการสอนเป็นสิ่งที่พัฒนาได้ไม่หยุดยั้ง
11. มีพลัง ที่จะสอน
12. มีอารมณ์ขัน ทำให้การเรียนการสอนสนุกสนาน

Ryans (1960) ได้วิเคราะห์ลักษณะของครูที่ดีไว้ 5 ด้าน 9 ลักษณะดังนี้

1. ด้านพฤติกรรมในชั้นเรียน มี 3 ลักษณะ คือ
 - 1.1 ให้ความอบอุ่น มีความเข้าใจและมีความเป็นมิตร ซึ่งตรงกันข้ามกับการแยกตัวออกต่างหากไม่เกี่ยวข้อง เห็นตนเองเป็นใหญ่และเข้มงวด
 - 1.2 มีความรับผิดชอบทำงานอย่างเป็นระบบและทันอกทันใจซึ่งตรงกันข้ามกับหลักเลียงงาน ทำงานอย่างไม่มีแผน
 - 1.3 มีการกระตุ้นยั่วยุ คิดก้าวหน้าซึ่งตรงกันข้ามกับเชิงซึมจำเจ
2. ด้านทัศนคติ มี 3 ลักษณะ
 - 2.1 สนใจในความคิดเห็นของนักเรียน
 - 2.2 สนใจในความคิดเห็นของผู้บริหารและเพื่อนร่วมงาน
 - 2.3 สนใจในความคิดเห็นของผู้ปกครอง
3. ด้านทัศนคติต่อการศึกษา ถือการเรียนเป็นศูนย์
4. ด้านความสามารถในภาษา เข้าใจภาษาพูดได้ดียิ่ง
5. ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ อารมณ์สม่ำเสมอ ปรับตัวได้ดี

1.3 บทบาทและหน้าที่ของครูอนุบาล

ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งต่อเด็กปฐมวัย เป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างมาก ลัดดา นีละมณี (2524) กล่าวว่าบทบาทของครูปฐมวัยที่ควรพิจารณามีดังนี้

1. การปฏิบัติตนเองของครูปฐมวัยต่อเด็ก ครูปฐมวัยควรมีความเข้าใจธรรมชาติของเด็กในเรื่องต่อไปนี้
 - 1.1 ไม่ชอบอยู่นิ่ง ชอบเคลื่อนไหว อยากรู้อยากเห็น จะต้องมีโอกาสอยู่ตลอดเวลา
 - 1.2 ชอบเล่น เด็กต้องการโอกาสที่จะได้เล่นอย่างร่าเริงแจ่มใส
 - 1.3 ระยะเวลาความสนใจสั้น เกณฑ์เฉลี่ยช่วงระยะเวลาความสนใจของเด็กปฐมวัยในการเล่นเครื่องเล่นดังนี้

เด็กอายุ 2 ปี มีระยะความสนใจประมาณ 7 นาที

เด็กอายุ 3 ปี มีระยะความสนใจประมาณ 8.9 นาที

เด็กอายุ 4 ปี มีระยะความสนใจประมาณ 10.10 นาที

เด็กอายุ 5 ปี มีระยะความสนใจประมาณ 13.6 นาที

ช่วงระยะความสนใจของเด็กจะเพิ่มขึ้นตามอายุ

1.4 สนใจสิ่งแวดล้อมใกล้ ๆ ตัว ชอบสีต่าง ๆ สีที่แปลกตา ชอบรูปภาพ

1.5 เบื่อง่าย เด็กเบื่อที่เห็นของเก่า ๆ ซ้ำ ๆ อยู่เป็นระยะแรมสัปดาห์ แรมเดือน และ

แรมปี

2. ความรู้ความต้องการของเด็ก เด็กแต่ละคนอาจมีความต้องการในบางสิ่งบางอย่างแตกต่างกันออกไปบ้างแต่โดยทั่วไปแล้วเด็กจะมีความต้องการตรงกันในเรื่องต่อไปนี้ คือ

2.1 ความรัก เด็กทุกคนต้องการความรักอย่างสม่ำเสมอ เสมอต้นเสมอปลาย โดยเฉพาะความรักจากพ่อแม่และผู้ที่อยู่ใกล้ชิด

2.2 ความปลอดภัย เด็กทุกคนต้องการความปลอดภัยทางร่างกาย คือ อาหาร เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ต้องการความปลอดภัยทางสังคม คือ เพื่อนโดยเฉพาะในวัยเดียวกัน ทางจิตใจก็ต้องการไม่ถูกรบกวน รังแก รังควานจากผู้ใด เด็กจะเป็นสุขเมื่อได้รับความปลอดภัยเหล่านี้

2.3 การยอมรับว่าเป็นคนสำคัญคนหนึ่ง ต้องการให้มีคนยอมรับว่าเขาเป็นคนสำคัญคนหนึ่งในบ้านของชั้นเรียน ของกลุ่ม ของสถานศึกษา อยากจะช่วย อยากแสดงความสามารถ เพื่อให้ได้รับความยกย่องชมเชย

2.4 ความเป็นคนสำคัญของตนเอง อยากทดลอง อยากทำ อยากรู้ อยากเห็น เด็กจะพยายามทำทุกสิ่งทุกอย่างด้วยตนเอง ต้องการช่วยเหลือตนเอง เด็กจะมีความสุขและความภาคภูมิใจเมื่อทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งประสบผลสำเร็จด้วยตนเอง

2.5 การเลียนแบบผู้ใหญ่ เด็กจะประพฤติปฏิบัติตามแบบอย่างผู้รักเด็กและอยู่ใกล้ชิดกับเด็ก ดังนั้นผู้ใหญ่ เช่น พ่อ แม่ ครู จะต้องประพฤติปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก

2.6 การเห็นยั้งควบคุมตัวเอง ต้องการแนะนำชักจูง มีคนคอยเอาใจใส่ให้กำลังใจ

2.7 การยึดถือ เชื่อมั่น เพื่อยึดเป็นแนวทางปฏิบัติในทางที่เหมาะสมที่ควร ปฏิบัติด้วยความเชื่อมั่น เพื่อเป็นแนวหรือวิถีชีวิตนำเด็กให้เชื่อฟังเคารพนับถือผู้ใหญ่ที่น่าเคารพ เชื่อฟังคำสั่งสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

2.8 คำแนะนำและเหตุผล เด็กจะคอยซักถาม ทั้งนี้เพราะต้องการคำแนะนำที่ถูกต้อง ต้องการทราบเหตุผลจากผู้ใหญ่ เช่น พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครู

3. ให้ความอบอุ่นแก่เด็ก แสดงความสนใจและให้ความให้ความอบอุ่นอย่างจริงจังกับเด็กแต่ละคนโดยเท่าถึงกัน ไม่เลือกที่รักที่ชัง ด้วยการปฏิบัติดังต่อไปนี้

3.1 แสดงให้เด็กเห็นว่าครูรักเด็กอยู่เสมอ พร้อมทั้งจะให้ภัยในความผิดของเด็ก และยังคงคิดว่าเด็กเป็นคนที่มีความดีอยู่เสมอ

3.2 ยอมรับความจริงในความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ดูถูกเหยียดหยามเด็ก พยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดการเปรียบเทียบ ซึ่งจะทำให้เกิดการอิจฉาริษยากัน

3.3 ควรให้โอกาสเด็กแต่ละคนได้ประสบความสำเร็จด้วยความภาคภูมิใจ โดยปล่อยให้เด็กได้ทำอะไรเสร็จก่อนเพื่อนในชั้นบ้าง

3.4 พยายามมองหาส่วนที่ดีในตัวเด็ก ใช้วิธีชมเชยอย่างฉลาดเพื่อให้เด็กเกิดความภูมิใจและอบอุ่นใจไม่ควรอย่างยิ่งที่จะปล่อยให้เด็กหัวเราะเยาะเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด

3.5 ใช้วิธีละมุนละไมในการปกครองเด็ก ไม่ควรทำโทษ หยิกตี ควรใช้วิธีเตือนด้วยสายตา หรือใช้อาณัติสัญญาณ เพียงให้เด็กรู้สึกตัวเมื่อเด็กทำผิด และไม่ควรให้เด็กทั้งชั้นเดือดร้อน เพราะความผิดของเด็กเพียงส่วนน้อยหรือเพียงคนเดียว

4. การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้แก่เด็ก เนื่องจากเด็กทุกคนไม่ชอบอยู่หนึ่ง จะต้องมีการจัดกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา ฉะนั้นในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กเพื่อส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก ควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้เห็นมาก ๆ ได้ฟังมาก ๆ หรือช่วยให้เข้าใจความหมาย จะทำให้เด็กอยากเห็น อยากฟัง อยากรู้มากขึ้น และยิ่งเด็กได้รับความรู้ ได้รับประสบการณ์จากการได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง ความรู้และประสบการณ์ก็จะกว้างขวางออกไปทุกทีจะทำให้เด็กมีประสบการณ์มากขึ้น มีความสามารถ เกิดการเรียนรู้ยิ่งขึ้น ดังนั้นการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

4.1 การจัดกิจกรรมโดยเปิดโอกาสหลาย ๆ ทางให้เด็กได้คิดค้นด้วยตนเอง ปล่อยให้ใช้ความคิดให้เต็มที่ไม่ควรเร่งเด็ก ปล่อยให้เด็กตัดสินใจเอง มอบงานให้รับผิดชอบตามความสามารถ ช่วยเหลือเด็กเมื่อจำเป็นจริง ๆ ให้เด็กซักถาม ช่วยในสิ่งที่เกินความสามารถ ฯลฯ ให้เด็กได้ใช้ความคิดของตนเอง เพราะสิ่งที่คิดเองย่อมทำให้เกิดความภาคภูมิใจ เข้าใจลึกซึ้งกว่าและจดจำได้นานกว่าสิ่งที่ผู้อื่นบอกให้

4.2 การจัดการ ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล คนเราถึงแม้อายุเท่ากัน อยู่ในวัยเดียวกันแต่ความสามารถ ระยะเวลาตั้งใจ สนใจ ตลอดจนรูปร่างและสติปัญญาอาจจะไม่เท่ากัน ฉะนั้นควรจัดกิจกรรมให้เด็กทำตามความสามารถที่จะทำกิจกรรมนั้น ๆ สำเร็จ เพื่อไม่ให้เกิดความท้อถอย คอยสนใจในการกระทำของเด็กเลือกหาที่ชมเชย คอยซักถาม คอยดูแลให้กำลังใจ

4.3 ทำตัวอย่างที่ดีให้เด็กเลียนแบบ เพราะเด็กชอบเลียนแบบผู้ใกล้ชิดที่ตนรัก ปล่อยให้เด็กได้ใช้ความพยายามของตนเองเพื่อหาวิธีที่ดีที่สุดที่จะแก้ปัญหาด้วยตนเอง ให้เด็กแสดงความสามารถอย่างสุดฝีมือ ครูช่วยแนะนำเพียงเล็กน้อย เพราะคนเราเรียนรู้หลายอย่างได้

โดยไม่มีครูหรือใคร ๆ สอน ปล่อยให้เด็กเติบโตขึ้นอย่างอิสระ ไม่ควรจะไปขัดจังหวะในกิจกรรม ซึ่งเด็กกระทำอยู่โดยไม่จำเป็น ควรปล่อยให้เด็กใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ แต่ต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิด คอยเติมความรู้ให้ คอยสนับสนุนให้พูด ให้แสดงออก คอยตั้งคำถาม ให้เด็กพูด ให้เด็กคิด โดยครูพูดน้อย ๆ ส่วนเด็กพูดและแสดงออกมาก ๆ

4.4 ครูปฐมวัยควรเล่นกับเด็ก แต่อย่าพยายามเล่นจนเด็กเหนื่อย เด็กบางคนกลัวการแข่งขัน ดังนั้นควรหลีกเลี่ยงการเปรียบเทียบว่า คนนั้นดีกว่า คนนี้ดีกว่า พี่เก่งกว่า น้องเก่งกว่า ฯลฯ ทางที่ดีควรยกย่องชมเชยผลงานของเด็กแต่ละคนจะเหมาะสมกว่า

4.5 จัดสิ่งแวดล้อมเพื่อเด็กจะสามารถเลือกหาประสบการณ์ตามความต้องการ จัดห้องเรียนสำหรับเด็กให้เป็นห้องทำงานด้วย จัดทิวทัศน์ดูอุปกรณ์ไว้ให้พร้อม เด็กอาจจะเล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบล็อก ปั้นดินเหนียว ระบายสี ฯลฯ ซึ่งอาจจะมีหีบ หรือกล่องกระดาษ หรือเศษวัสดุต่าง ๆ เตรียมไว้ วัสดุอุปกรณ์เหล่านี้จะช่วยให้เด็กได้ค้นคว้าทดลอง ทำให้ได้ประสบการณ์กว้างยิ่งขึ้น พยายามเก็บสิ่งที่เป็นอันตรายแก่เด็กไว้ในที่ปลอดภัย เพื่อครูจะได้ไม่ต้องคอยห้ามเด็กอยู่ตลอดเวลา เด็กได้ทำงาน เล่น และทดลอง โดยไม่มีอันตราย และตัวครูเองก็จะได้ไม่ต้องกังวลใจ และห่วงใยเด็กจนเกินไปนัก เด็กจะได้เจริญเติบโตอย่างเต็มที่ ช่วยให้เด็กมีความคิดริเริ่มและได้ผจญภัย ทำให้เด็กมีอิสระไม่กลัวสถานศึกษา เป็นคนกล้าพูดกล้าแสดงออก

5. การประเมินความพร้อมในการเรียนรู้ เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโตความสามารถและการแสดงออกอาจเปลี่ยนแปลงตามสิ่งแวดล้อม การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ การประเมินผลสำหรับเด็กปฐมวัยไม่ใช่เพื่อตัดสินได้หรือตก แต่เป็นการประเมินในเรื่องของการวัดพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อหาแนวทางส่งเสริมและแก้ไขลักษณะนิสัยต่าง ๆ พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกทางไม่มีในระยะนั้นนาน ๆ เข้าจะกลายเป็นนิสัยที่ติดตัวเด็กไปจนโต จึงจำเป็นจะต้องประเมินผลความพร้อมในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ควรใช้หลาย ๆ วิธี คือ การสังเกต การสนทนา การตรวจผลงาน การสอบปากเปล่า และการทดสอบเป็นการประเมินผล ควรจะได้มีการบันทึกพัฒนาการเด็กเป็นระยะ ๆ เพื่อจะได้นำข้อมูลมาประกอบการพิจารณาหาแนวทางปรับปรุงวิธีเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยต่อไป

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) กล่าวว่าครูมีบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ได้แก่

1. บทบาทหน้าที่ทางวิชาการ

- 1.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวและแผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก
- 1.2 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
- 1.3 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล
- 1.4 มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำและดัดแปลงสื่อที่ใช้ในการสอน
- 1.5 มีการเตรียมตัวและการพัฒนาตนเองของครู

1.6 สอนและพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมทั้ง 4 ด้าน

2. บทบาทหน้าที่ทางธุรการ

2.1 จัดการให้คะแนนนำหรือชี้แจงแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาชั้นเด็กเล็ก

2.2 จัดทำประวัตินักเรียน

2.3 จัดทำบัญชีเรียกชื่อนักเรียน

2.4 จัดทำสมุดประจำชั้นเรียน

2.5 จัดทำสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน

2.6 จัดทำตารางกิจกรรมประจำวัน

2.7 จัดทำใบตรวจสุขภาพ

2.8 จัดทำสมุดหมายเหตุประจำชั้น

2.9 จัดทำบัญชีวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนครุภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนของชั้นเด็กเล็ก

2.10 จัดบริเวณที่เล่นของเด็กเล็กให้อยู่ในสภาพสะอาด เรียบร้อย และปลอดภัย

2.11 จัดทำเรื่องอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา

3. บทบาทหน้าที่ในการจัดชั้นเรียน

การจัดชั้นเรียนของเด็กเล็กควรให้มีสภาพเป็นทั้งบ้านและที่เรียนของเด็ก ทั้งเปรียบเสมือนเป็นโลกของเด็ก ครูก็เหมือนสมาชิกคนหนึ่งในบ้าน ทำหน้าที่สั่งสอน อบรม ดูแล เลี้ยงเด็ก การจัดชั้นเรียนเด็กเล็กต้องสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนด้วย ความมุ่งหมายก็เพื่อให้เด็กมีความสุข สนุก สะดวก สบาย ตามความต้องการของเด็ก ทำงาน และอยู่ร่วมกับเพื่อนในวัยเดียวกัน และให้เด็กได้มีประสบการณ์เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ตามวัยด้วย ฉะนั้นการจัดชั้นเรียนของเด็กนั้น ครูควรจะได้พิจารณาดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

3.1 สี เด็ก ๆ ชอบสิ่งที่มี ควรทาสีห้องของเด็กให้เป็นสีอ่อน ๆ เย็นตา เครื่องเล่นของเด็กต้องมีสีสันทนสวยงาม

3.2 แสง ห้องของเด็กต้องมีแสงสว่างพอเพียง มีหน้าต่างหลายบาน และไม่ควรรออยู่สูงจากพื้นเกิน 70 เซนติเมตร เพื่อเด็กจะได้มองดูภาพนอกหน้าต่างได้ อาจติดไฟไว้ด้วย เพื่อช่วยให้แสงในเวลาฝนตก

3.3 อากาศ เด็กควรได้รับอากาศบริสุทธิ์ ปราศจากกลิ่นเหม็น และห้องเด็กต้องมีประตู หน้าต่างและอากาศ เพื่อจะได้มีอากาศพอเพียง

3.4 ความสะอาด ชั้นเด็กเล็กและบริเวณใกล้เคียงจะต้องดูแลให้สะอาด พื้นห้องต้องสะอาด เพราะเด็กชอบนั่งเล่นและนอนกิ้งก่ายกับพื้น ควรจะมีถังเล็ก ๆ ไว้ที่มุมใดมุมหนึ่งให้เด็กรู้จักทิ้งกระดาษให้เป็นที่

3.5 ความเรียบร้อย ห้องเด็กย้อมมี

3.6 ความปลอดภัย

3.7 ความสะอาด

3.8 ความสุขสบาย

3.9 ความสนุก

3.10 การส่งเสริมประสบการณ์

พราวพรรณ เหลืองสุวรรณ และพูนสุข บุญยสวัสดิ์ (2537) ได้เสนอแนะถึงคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของผู้ดูแลเด็กไว้ดังนี้

1. มีความเอาใจใส่ รัก และเมตตาเด็กปฐมวัยที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเสมอหน้า
2. มีเจตคติที่ดีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์
3. มีความรู้ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้
4. มีความรู้ความเข้าใจสามารถใช้แผนการจ้กประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องตามที่รูปแบบกำหนดให้
5. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลต่าง ๆ สามารถประสานความร่วมมือจากผู้ปกครองเด็ก คณะกรรมการพัฒนาเด็กและบุคคลอื่น ๆ ในชุมชน

อรุณี ทรดาล (2537) กล่าวว่า คุณสมบัติและหน้าที่ความรับผิดชอบของครูประจำชั้นมีดังนี้

1. คุณสมบัติบุคคลที่จะเป็นครูประจำชั้นเด็กปฐมวัยต้องรับการศึกษารือผ่านการอบรมเพื่อที่จะเป็นครูเด็กเล็ก ต้องมีความรู้ด้านการปฐมวัยศึกษาและพัฒนาการเด็ก และมีคุณสมบัติตามที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด กล่าวคือ ครูในสถานศึกษาปฐมวัยของรัฐบาลให้ยึดระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ครูในสถานศึกษาปฐมวัยของเอกชนให้ยึดระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน นอกจากนี้บุคคลที่จะเป็นครูประจำชั้นเด็กปฐมวัยต้องเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะ รับผิดชอบต่อความรู้สึกของผู้อื่น รวมทั้งสามารถกระทำ ความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก บุคลากรและผู้ปกครองได้

2. หน้าที่และความรับผิดชอบ ครูประจำชั้นเด็กปฐมวัย มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 2.1 วางแผนการสอนและดำเนินการสอนได้อย่างสอดคล้องกับนโยบายและปรัชญาของสถานศึกษา
- 2.2 จัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้สนองต่อความต้องการ ความสนใจ แบบการเรียนรู้ และลักษณะพิเศษของเด็กแต่ละคน

- 2.3 ปฏิบัติกับเด็กทุกคนอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา และฐานะเศรษฐกิจทางสังคมของครอบครัว
- 2.4 ช่วยเหลือเด็กได้เรียนรู้บทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม
- 2.5 รับผิดชอบในการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก
- 2.6 รับผิดชอบร่วมกับบุคลากรอื่น ๆ ในการดูแลความสะอาด และเก็บสิ่งของต่าง ๆ ในห้องเรียนให้เข้าที่ในตอนเช้าก่อนเริ่มกิจกรรมและตอนเย็นหลังเลิกกิจกรรม
- 2.7 เข้าร่วมประชุมทุกครั้ง รวมทั้งวางแผนและจัดอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากร
- 2.8 เข้าร่วมประชุม สัมมนา หรือการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นตามที่สถานศึกษากำหนด
- 2.9 มอบหมายงานให้ครูพี่เลี้ยงหรือผู้ช่วยครูได้อย่างเหมาะสม
- 2.10 ติดต่อและสื่อสารกับผู้ปกครองเด็กได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
- 2.11 จัดประชุมผู้ปกครองเกี่ยวกับการปรับตัวของเด็กขณะอยู่ในสถานศึกษาและพฤติกรรมแสดงออกของเด็กในชั้นเรียน
- 2.12 วัดและประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่อง
- 2.13 เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนในส่วนของที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้นครูอนุบาลจะมีบทบาทและหน้าที่ที่จะต้องมีความเข้าใจในความเป็นธรรมชาติของเด็ก รู้ความต้องการของเด็ก ให้ความอบอุ่นกับเด็ก จัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้กับเด็ก ประเมินพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้กับเด็ก การจัดชั้นเรียน นอกจากนั้นจะต้องทำงานด้านวิชาการ และธุรการ ควบคู่กันไปได้อีกด้วย

2. ครูอนุบาลกับการจัดการเรียนการสอน

2.1 การจัดการศึกษาปฐมวัย

ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากระดับอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาสมอง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2537) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับ การจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยนั้นเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีความพร้อมและพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมตามวัย และพร้อมที่จะรับการศึกษาในระดับต่อไป

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยหมายถึง การศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาที่ครอบคลุมการดูแล และการศึกษาที่จัดให้กับเด็กแรกเกิดถึงอายุ 8 ปี

จากความหมายที่กล่าวมานี้พอจะสรุปได้ว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยนั้น เป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 8 ปี ซึ่งเป็นการให้การศึกษาดูแลเด็กเพื่อเตรียมความพร้อมและพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาให้เหมาะสมกับวัย

2.2 การจัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาปฐมวัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้มีแนวความคิดการจัดการศึกษาปฐมวัยดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก พัฒนาการของมนุษย์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์ เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ซึ่งครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จะมีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน เด็กแต่ละคนจะเติบโตและมีลักษณะพัฒนาการแตกต่างกันไปตามวัย โดยที่พัฒนาการเด็กปฐมวัยบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเด็กอย่างต่อเนื่องในแต่ละวัย เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ปี

พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็ก อาทิ ทฤษฎีพัฒนาการทางร่างกายที่อธิบายการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กว่ามีลักษณะต่อเนื่องเป็นลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาถึงขั้นใดจะต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถขั้นนั้นก่อน หรือ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาที่อธิบายว่าเด็กเกิดมาพร้อมวุฒิภาวะ ซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุ ประสบการณ์ ค่านิยมทางสังคม และสิ่งแวดล้อม หรือทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพ ที่อธิบายว่าเด็กจะพัฒนาได้ดีถ้าในแต่ละช่วงอายุเด็กได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตนพอใจ ได้รับความรัก ความอบอุ่นอย่างเพียงพอจากผู้ใกล้ชิด มีโอกาสช่วยตนเอง ทำงานที่เหมาะสมกับวัย และมีอิสระที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ตนอยากรู้อบ ๆ ตนเอง

ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก จึงเป็นเสมือนหนึ่งแนวทางให้ผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้เข้าใจเด็ก สามารถอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างของแต่ละบุคคล ในอันที่จะส่งเสริมให้เด็กพัฒนาจนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการได้ชัดเจนขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์เรามีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ต่างๆที่ได้รับ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง และการเรียนรู้จะเป็นไปได้ดี ถ้าผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว มีโอกาสคิดริเริ่มตามความต้องการและความสนใจของตนเอง รวมทั้งอยู่ในบรรยากาศที่เป็นอิสระ อบอุ่นและปลอดภัย ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก และเนื่องจากการเรียนรู้นั้นเป็นพื้นฐานของพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น ทั้งคนเราเรียนรู้มาตั้งแต่เกิดตามธรรมชาติก่อนที่จะมาเข้าสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดที่จะ

ให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเอง ในสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระ เชื้อต่อการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตเด็กทุกคน เด็กจะรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสทำการทดลอง สร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและค้นพบด้วยตนเอง การเล่นจะมีอิทธิพลและมีผลดีต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จากการเล่นเด็กมีโอกาสเคลื่อนไหวส่วนต่างๆของร่างกาย ได้ใช้ประสาทสัมผัสและการรับรู้ ผ่อนคลายอารมณ์ และ แสดงออกถึงตนเอง เรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น การเล่นจึงเป็นทางที่เด็กจะสร้างประสบการณ์เรียนรู้สิ่งแวดล้อม เรียนรู้ความเป็นอยู่ของผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่น กับธรรมชาติรอบตัว ดังนั้น หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยฉบับนี้จึงถือ “การเล่น” อย่างมีจุดมุ่งหมาย เป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก

4. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่หรือแวดล้อมตัวเด็ก ทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกันไป หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยฉบับนี้ถือว่า ผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่าวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมตัวเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ผู้สอนควรต้องเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนาเกิดการเรียนรู้ และอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างราบรื่น มีความสุข

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มีหลักการการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ดังนี้ เป็นหลักสำคัญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาหลักการของหลักสูตรให้เข้าใจ เพราะในการจัดประสบการณ์ให้เด็กอายุ 3-5 ปี จะต้องยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษา โดยต้องคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็กทุกคนทั้ง เด็กปกติ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ และเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา รวมทั้งการสื่อสารและการเรียนรู้ หรือเด็กที่มีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส เพื่อให้เด็กพัฒนาทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างสมดุล โดยจัดกิจกรรมที่หลากหลาย บูรณาการผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาดังกล่าว เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพและนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข เป็นคนดีและคนเก่งของสังคม และสอดคล้องกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมนิยมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนา สภาพเศรษฐกิจ สังคมโดย

ความร่วมมือจากบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และ สถาบันสังคมอื่น โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก จากแนวคิดที่กล่าวมานี้พอสรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาปฐมวัยมีแนวคิดที่เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กซึ่งมี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ สติปัญญา แนวคิดการเรียนรู้ของเด็กโดยเด็กใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ แนวคิดการเล่นของเด็ก เด็กจะได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เด็กจะรู้สึกสนุกและเพลิดเพลิน ได้ทดลอง ได้สังเกตตามที่ตนเองสนใจ แนวคิดวัฒนธรรมและสังคม บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ครูจะต้องมีเข้าใจในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนา และเกิดการเรียนรู้

2.3 จุดมุ่งหมายของการศึกษาปฐมวัย

Essa (1996) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากแรงผลักดันของสังคม และความต้องการของสังคม ทำให้เกิดการจัดโครงการบริการต่าง ๆ กัน ทั้งเพื่อการดูแลและการศึกษา ซึ่งในการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อ

1. บริการให้การดูแลและเลี้ยงดูเด็กให้เป็นไปอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ
2. ให้การศึกษาเพื่อส่งเสริมการปรับตัวเข้ากับสังคม ทักษะทางปัญญา และพัฒนาการในทุกด้าน
3. จัดเป็นบริการเพื่อการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส เด็กยากจน ให้ได้รับการศึกษา การดูแลสุขภาพ การดูแลฟัน โภชนาการและการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้นำเสนอการจัดการศึกษาปฐมวัยว่ามีจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
 2. กล้ามเนื้อใหญ่กล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์
- กัน

3. มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตเมตตาที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

จะเห็นได้ว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนาเด็กก่อนประถมศึกษาให้มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อที่เด็กจะได้สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.4 แนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

2.4.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ไพเราะ พุ่มม้น (2544) ได้เสนอแนวทางการกิจกรรมและวิธีการจัดกิจกรรม เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็กว่า การสอนระดับก่อนประถมศึกษาไม่สอนเป็นรายวิชา แต่จะสอนให้เด็กเรียนรู้โดยการบูรณาการให้เด็กเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม โดยครูจัดกิจกรรมต่าง ๆ แทนการสอนรายวิชา กิจกรรมที่จัดมีทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน กิจกรรมที่จัดมี 6 กิจกรรม คือ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (กิจกรรมวงกลม) กิจกรรมเสรี กิจกรรมกลางแจ้ง และเกมการศึกษา ซึ่งกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ผ่านการใช้ทดลองมาแล้ว ถ้าครูสอนครบทุกกิจกรรมจะช่วยเด็กได้พัฒนาครบทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

แน่นอนครูผู้สอนต้องรู้จุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรม รู้วิธีการจัดกิจกรรม ตลอดจนรู้วิธีการวัดประเมินผลแต่ละกิจกรรม การพัฒนาเด็กจึงประสบความสำเร็จ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ

เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวด้วยตนเอง ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่มดั่งนี้ การเคลื่อนไหวที่มีการเคลื่อนที่ การเคลื่อนไหวที่ไม่มีการเคลื่อนที่ การเคลื่อนไหวโดยให้เด็กคิดท่าทางตามจินตนาการ การเคลื่อนไหวตามทำนองเพลงแล้วร้องเนื้อ

จุดมุ่งหมาย การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ

1. เด็กได้เคลื่อนไหวออกกำลังกายเป็นการพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่

2. ฝึกการจำและปฏิบัติตามคำสั่งได้
3. แสดงออกตามความหมายด้วยท่าทางได้
4. เด็กเกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
5. ฝึกให้เด็กมีระเบียบวินัย
6. ให้เด็กเรียนรู้จังหวะและการฟัง
7. ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามแก่เด็ก การปฏิบัติตามคำสั่งและสัญญาณ

แนวการจัดกิจกรรม (ใช้เวลาประมาณ 20 นาทีต่อวัน)

การจัดบรรยากาศให้เด็กเกิดความอบอุ่น สนุกสนาน ร่าเริง มั่นใจ กล้าแสดงออก และจบกิจกรรมด้วยการให้เด็กได้ผ่อนคลายกล้ามเนื้อ เช่น นั่งในท่าสบาย ๆ สงบนิ่งเพื่อเตรียมพร้อมจะทำกิจกรรมอื่นต่อไป

แนวทางดำเนินกิจกรรมจึงแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. กิจกรรมพื้นฐาน เป็นการฝึกให้เด็กได้จำและเข้าใจสัญญาณ ที่จะใช้ในการเคลื่อนไหวและจังหวะ โดยการนั่ง ยืน นอน วิ่ง ย้ำเท้า โยกตัว ฯลฯ เช่น เคาะ 1 ครั้ง ให้เด็กเดิน เคาะ 2 ครั้ง ให้เปลี่ยนตำแหน่งหรือเปลี่ยนท่า เคาะจังหวะรัว ให้เปลี่ยนตำแหน่งหรือเปลี่ยนท่า
2. กิจกรรมสัมพันธ์เนื้อหา จัดดังนี้ ให้เด็กแสดงท่าทางเลียนแบบอิริยาบถของคน สัตว์ สิ่งของ ที่สอดคล้องกับหน่วยประสบการณ์ ครูร้องเพลงหรือเล่าเรื่อง แล้วให้เด็กคิดท่าทาง ประกอบการเคลื่อนไหว เป็นการฝึกให้เกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

แนวการประเมิน ครูสังเกตเด็กดังนี้

1. การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
2. การปฏิบัติตามคำสั่ง สัญญาณ
3. การคิดท่าทางใหม่ ๆ
4. ความร่วมมือการทำกิจกรรมด้วยความสนุกสนานร่าเริง

2. กิจกรรมสร้างสรรค์

เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกทำตามความสามารถ และความสนใจโดยจัดให้ทุกวัน ๆ ละประมาณ 1 ชั่วโมง และจัดวันละ 3-4 กิจกรรม ให้เด็กได้เลือกทำอย่างน้อยวันละ 2 กิจกรรม เลือกจะทำกิจกรรมเมื่อเสร็จแล้วจึงหมุนเวียนไปทำกิจกรรมอื่นต่อไป

กิจกรรมสร้างสรรค์ มีดังนี้

1. การวาดภาพพระบายสีโดยใช้สีเทียน สีน้ำหรือสีไม้ สีฝุ่น สีชอล์ค
2. การเล่นกับสี เช่น เป่าสี พับสี หยดสี ละเลงสี เทสี ฯลฯ

3. การพิมพ์ภาพจากวัสดุหลาย ๆ ประเภท เช่น ไม้ ไม้ กิ่งไม้ เชือก ก้านกล้วย และ การใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น นิ้วมือ ฝ่ามือ เป็นต้น

4. การพับ การฉีก การตัด การปะ ด้วยกระดาษ

5. การปั้น จากดินเหนียว ดินน้ำมัน และแป้งโด

6. การประดิษฐ์วัสดุเป็นของเล่น เครื่องตกแต่ง เครื่องใช้ เช่น การร้อยลูกปัด หลอดด้าย หลอดกาแฟ ฯลฯ

จุดมุ่งหมาย การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์

1. ส่งเสริมการพัฒนาด้านร่างกายต่าง ๆ ของเด็ก คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ สติปัญญา

2. ส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ

3. ส่งเสริมพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อมือและตา

4. ผ่อนคลายความเครียดของเด็ก

แนวการจัดกิจกรรม

1. ครูต้องจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น กระดาษ สี พู่กันวางบนโต๊ะ ตามมุมกลุ่ม ให้เรียบร้อยพอเหมาะกับจำนวนเด็ก

2. อธิบายวิธีการให้เด็กเข้าใจ และจัดให้เด็กเข้ากลุ่มทำกิจกรรม

3. ครูบันทึกรายละเอียดเมื่อเด็กนำมาส่ง

4. ให้เด็กนำเสนอผลงาน เช่น เล่าเรื่องจากผลงานเมื่อเด็กทุกคนจัดทำเสร็จ

แนวการประเมิน ครูสังเกตเด็กดังนี้

1. ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อขณะทำงาน

2. การทำงานร่วมกับผู้อื่น

3. พัฒนาการของผลงาน

4. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

3. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (กิจกรรมวงกลม)

กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์กับเนื้อหากรอบที่กำหนดมากที่สุด แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องขึ้นอยู่กับความอยากรู้อยากเห็นของเด็กเอง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญา ให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเนื้อหาของหน่วยการสอน

2. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม คือ ฝึกความกล้าแสดงออก การมีระเบียบวินัยการรอคอย การฟังและการอยู่ร่วมกัน

3. เพื่อให้เกิดความอบอุ่นมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับครู

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ใช้กิจกรรมเพลงและนิทานเป็นส่วนใหญ่ และเป็นกิจกรรมเสริมสร้างทักษะต่าง ๆ คือ กิจกรรมภาษาไทย ส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็ก กิจกรรมคณิตศาสตร์ ส่งเสริมความพร้อมในการเรียน เช่น การเปรียบเทียบ ขนาด จำนวน สี เป็นต้น เด็กวัยนี้มีช่วงความสนใจสั้น ดังนั้นลักษณะของกิจกรรม จึงต้องให้สอดคล้องด้วยการจัดที่นั่งอย่างเหมาะสม

แนวการจัดกิจกรรม

ครูต้องสอนตามความสนใจ ความต้องการของนักเรียน ว่านักเรียนสนใจหรือต้องการเรียนเรื่องอะไร ซึ่งความต้องการหรือความสนใจ ครูอาจเป็นผู้กระตุ้นโดยใช้คำถามช่วยให้เด็กอยากเรียนรู้ก็ได้ หลังจากเด็กบอกความต้องการแล้ว ครูผู้สอนก็ระดมพลังสมองเด็ก โดยใช้เทคนิค WEB ซึ่งจะช่วยให้ทราบพื้นฐานที่เด็กรู้แล้ว สิ่งที่เด็กต้องการรู้เพิ่ม และสิ่งที่เด็กควรรู้ ครูจะได้จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ให้เด็กได้ตรงประเด็นเช่น

เด็กเลือกหัวข้ออยากเรียนรู้เรื่อง ต้นไม้ ครูผู้สอนใช้เทคนิค WEB ระดมพลังสมองเด็ก เรื่อง ต้นไม้ โดยครูเป็นผู้ตั้งคำถาม กระตุ้นให้เด็กตอบ

จากหัวข้อดังกล่าวครูผู้สอนจะรู้ว่า หัวข้อต่าง ๆ มีเรื่องใดที่เด็กรู้แล้ว เรื่องใดที่เด็กต้องการรู้ และสิ่งที่เด็กควรรู้ ครูผู้สอนต้องแยกให้ได้

สิ่งที่ได้รู้แล้ว	สิ่งที่เด็กต้องการรู้	สิ่งที่เด็กควรรู้
1.ชื่อต้นไม้รอบตัว 2.ส่วนประกอบของต้นไม้	1.ประโยชน์ของต้นไม้ 2.การดูแลและการขยายพันธุ์	1.การอนุรักษ์ต้นไม้และสิ่งแวดล้อม

ครูผู้สอนจะสอนให้เด็กมีความรู้ในเรื่องต่างๆ ข้างต้น ด้วยการใช้เพลง นิทาน พาออกไปดูนอกสถานที่ ฯลฯ แล้วแต่ความเหมาะสม แต่สิ่งสำคัญในการสอนกิจกรรมนี้มิได้มุ่งให้เด็กจำเนื้อหา แต่มุ่งให้เด็กมีความคิดรวบยอดเรื่องต้นไม้สั้น ๆ รู้จักสังเกต คิด วิเคราะห์ ตลอดจนทดลองลงมือทำ เช่น ทดลองเพาะถั่วงอกแล้ว ให้นักเรียนช่วยกันสังเกต จดบันทึก (วาดเป็นรูปแทน) การจัดกิจกรรมจริง ๆ เมื่อครูสำรวจว่าเด็กอยากเรียนรู้เรื่องอะไรแล้ว ครูควรวางแผน การจัดกิจกรรมอื่น ๆ ให้สอดคล้อง เช่น กิจกรรมสร้างสรรค์ อาจใช้ส่วนของใบไม้มาพิมพ์ภาพ หรือร้องเพลง เล่นนิทานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ฯลฯ เกมการศึกษา อาจเล่นเกมจับคู่ต้นไม้ เปรียบเทียบต้นไม้สูง เตี้ย ฯลฯ

4. กิจกรรมเสรี (การเล่นตามมุม)

เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สำคัญ ซึ่งไม่ได้ให้เวลาไว้โดยเฉพาะ แต่จะแฝงอยู่ในกิจกรรมสร้างสรรค์ เพราะในช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์ตามตารางกิจกรรมประจำวัน เนื่องจากในช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์ เด็กทำกิจกรรมเสร็จช้า เร็วไม่พร้อมกัน มีบางคนทำกิจกรรมเสร็จเร็ว เวลาที่เหลือเด็กจะไปเล่นตามมุมประสบการณ์ในห้องที่ครูจัดไว้ นอกเหนือจากที่ต้องทำกิจกรรมอื่นและสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง เช่น มุมบล็อก มุมบ้าน มุมหมอ มุมดนตรี มุมวิทยาศาสตร์ มุมเล่นน้ำหรือมุมเล่นทราย ฯลฯ

จุดมุ่งหมาย

1. ฝึกลักษณะนิสัยช่างสังเกตและความเป็นระเบียบวินัย
2. เกิดความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ
3. เสริมสร้างพัฒนาการด้านต่าง ๆ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาและ

ภาษา

แนวการจัดกิจกรรม (ใช้เวลายืดหยุ่นตามกิจกรรมสร้างสรรค์)

1. ครูควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมนี้ จัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ให้สร้างความสนใจเด็ก
2. อธิบายให้เด็กเข้าใจการเล่นในแต่ละมุมประสบการณ์ และทุกครั้ง ที่ครูจัดมุมใหม่ก็ต้องอธิบายก่อน
3. ครูต้องคอยดูแลเด็กให้เก็บของเข้าที่ให้เรียบร้อย
4. ในการเล่นครูต้องการเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอิสระตามความสนใจ

แนวการประเมิน สังเกตจากความสนใจในการทำกิจกรรม

5. กิจกรรมกลางแจ้ง

เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กและการทำงานประสานสัมพันธ์ของอวัยวะต่าง ๆ การเล่นกลางแจ้งเป็นการตอบสนองของความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก และเปิดโอกาสให้เด็ก ได้มีการเคลื่อนไหวร่างกายในสนาม สถานที่โล่งแจ้งตามต้นไม้หรือภายในอาคารพลศึกษาเพื่อให้เด็ก ได้รับความสนุกสนาน รู้จักเล่นเป็นกลุ่ม รู้จักเคารพกฎกติกา รู้จักรักษาความปลอดภัย อันจะเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่จะนำไปสู่การพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

ประเภทของกิจกรรมกลางแจ้ง

1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน
2. กิจกรรมเข้าจังหวะ

3. เกมเบ็ดเตล็ด
4. การเล่นเกมบทบาทสมมติ
5. การละเล่นพื้นเมืองต่าง ๆ
6. การเล่นเกมผลัด
7. กิจกรรมเสริมสมรรถภาพทางกลไก
8. การเล่นเกมเครื่องเล่นสนาม
9. เล่นของเล่นประเภทลาก เช่น จู๋ง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อพัฒนาการเคลื่อนไหวเบื้องต้นที่ถูกต้อง
2. เพื่อความเคลื่อนไหวความสัมพันธ์ของอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย
3. เพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางกลไก
4. เพื่อพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และภาษา
5. เพื่อพัฒนาความมีระเบียบ วินัย เคารพกฎกติกา
6. เพื่อพัฒนาให้รู้จักคุณค่าของการออกกำลังกาย
7. เพื่อปลูกฝังให้รู้จักรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น

แนวการจัดกิจกรรม (ใช้เวลาประมาณ 30 นาที)

1. ตรวจสอบความเรียบร้อย และความปลอดภัยของวัสดุและสถานที่ เช่น สนามมีเศษหิน แก้ว ไม้ ก้อน ไม้ขีดไฟ หรือไม้
2. แนะนำวิธีใช้และควรระวังการใช้วัสดุ อุปกรณ์
3. คอยดูแลขณะเด็กเล่นว่าถูกต้อง หรือควรแก้ไข อย่างไร ช่วยเหลือขณะเล่นและควรให้กำลังใจยกย่องชมเชย
4. อธิบายการเล่นเก๋มด้วยภาษาาง่าย ๆ กฎ กติกา ควรอธิบายให้ละเอียด ควรให้เด็กลองดูก่อน ไม่ควรเร่งเร้า เมื่อพร้อมจึงจะให้เล่น
5. ทุกครั้งที่เล่นเสร็จต้องฝึกให้เด็กเก็บวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้ที่เดิมให้เรียบร้อย

แนวการประเมิน

1. การเปลี่ยนแปลงของร่างกาย (น้ำหนัก ส่วนสูง)
2. ความมีระเบียบ วินัย เคารพ กฎ กติกาขณะเล่นเกม
3. การปรับตัวและการเล่นกับเพื่อน
4. การรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น
5. การรู้จักเก็บอุปกรณ์ การเล่น ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

6. เกมการศึกษา

เกมการศึกษาเป็นเกมการเล่นที่ฝึกการสังเกต พัฒนากระบวนการคิด เกิดความคิดรวบยอด วิธีการเล่น มีกฎ กติกาง่าย ๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้

จุดมุ่งหมาย

1. รู้จักสังเกต เปรียบเทียบและจำแนก
2. ส่งเสริมการคิดหาเหตุผล และตัดสินใจแก้ปัญหา
3. ส่งเสริมพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา
4. ส่งเสริมการเล่นร่วมกัน

แนวการจัดกิจกรรม (ใช้เวลาประมาณ 20 นาที)

1. เกมการศึกษาให้เด็กเป็นรายบุคคล หรือกลุ่มเล็ก มี 2 ประเภท
 - 1.1 เกมการศึกษาฝึกทักษะ
 - 1.2 เกมการศึกษาเพื่อทบทวนหน่วยการสอนที่ทำกิจกรรม

ลักษณะของเกม เป็น ภาพตัดต่อ โดมิโน ภาพสัมพันธ์ ภาพต่อเนื่อง ภาพเหมือน ฯลฯ

2. ลำดับขั้นในการจัดเกมการศึกษา กรณีที่เป็นเกมใหม่
 - 2.1 ชี้แจงให้เด็กทราบ ชื่อเกม จำนวนที่ขึ้น วิธีเล่น
 - 2.2 สาธิตวิธีเล่น
 - 2.3 ฝึกให้เด็กหมุนเวียนเล่นทั้งเกมใหม่และเก่า
 - 2.4 ฝึกให้เด็กเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อยหลังจากเล่นเกมเสร็จแล้ว

แนวการประเมิน ครูสังเกตจาก

1. ความถูกต้องในการเล่นเกม
2. ความเรียบร้อย รับผิดชอบในการเก็บเกมเมื่อเล่นแล้ว
3. การเล่นเป็นกลุ่มกับผู้อื่น

ข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรม

1. ครูต้องเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการให้เรียบร้อย พอเพียง เหมาะสมกับจำนวนเด็ก
2. การแบ่งกลุ่มควรให้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก การแบ่งกลุ่มแต่ละกลุ่ม
3. การนำเสนอผลงานเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้เด็กเกิดความภูมิใจและเชื่อมั่นในตนเอง ถ้านำเสนอในวันที่ทำกิจกรรมไม่ทันก็เลื่อนไป นำเสนอในวันต่อไป
4. ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ครูต้องเน้นเรื่องความเป็นระเบียบวินัยของเด็ก เช่น กิจกรรมเล่นตามมุม เมื่อเด็กเล่นแล้วควรเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อยและมีการยกย่องชมเชย การจัดกิจกรรมหากจะมุ่งให้เกิดผลดีเต็มที่ควรคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ กิจกรรมที่จัดต้องมีหลาย ๆ

แบบ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กทำเป็นรายบุคคล กิจกรรมเป็นกลุ่มและกิจกรรมแบบรวมตาม อัตราส่วน คือ จัดกิจกรรมให้เด็กทำเป็นรายบุคคล โดยเลือกทำด้วยตนเองให้มากที่สุด ร้อยละ 75 จัดกิจกรรมให้เด็กทำเป็นกลุ่ม ร้อยละ 15 และจัดกิจกรรมแบบรวม ร้อยละ 10 และกิจกรรมที่จัดควรมีทั้งในและนอกห้องเรียน ในอัตราส่วนใกล้เคียงกัน นอกจากนี้แล้วกิจกรรมที่จัดควรมีทั้ง กิจกรรมสงบและกิจกรรมที่ต้องออกกำลัง กิจกรรมที่ควรจัดเป็นประจำทุกวันได้แก่ กิจกรรมการ เคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมในวงกลม การเล่ตามมุมหรือกิจกรรมเสรี การเล่นกลางแจ้งและการเล่นเกมการศึกษา

จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมในแต่ละวันครูจะต้องมีหลักการจัดกิจกรรมให้กับเด็กคือ ต้อง กำหนดระยะเวลาในการทำกิจกรรม ความสมดุลของกิจกรรมในห้องและนอกห้องเรียน ซึ่งกิจกรรม ในแต่ละวันจะต้องครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก รวมไปถึงพัฒนาการทางการคิด ทาง ภาษา และส่งเสริมให้เด็กมีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ ผสมผสานไปด้วยกัน

2.4.2 สื่อการเรียนการสอน

สุรินทรภรณ์ อนันต์มัทพงศ์ (2546) ได้เสนอว่าสื่อการเรียนการสอนเป็นตัวกลางนำ ความรู้ไปสู่ผู้เรียน ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ ตรงที่เป็นรูปธรรมช่วยให้เด็กจำบทเรียนได้ดีเรียนรู้ง่าย เรียนรู้ได้เร็วและสนุกสนานเพลิดเพลิน โดย ครูจำเป็นจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

คุณค่าของสื่อ

1. เป็นศูนย์รวมความสนใจ และทำให้บทเรียนน่าสนใจ
2. เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนของเด็กและครู
3. เกิดการเรียนรู้ได้ดี ใช้ประสาทสัมผัสหลายทาง
4. ได้รับความสนใจ และทำให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน
5. เด็กจำเร็ว จำแม่น และจำได้นาน
6. ใช้เวลาอธิบายน้อย
7. เด็กมีประสบการณ์กว้างขวาง

ประเภทของสื่อ

สื่อการเรียนการสอนเราสามารถแบ่งได้หลายอย่าง เช่น อาจแยกเป็นสื่อรายวิชา สื่อที่ใช้ในห้องเรียนนอกห้องเรียน สื่อพัฒนาแต่ละด้าน ฯลฯ โดยทั่วไปแล้วเราจะแบ่งได้ 2 ประเภทดังนี้

1. สื่อที่ครูใช้ ได้แก่สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนของครูตามหน่วยการเรียนรู้ เช่น ของจริง ของจำลอง แผ่นภาพ ฯลฯ

2. สื่อที่เด็กใช้ ได้แก่สื่อที่จัดไว้ให้เด็กเล่นตามมุมต่าง ๆ เช่น ตุ๊กตา เสื้อผ้า ถ้วย จาน ของใช้ต่าง ๆ ในมุมบ้าน บล็อกชนิดต่าง ๆ หนังสือภาพ หุ่น เครื่องมือหม้อ แวนชยาย แม่เหล็ก เครื่องชั่ง ตวง วัสดุวิทยาศาสตร์ ฯลฯ

ลักษณะของสื่อที่ดี

- 1.ปลอดภัย มีความปลอดภัยเมื่อเด็กเล่น ใช้สื่อที่ไม่มีสารพิษเจือปน ปราศจากคม เหลี่ยมหรือเสี้ยน ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อเด็กได้
2. ประโยชน์ ใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย ต่อครูและเด็ก และใช้ได้หลายกิจกรรม
3. ประหยัด อาจทำขึ้นจากวัสดุเหลือใช้หรือวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น โดยไม่จำเป็นต้องหาซื้อสื่อที่มีราคาแพง เป็นการประหยัดงบประมาณได้อีกทางหนึ่ง
4. ประสิทธิภาพ มีความแข็งแรง ทนทาน สะดวก ในการใช้และการจัดเก็บรักษา

การจัดหาสื่อ

ครูอาจจัดสื่อได้หลายวิธี ดังนี้

1. ขอบจากแหล่งต่างๆ เช่น สถาบันราชภัฏ สถาบันราชมนฑล โรงเรียนต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นผลงานของนักเรียนนักศึกษา
2. ขอยืม อาจยืมจาก เพื่อนห้องข้างเคียง ศูนย์สื่อในโรงเรียน ห้องสมุด ฯลฯ
3. จัดซื้อ ซื้อจากเงินส่วนตัวหรือเงินงบประมาณ
4. ผลิตสื่อขึ้นใช้เอง ซึ่งวิธีนี้จะทำให้ผู้สอนได้สื่อที่ตรงกับความต้องการและตรงกับเนื้อหาของบทเรียน

หลักในการผลิตสื่อ

1. สำรวจความต้องการ ว่าเราต้องการสื่ออะไร จะใช้ในกิจกรรมใด หรือสื่อชนิดไหนที่ยังไม่มีใช้ เมื่อได้ข้อมูลจะได้ตรงกับความต้องการ
2. วางแผนในการผลิตสื่อว่าจะใช้วัสดุอะไร หาได้จากที่ไหน ราคาเท่าไร จะเริ่มผลิตเมื่อไร ทดลองใช้กับใคร เมื่อไร อย่างไร อาจปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง
3. ดำเนินการผลิตสื่อตามแผน อย่างเป็นขั้นตอน
4. ทดลองใช้ หรือทดสอบสื่อที่ผลิตขึ้นมา ถ้ามีตรงไหนบกพร่อง ควรปรับปรุงแก้ไข จุดบกพร่องให้สมบูรณ์ แล้วจึงผลิตสื่อขึ้นใช้ และถ้าใช้แล้วได้ผลดี ก็ควรเผยแพร่ให้ผู้ที่สนใจได้ทราบต่อไป

สรุปได้ว่าสื่อจะเป็นตัวกลางถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ จากครูไปสู่เด็ก จากนามธรรมไปสู่รูปธรรม สื่อที่ครูควรใช้ควรจะเป็นสื่อของจริง และควรคำนึงถึงความปลอดภัยของวัสดุที่ใช้ สื่อ

ขนาดไม่ใหญ่จนเกินไป รูปทรงไม่มีเหลี่ยมมุม น้ำหนักไม่หนักจนเกินไป และควรเก็บรักษาโดยเก็บเป็นหมวดหมู่ วางอยู่ในระดับสายตาเด็ก ภาชนะที่เก็บควรโปร่งใส ฝักให้เด็กรู้ความหมายของรูปเพื่อเด็กช่วยเก็บสื่อได้ ตรวจสอบสื่อหลังใช้ทุกครั้ง ซ่อมแซมเมื่อชำรุด และควรควรพัฒนาสื่อที่ใช้อย่าสม่ำเสมอโดยปรับปรุงสื่อให้ทันสมัย รักษาความสะอาดของสื่อ เขียนคู่มือการใช้สื่อ สื่อที่สร้างสรรค์สามารถใช้ได้เอนกประสงค์

2.4.3 การประเมินผลพัฒนาการ

วรวรรณ เหมชะญาติ (2551) ได้เสนอว่า การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กมีความสำคัญต่อตัวเด็กเอง ต่อผู้ปกครอง และต่อโรงเรียน ผลการประเมินช่วยให้เด็กรู้จักตนเอง สำหรับผู้ปกครองช่วยให้ผู้ปกครองรู้จักบุตรหลานของตนได้ดียิ่งขึ้น เพื่อช่วยสนับสนุนส่งเสริม หรือแก้ไขข้อบกพร่อง สำหรับโรงเรียนช่วยให้ครูสามารถสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพของเด็กให้ได้มากที่สุด การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้จึงต้องทำอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นสภาพจริงของเด็ก การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้มีหลักการและแนวปฏิบัติดังนี้

หลักการในการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้

1. ประเมินพัฒนาการครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม บุคลิกภาพ และสังคม
2. ออกแบบการประเมินให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจวัตรประจำวันและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ประจำวัน
3. ใช้วิธีการหลากหลายในการประเมิน เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเกี่ยวกับตัวเด็ก และควรเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนสภาพความเป็นจริงของเด็กแต่ละคนให้มากที่สุด
4. มีการวางแผนการประเมินไว้อย่างเป็นระบบล่วงหน้า เพื่อให้ทราบว่าจะประเมินอะไร เมื่อใด และอย่างไร ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถประเมินเด็กได้อย่างทั่วถึง และครอบคลุม
5. การประเมินควรทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เห็นการพัฒนาหรือความก้าวหน้า ไม่ควรเน้นที่การประเมินสุดท้ายเท่านั้น
6. ผู้ใช้การประเมินที่สำคัญที่สุดคือ ตัวเด็กเอง ดังนั้นการประเมินจึงควรให้ความสนใจในสิ่งที่เด็กทำได้มากกว่าสิ่งที่เด็กทำไม่ได้ เพื่อใช้เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดพลังในการพัฒนาตนเอง
7. การประเมินควรมุ่งประเมินกระบวนการเรียนรู้มากกว่าความรู้เพราะความรู้เป็นเพียงตัวเชื่อมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เท่านั้น
8. การประเมินตามมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตร ไม่ควรดูแต่เพียงว่าเด็กมีคุณภาพตามมาตรฐานหรือไม่ แต่ต้องดูที่ความก้าวหน้าของเด็กไปสู่มาตรฐานด้วย

9. การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน เป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและผู้ปกครอง อันเป็นฐานสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน

แนวปฏิบัติในการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้

1. วางแผนการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบตั้งแต่ก่อนเปิดภาคเรียนในแผนครอบคลุมเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการประเมิน เวลาประเมินรวมทั้งวิธีการที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลการประเมิน

2. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเด็กโดยใช้แหล่งข้อมูล และวิธีการที่หลากหลาย ตัวอย่างแหล่งข้อมูล เช่น ตัวเด็กเอง เพื่อน ผู้ปกครอง บุคคลแวดล้อม ระเบียบประวัติ ตัวอย่างวิธีการรวบรวมข้อมูล เช่น

การสังเกตอย่างเป็นระบบ เป็นการสังเกตที่มุ่งความสนใจไปยังเด็กคนใดคนหนึ่งในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อให้ทราบข้อมูลของเด็กคนนั้นอย่างเพียงพอ และอย่างต่อเนื่อง บันทึกการสังเกตอาจครอบคลุมข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น การกรอกข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ เจตคติ ลงในแบบตรวจสอบรายการข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การเขียนบันทึกรายบุคคล ซึ่งควรครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นสภาพการณ์ พฤติกรรมและปัญหาที่เกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน

การสนทนาซักถามและการให้เด็กแสดงการปฏิบัติ เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการพูดคุย ซักถาม หรือให้เด็กแสดงการปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งในสภาพการณ์ปกติของห้องเรียน การซักถามช่วยให้ครูทราบข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการคิดซึ่งไม่สามารถสังเกตเห็นได้ การปฏิบัติเป็นการถ่ายทอดความคิดออกมาด้วยการกระทำ ช่วยให้ครูสามารถประเมินการเรียนรู้ของเด็กได้ ตัวอย่างเช่น ความสามารถในการแก้ปัญหาสะท้อนให้เห็นจากการที่เด็กได้ลงมือแก้ปัญหา ความสามารถในการนับสะท้อนให้เห็นจากการที่เด็กได้นับสิ่งของ ครูควรกำหนดประเด็นการปฏิบัติ และคำถามไว้ล่วงหน้า เพื่อให้สามารถสืบค้นความเข้าใจหรือไม่เข้าใจ และระดับความสามารถของเด็กได้นอกจากนี้ควรเตรียมวิธีการไว้ด้วยว่าจะให้เด็กตอบอย่างไร เช่น ตอบเป็นรายบุคคล ตอบเป็นกลุ่ม ตอบโดยใช้ภาษา ท่าทาง คำพูด หรือเขียนตอบ

การรวบรวมผลงานของเด็ก ผลงานของเด็กเป็นร่องรอยที่แสดงให้เห็นสถานภาพและความก้าวหน้าของเด็กเป็นอย่างดี ครูควรวางแผนการคัดเลือกผลงานเด็ก ผลงานที่ควรคัดเลือก เช่น ผลงานที่แสดงความเป็นตัวเองของเด็ก ผลงานที่แสดงให้เห็นกระบวนการเรียนรู้ หรือผลงานที่แสดงความก้าวหน้า เด็กสามารถเข้ามามีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการคัดเลือกผลงานของตนเองได้ นอกจากนี้ครูควรจัดระบบการเก็บผลงานและการสรุปข้อมูลเกี่ยวกับผลงาน

โดยอาจเขียนชื่อสกุล วันที่ เหตุผล ในการเก็บผลงานไว้บนผลงาน หรือเขียนไว้ในบัตรติดไว้ที่ ผลงาน แล้วเรียงลำดับผลงานไว้ตามลำดับเวลา ในกรณีที่เป็นผลงานของกลุ่มต้องมีการจัดระบบ ให้ค้นหาได้ทั้งในระดับบุคคลและระดับกลุ่มด้วย

การสอบถามผู้ปกครอง การได้รับความรู้เกี่ยวกับเด็กจากผู้ปกครองอาจมาได้หลายทาง เช่น จากการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์ การประชุม การเยี่ยมบ้าน การตอบ แบบสอบถาม หรืออาจเป็นการให้ผู้ปกครองประเมินบุตรหลานของตน ข้อมูลเหล่านี้ช่วยให้ครูรู้จัก เด็กเป็นรายบุคคลมากขึ้น ซึ่งจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาเด็กแต่ละคน ครูสร้าง ความเข้าใจกับผู้ปกครองเพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความตระหนักว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นที่บ้าน ย่อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กที่โรงเรียนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างบ้านกับ โรงเรียนจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง

3. บันทึกข้อมูลที่รวบรวมได้จากวิธีการที่หลากหลายไว้สำหรับการประเมิน ซึ่งควร ครอบคลุมทั้งบันทึกข้อมูลเชิงคุณภาพ และบันทึกข้อมูลเชิงปริมาณ โดยอาจมีลักษณะเป็นบันทึก ข้อมูลของนักเรียนทั้งชั้น ซึ่งช่วยให้มองเห็นภาพรวมของนักเรียนทั้งกลุ่ม หรือเป็นบันทึกข้อมูลของ นักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งช่วยให้เห็นพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน

การบันทึกข้อมูลเชิงคุณภาพวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเขียนบรรยายเกี่ยวกับตัวเด็ก ซึ่งอาจเขียนเป็นเรื่องราวโดยละเอียด ครอบคลุมเหตุการณ์และคำพูดที่เกิดขึ้น เพื่อให้เห็นภาพ ชัดเจนราวกับดูจากวิดีโอ หรืออาจเขียนแบบเน้นเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งโดยเฉพาะ หรืออาจ เขียนแบบบันทึกย่อ ซึ่งเป็นการเขียนแบบเจาะลึกเฉพาะลักษณะสำคัญ การเขียนบันทึกให้ข้อมูล เพิ่มเติมจากผลงานของเด็กได้เป็นอย่างดี นอกเหนือจากการบันทึกโดยการเขียน อาจบันทึกอย่าง อื่นได้อีก เช่น การเขียนแผนภาพแสดงการเชื่อมโยงเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ครูมองเห็นทั้ง ความรู้และกระบวนการคิดของเด็ก การถ่ายภาพ การบันทึกเสียง การถ่ายวิดีโอ เหล่านี้เป็นวิธีการ ที่นำมาใช้ในการบันทึกข้อมูลได้ทั้งสิ้น โดยเลือกใช้ด้วยความระมัดระวังตามความเหมาะสม

การบันทึกข้อมูลเชิงปริมาณมีวิธีการที่หลากหลายเช่นกัน เช่น การกรอกแบบสำรวจ รายการ เพื่อนับจำนวนสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นลักษณะของการบันทึกที่มีความหลากหลายได้ตามบริบท ของรายการที่สำรวจ โดยรายการที่สำรวจอาจเป็นพฤติกรรม ทักษะ เจตคติหรือผลงานก็ได้ นอกจากนี้อาจทำเป็นตารางเพื่อกรอกข้อมูลด้วยการขีดรอยคะแนน แล้วนับจำนวนหรือหาความถี่ หรืออาจทำเป็นมาตรประมาณค่า เพื่อวัดระดับคุณภาพ

เนื่องจากการบันทึกข้อมูลมีหลายวิธีดังกล่าว ดังนั้นในการประเมินครูจำเป็นต้อง สามารถตัดสินใจเลือกวิธีการที่เหมาะสม โดยการนำประเด็นต่อไปนี้มาประกอบการพิจารณา ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการประเมิน สาระที่ต้องการประเมิน รายละเอียดของข้อมูลที่ต้องการ ประเมิน รวมทั้งความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ เช่น เวลาที่ใช้ในการดำเนินการประเมิน

4. จัดระบบการรวบรวมข้อมูลและสรุปการประเมิน หลังจากการบันทึกข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลายแล้ว จะต้องนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และบูรณาการกันเพื่อให้เห็นภาพรวมเกี่ยวกับเด็ก แนวทางหนึ่งที่ทำได้คือ การจัดทำแฟ้มผลงานเด็ก (หรือใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษว่าทำพอร์ตโฟลิโอ) ซึ่งเป็นการนำข้อมูลที่รวบรวมไว้ด้วยวิธีการต่าง ๆ มาจัดระบบให้เห็นความต่อเนื่อง ช่วยให้เห็นพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้ชัดเจน การจัดระบบการรวบรวมข้อมูลและสรุปข้อมูล อาจทำในลักษณะอื่น เช่น ทำเป็นตาราง สิ่งที่คุณรู้เกี่ยวกับเด็กในเรื่องต่าง ๆ พร้อมทั้งคำอธิบายประกอบ ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็ก

5. แปลความหมายข้อมูลที่สรุปรวบรวมไว้เป็นการศึกษาทำความเข้าใจความหมาย ข้อมูลที่สรุปรวบรวมไว้ เพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ขั้นตอนนี้ครูต้องใช้ความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยอาศัยพื้นฐานความรู้จากหลายด้าน เช่น ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก เป้าหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ประสบการณ์เดิมของเด็กกรวมทั้งร่องรอยจากบันทึกต่าง ๆ ที่สรุปรวบรวมไว้ ขั้นตอนนี้จึงเป็นการใช้วิจรรณญาณบนพื้นฐานของความรู้และข้อมูล เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของเด็กให้ได้มากที่สุด

6. นำผลของการประเมินไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เป็นการวางแผนการปรับการจัดประสบการณ์ให้สนองตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งได้ข้อมูลมาจากการประเมิน อันเป็นหนทางที่ช่วยให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เหมาะสมกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้มากขึ้น

7. สื่อสารผลการประเมินไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง บุคคลแรกที่ควรรับรู้ผลได้แก่ ตัวเด็กเอง เพื่อให้เด็กได้รับรู้ผลสัมฤทธิ์ของตนและสิ่งที่คุณต้องเรียนรู้ โดยครูต้องหาวิธีการสื่อสารที่ช่วยให้เด็กเข้าใจ และควรเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการประเมินบ้าง นอกจากนี้ยังต้องมีการสื่อสารกับผู้ปกครอง เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้ปกครอง เนื่องจากบ้านและโรงเรียนจำเป็นต้องร่วมมือกันในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กนอกเหนือจากกลุ่มบุคคลดังกล่าว อาจมีการสื่อสารผลการประเมินไปยังบุคคลกลุ่มอื่นตามความต้องการจำเป็น เช่น ผู้บริหารโรงเรียน หน่วยงานต้นสังกัด กรรมการสถานศึกษา

จะเห็นได้ว่าการประเมินพัฒนาการเด็กต้องใช้กระบวนการที่ต่อเนื่อง โดยมีขั้นตอนดังนี้ ศึกษาทำความเข้าใจพัฒนาการเด็กทุกด้าน การวางแผนเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือ ดำเนินการประเมินและบันทึกพัฒนาการ ประเมินและสรุปผล รายงานผล ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน โดยวิธีและเครื่องมือที่นิยมใช้ในการประเมิน มีดังนี้ การสังเกตและการจดบันทึก การสนทนา การสัมภาษณ์ การรวบรวมผลงาน การประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก จากการใช้วิธีและ

เครื่องมือในการประเมินพัฒนาการดังกล่าวจะทำให้ครูและผู้ปกครองสามารถรู้ว่าพัฒนาการของเด็กแต่ละคนเป็นเช่นไร

3. บุคลิกภาพ

นักเรียนในชั้นอนุบาล เป็นวัยที่บุคลิกภาพพึ่งพึ่งสูงมาก เด็กจากบ้านมาโรงเรียนยังปรับตัวไม่ค่อยได้จึงเครียดมาก ครูจึงต้องทำหน้าที่เป็นทั้งครูและแม่ทดแทนให้แก่เด็ก (กันยา สุวรรณแสง, 2533)

3.1 ความหมายของบุคลิกภาพ

บุตร ประดิษฐ์วณิช (2533) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะภาพของบุคคลตามที่ปรากฏแก่สายตาผู้อื่นหรือภาพที่แสดงในชีวิตสังคม

ไพพรรณ เกียรติโชติชัย (2536) กล่าวว่าบุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะทั้งภายนอกและภายในที่รวมอยู่ในตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่งและเป็นผลทำให้บุคคลนั้น มีความแตกต่างไปจากบุคคลอื่น ๆ บุคลิกภาพแบ่งออกเป็น 2 สภาพด้วยกัน คือ

1. บุคลิกภาพภายนอก หมายถึง บุคลิกภาพที่สามารถสังเกตเห็นหรือสัมผัสได้ด้วยประสาททั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย บุคลิกภาพภายนอก นี้สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้โดยการฝึก เลียนแบบ และสามารถวัดผลได้ทันที บุคลิกภาพภายนอกที่สำคัญที่สุด คือ บุคลิกภาพทางกาย และวาจา

2. บุคลิกภาพภายใน หมายถึง บุคลิกภาพที่ไม่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน เป็นส่วนที่สัมผัสได้ค่อนข้างยากและต้องใช้เวลาในการสัมผัสบุคลิกภาพภายใน

นวลละออ สุภาพผล (2527) ได้สรุปไว้ว่า บุคลิกภาพ มีความหมายครอบคลุม 2 ประการคือ

1. เป็นความหมายที่แสดงถึงทักษะทางสังคม หรือความคล่องตัวเป็นความสามารถในการตอบสนองกับบุคคลต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันไป ซึ่งในความหมายนี้บุคลิกภาพสามารถฝึกฝนได้

2. พิจารณาบุคลิกภาพในลักษณะเป็นสิ่งที่ติดตัวมาและแสดงออกหรือสร้างความประทับใจกับบุคคลอื่นที่เขาติดต่อดูด้วย ซึ่งบุคคลที่เขาติดต่อดูด้วยจะมีความคิดเห็นต่อบุคคลนั้นในลักษณะต่าง ๆ

จากการที่ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ข้างต้นแล้วพอจะสรุปได้ว่า บุคลิกภาพคือลักษณะทั้งภายในและภายนอกที่แสดงถึงลักษณะของบุคคลที่มีความแตกต่างกันไปเป็นผลรวมของลักษณะทางพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และอิทธิพลทางวัฒนธรรม

3.2 บุคลิกภาพของครู

กนกวรรณ ศรีวาปี (2549) ได้เสนอไว้ว่าบุคลิกภาพของครูที่ควรปฏิบัติสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ

บุคลิกภาพภายนอก ได้แก่ รูปร่างหน้าตา การแต่งกาย กิริยาท่าทาง การแสดงออกสีหน้า และแววตา การพูดจา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. รูปร่างหน้าตา มิได้หมายถึงความสวยงาม ความหล่อ แต่ต้องรักษาให้หน้าตาดูสะอาด ผ่องใส รักษาปาก ฟัน จมูก ตา หู เล็บมือ เล็บเท้าให้สะอาดปราศจากกลิ่นอันน่าเกลียด หรือความสกปรกต่าง ๆ รวมไปถึงรูปร่างที่ยังไม่เหมาะสม เช่น อ้วน เตี้ย เกินไปก็ใช้ศิลปะของการแต่งกายที่เหมาะสมเข้าช่วยได้

2. การรักษาสุขภาพ ต้องรักษาสุขภาพให้แข็งแรงเสมอ สามารถทำได้โดยการรับประทานอาหารที่มีคุณค่า สะอาด ถูกอนามัย ออกกำลังกายสม่ำเสมอ พักผ่อนเพียงพอ หลีกเลี่ยงมลพิษในสิ่งแวดล้อม และอยู่ในที่มีอากาศบริสุทธิ์ รักษาร่างกายให้อบอุ่นอยู่เสมอ สวมใส่เสื้อผ้าที่เหมาะสมไม่คับจนเกินไป และหมั่นพบแพทย์เพื่อตรวจร่างกายสม่ำเสมอ และที่สำคัญคือ ต้องรักษาอารมณ์ให้แจ่มใส เมื่ออารมณ์แจ่มใส จิตใจสบายร่างกายก็แข็งแรงสมบูรณ์

3. การแต่งกาย การแต่งกายที่นี้ไม่ได้หมายถึงการใช้เสื้อผ้าที่มีราคาแพง แต่หมายถึงการแต่งกายสะอาด เรียบร้อย เหมาะสมและสวยงามสดใส ย่อมเป็นเสน่ห์ดึงดูดใจ

การแต่งกายของครู จึงเป็นบุคลิกพื้นฐานที่สำคัญยิ่งเพราะเป็นสิ่งแรกที่บุคคลอื่น ๆ ตั้งแต่เด็ก ผู้ปกครอง ผู้บริหารและประชาชนทั่วไป ต้องพบเห็น หากภาพลักษณ์ของครูที่ปรากฏต่อสายตาของประชาชน มีภาพลักษณะเรียบร้อยเหมาะสมต่อวิชาชีพ ก็จะช่วยให้ผู้พบเห็นนั้น ๆ เกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

สอดคล้องกับสมพร สุทัศน์ีย์ (2537) ที่ได้เสนอแนวคิดว่าการแต่งกายที่เหมาะสมควรพิจารณาจากหัวข้อดังต่อไปนี้ คือ

1. การแต่งกายสะอาด ความสะอาดเป็นสิ่งสำคัญ แต่ความสะอาดในที่นี้ไม่เกี่ยวกับความเก่าความใหม่ เพราะเครื่องแต่งกายที่ใหม่อาจสกปรกก็ได้ และเครื่องแต่งกายที่เก่ามีรอยปะชุนก็อาจดูสะอาดได้ หรือเครื่องแต่งกายราคาแพงก็อาจดูสกปรกได้ แต่เครื่องแต่งกายราคาถูกก็ดูสะอาดได้ ดังนั้น คนฐานะที่ไม่ดีนักก็สามารถแต่งตัวสะอาดได้เท่ากับคนฐานะดี โดยเสื้อผ้าที่เราสวมใส่อยู่นั้นก็ควรซักให้เรียบร้อย ร่องเท้าก็ขัดให้ดูพองาม กระเป๋าก็เช็ดดูให้ดูสะอาดเหล่านี้ใคร ๆ ก็ทำได้ แต่จะทำหรือไม่เท่านั้น อนึ่งการอาบน้ำชำระร่างกายให้สะอาด และการดูแลเล็บมือ เล็บเท้ามิให้สกปรก ก็เป็นสิ่งที่ควรดูแลรักษาทำความสะอาดด้วย

2. การแต่งกายสุภาพเรียบร้อย การแต่งกายควรแต่งให้เรียบร้อยพอควร เพราะ คนแต่ละคนหรือสังคมแต่ละแห่ง อาจมีเกณฑ์วัดความสุภาพเรียบร้อยต่างกันออกไป แต่ถ้าใช้สามัญ

สำนึกสักหน่อย ก็จะต้องรู้ว่าในสังคมไทยแต่งกายอย่างไรจึงจะถือว่าแต่งกายเรียบร้อย และ
 อย่างไม่เรียบร้อยหรือไม่เรียบร้อย เช่น การใส่เสื้อกล้ามไปร้านอาหาร การแต่งกายโดยเปิดเผยให้เห็นส่วน
 ของร่างกายที่ควรสงวน หรือใส่เสื้อผ้ารัดแน่นจนน่าเกลียด หรือสวมกระโปรง กางเกงที่สั้นมาก ๆ
 เพื่อต้องการแสดงและเน้นสรีระของร่างกาย โดยเฉพาะการแต่งกายดังกล่าวข้างต้นไปในสถานที่
 ควรแก่การสักการบูชา เช่น ศาสนสถาน วัด โบสถ์ หรือสถานที่ราชการ สถานศึกษา ฯลฯ ซึ่งถือว่า
 ไม่สุภาพเรียบร้อย

3. การแต่งกายถูกต้องตามกาลเทศะ การแต่งกายนอกจากจะสะอาดและมีความสุภาพ
 เรียบร้อยแล้ว ควรให้เหมาะสมกับสมัยนิยมและให้เหมาะสมกับสถานที่ที่จะไปด้วย การแต่งกายที่ผิด
 สมัยนิยมนั้นหากสะอาดและสุภาพเรียบร้อยก็ไม่น่าจะมีอะไรเสียหายมาก แต่คนอาจมองว่าเขย
 เท่านั้น ดังนั้นการแต่งกายให้ถูกกาลเทศะนั้นเป็นเรื่องสำคัญ จึงควรระวังแต่งกายให้ถูกกาลเทศะ
 ดังนี้ ควรแต่งกายให้เหมาะสมกับงานที่จะไป และแต่งกายให้เกียรติเจ้าภาพของงานตามสมควร

4. กิริยาท่าทาง การแสดงออกทางสีหน้าและแววตา การยืน เดิน นั่ง ในสังคมไทยการ
 แสดงกิริยาท่าทางเป็นสิ่งสำคัญ เพราะสังคมไทยเป็นสังคมอำนาจนิยม ยกย่องผู้อาวุโส ผู้สูงอายุต้อง
 มีกิริยาที่สุภาพอ่อนน้อมต่อผู้อาวุโสและสุภาพต่อคนทั่ว ๆ ไป การใช้ส่ายตาย่อมเป็นสิ่งสำคัญ
 ต้องฝึกมองผู้อื่นด้วยสายตาที่อ่อนโยนเต็มไปด้วยความรัก ความเมตตา ความชื่นชมยินดี แทนการ
 มองดูด้วยสายตากระด้าง เต็มไปด้วยความเกลียดชัง ฉะนั้นกิริยาท่าทางที่สุภาพอ่อนโยน เหมาะ
 กับกาลเทศะและบุคคลย่อมเป็นเสน่ห์แก่ผู้พบเห็น ทำให้ใคร ๆ ก็อยากคบหาสมาคมด้วย

5. การพูดจา การพูดจาเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพราะการพูดจาเป็นการถ่ายทอดความรู้สึก
 นึกคิด ความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติที่ดีต่อตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม การมีวาจาไพเราะอ่อนหวาน
 ขึ้นอยู่กับถ้อยคำ น้ำเสียง แววตา รวมถึงกิริยาท่าทางด้วย ดังนั้นจึงควรพูดจาดังนี้

5.1 พูดจาดูด้วยถ้อยคำสุภาพ เหมาะกับกาลเทศะ และบุคคล

5.2 ควรมีน้ำเสียงนุ่มนวล อ่อนโยน ไม่มีน้ำเสียงประชดประชัน หรือเยาะเย้ยถากถาง
 และไม่ควรตอบด้วยการย่นถาม

5.3 การใช้คำถามที่เหมาะสม ไม่ควรถามเหตุผลของการกระทำโดยไม่จำเป็น และ
 หลีกเลี่ยงคำถามที่ไม่อยากตอบและตอบไม่ได้

5.4 พูดความจริงและพูดในสิ่งที่มีประโยชน์ ไม่พูดเพื่อเจ้าเล่ห์ไหว

5.5 พูดในสิ่งที่คนอื่นชอบ พอใจและสนใจ ไม่ควรพูดในสิ่งที่ตนเองสนใจ

5.6 เลือกรสนิยมของคู่สนทนาพูด เพื่อให้เขาเกิดความภาคภูมิใจแต่ละเลยในสิ่ง
 เป็นปมด้อยของเขา

5.7 พูดจาชัดเจน ใช้ภาษาถูกต้อง

5.8 ไม่พูดดูถูกผู้อื่น แต่รู้จักพูดจายกย่องชมเชย และให้เกียรติผู้อื่น

5.9 ไม่ควรหัวเราะเยาะเมื่อผู้อื่นทำผิดพลาด

5.10 พูดอย่างมีเหตุผล ไม่ใช่อารมณ์ในการพูด

5.11 รู้จักวิจารณ์เชิงสร้างสรรค์

5.12 มีศิลปะในการพูด

5.13 การฟัง การฟังผู้อื่นจะทำให้ผู้อื่นรู้สึกว่ามีคนสนใจ รู้สึกว่าตนเองเป็นคนสำคัญ

มีค่า และมีความสบายเกิดความสบายใจ และสามารถทำตามที่ต้องการได้

นอกจากบุคลิกภาพภายนอกแล้วบุคลิกภาพภายในก็เป็นสิ่งสำคัญที่ครูจะต้องปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างที่ดีของเด็กเพราะเด็กจะสามารถซึมซับจากครูได้ตลอดเวลา ครูควรมีบุคลิกภาพภายในดังนี้

1. การรักตนเองตามสภาพที่เป็นอยู่ และฝึกให้เห็นคุณค่าแก่ตนเอง การที่คนเราจะรักผู้อื่นได้นั้นต้องรู้จักรักตนเองพอใจตนเอง พอใจในสภาพที่ตนเองเป็นอยู่ การเห็นคุณค่าแก่ตนเองก็คือ การมองภาพพจน์ของตนเองทางบวก และจะรักตนเองยิ่งขึ้น ภาคภูมิใจตนเองมากขึ้น

2. การเอาชนะตนเอง หรือความสามารถในการควบคุมตนเองในเรื่องของความอยาก อารมณ์ ทางจิตวิทยาถือว่า การเอาชนะตนเองคือการควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้ทำสิ่งต่าง ๆ ไปตามเป้าหมายในทางที่ถูกต้องดีงาม และเหมาะสม พระพุทธเจ้าตรัสว่า คนที่เอาชนะใจตนเองได้คือคนที่เอาชนะกิเลสได้ มีสติ ควบคุมอารมณ์ และสามารถยับยั้งความโกรธได้

3. ความอดทน อดกลั้นและเข้าใจผู้อื่น คือ ตัวเรานั้นเป็นฝ่ายถูกต้องเหมาะสมดีงาม และต้องพบกับคนที่มีพฤติกรรมทางสังคมไม่เหมาะสม และยอมรับว่าคนอื่นเป็นอย่างที่เขาเป็น

4. การจัดการความโกรธความเกลียด ซึ่งทำให้มีพฤติกรรมที่รุนแรงได้ เพราะความโกรธเป็นปฏิกิริยาที่ได้ตอบสนองการณใดสถานการณ์หนึ่ง

5. การเป็นคนอารมณ์ดีและเบิกบาน คือ ลดความโกรธความไม่พอใจให้น้อยลง ฝึกมองโลกในแง่ดี มีความหวังดี มีความพึงพอใจผู้อื่น

6. มีใจสงบ การควบคุมอารมณ์ให้หนึ่งสงบ ฝึกให้ใจนิ่งเงียบเมื่อมีสิ่งเร้ามากระทบ

7. เปลี่ยนแปลงตนเองดีกว่าเปลี่ยนแปลงผู้อื่น

8. ตั้งเป้าหมายให้กับชีวิต การตั้งเป้าหมายนั้นต้องไม่สูงเกินไป เป็นเป้าหมายที่เป็นจริง และมีแนวทางที่ไปสู่เป้าหมายได้

9. การคิดอย่างมีเหตุผล ผู้กระทำย่อมมีเหตุผลในการกระทำ ก่อนจะพูด คิด หรือทำ อะไรลงไปควรคำนึงถึงเหตุผลในการพูด คิดหรือทำ ขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงเหตุผลของผู้อื่นด้วยว่าเขากระทำด้วยเหตุผลอะไร

10. ตรงต่อเวลา การตรงต่อเวลาเป็นการแสดงถึงการมีวินัย มีความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบ

11. เป็นคนคล่องแคล่วว่องไว การทำงานคล่องแคล่วว่องไวต้องอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องและมีคุณภาพ
12. ความมั่นใจในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเองมิใช่ความตื้อตึงที่จะยื่นกรานความคิดเห็นของตนเองคนเดียว โดยไม่ยอมฟังคนอื่น แต่คนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะประเมินความสามารถของตนเองใกล้เคียงความเป็นจริง และอยู่ในระดับพอดี
13. มิใช่เป็นคนแสดงตัวมากเกินไป
14. มิใช่เป็นคนเก็บตัวมากเกินไป เพราะคนที่เก็บตัวมากเกินไปเป็นคนคิดมาก และมีแนวโน้มที่จะเป็นโรคประสาทได้ง่าย
15. เป็นคนที่ใช้อำนาจเหนือผู้อื่นน้อยลง คนที่ชอบใช้อำนาจเหนือผู้อื่น มักจะไม่ยอมแพ้ชอบโต้เถียงเพื่อเอาชนะ และพยายามควบคุมคนอื่น ๆ เพราะคิดว่าตนเองนั้นสำคัญ
16. พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม
17. ฝึกการเปลี่ยนความอยากได้ให้เป็นความต้องการ ความอยากได้กับความต้องการแตกต่างกัน คือ ความอยากได้เป็นแรงผลักดันที่ฉาบฉวยและไม่จำเป็น เพียงแต่เป็นการสนองตัณหา คือ ความโลภ ส่วนความต้องการ เป็นพลังที่มีค่าทำให้ได้มาซึ่งสิ่งจำเป็นแก่ชีวิต
18. การให้ในสิ่งที่ผู้อื่นต้องการ ควรสังเกตความต้องการของผู้อื่นว่าเขาต้องการอะไร แล้วจึงให้สิ่งนั้นแก่เขา
19. การให้ความรักผู้อื่น ความรักเป็นสิ่งที่มีความค่าที่สุดที่สามารถให้กันได้โดยไม่ต้องรอให้คนมารักเรา การให้ความรักผู้อื่นทำให้เรามีความสุข
20. การให้อภัยผู้อื่น ในการให้อภัยผู้อื่นนั้นบุคคลต้องให้อภัยตนเองด้วย การให้อภัยตนเองคือการไม่ลงโทษตนเอง การไม่ให้อภัยผู้อื่นย่อมทำให้เกิดทุกข์ทรมานใจ
21. การสร้างความประทับใจให้เกิดขึ้นแก่ผู้อื่น อาจทำได้หลายวิธี เช่น การแต่งกายงดงาม การพูดจาไพเราะอ่อนหวานและการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น แต่สิ่งสำคัญที่สุดคือ การทำให้ผู้อื่นรู้สึกตัวว่าเขาเป็นคนสำคัญ มีคุณค่า และมีความหมาย

วีเรีองรอง รัตนวิไลสกุล (2540) ได้ระบุว่า บุคลิกภาพตามหลักพุทธศาสนา หมายถึง ความงาม ในสิ่งต่อไปนี้

1. งามอารมณ์: หมายถึงเครื่องประดับ เครื่องแต่งกาย ตลอดจนเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ประดับกาย ซึ่งถือว่าเป็นส่วนที่ช่วยเสริมบุคลิกภาพของคนให้มีความงามสง่า ดังนั้น คำว่า งามอารมณ์ ในที่นี้จึงหมายถึงการแต่งกายได้ถูกต้องกับกาลเทศะ สะอาด และเรียบร้อยสมวัย
2. งามร่างกาย: หมายถึงเนื้อตัวงาม ซึ่งประกอบด้วย 4 อย่าง คือ
 - 2.1 ผิวดี: หมายถึงผิวเกลี้ยงเกลา ไม่มีหูดไม่มีปม ไม่มีหิดไม่มีกลาก หรือเป็นดอกเป็นดวง แผลเป็น ขี้ไคล หนอง/เครา เป็นต้น

- 2.2 เสียงดัง: หมายถึงเสียงกังวานนุ่มนวล/น่าฟัง/ไม่แหบแห้ง ไม่ผิดเพศ กล่าวคือ ผู้หญิงต้องเสียงเล็กกลมสมเป็นหญิง ผู้ชายต้องเสียงกังวานหนักแน่นนำยำเกรง
- 2.3 ทรงดี: หมายถึงทรวดทรงทางร่างกายได้สัดส่วนกับความสูง/ต่ำ ร่างกายแข็งแรง/ สมบูรณ์ ไม่อ้วนหรือผอมเกินไป
- 2.4 รูปร่างดี: หมายถึงสมลักษณะ สัดส่วน สวยงามต้องตาต้องใจของคนที่ได้พบเห็น
3. งามมารยาทกับงามจิต: เป็นงามภายใน ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นแก่นของความ งามซึ่งมีความลึกซึ้งมาก กล่าวคือต้องมาจากจิตใจที่มีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ชอบ ช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก และมีหลักธรรมที่เรียนว่า สังคหวัตถุ อันได้แก่
- 3.1 ทาน: การให้ปัน
- 3.2 ปิยะวาจา: พูดดี/คำพูดอันเป็นที่รัก
- 3.3 อุตถจริยา: ประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์
- 3.4 สมานัตตา: วางตัวเหมาะสม/เสมอต้นเสมอปลาย

จะเห็นว่างามอารมณ์และงามร่างกายนั้นจะดึงดูดจิตใจผู้คนที่ชื่นชอบเมื่อพบเห็น แต่เมื่อ ได้คบหากันแล้วพบว่ามีการยาทและจิตใจไม่ถึงงามความรู้สึกชื่นชอบก็จะหมดไป ดังนั้นงาม มารยาทและงามจิต จึงเป็นความงามที่อัมตะ คงทนถาวรตลอดกาล

บุคลิกภาพของครูอนุบาลพอจะสรุปได้ว่า ครูอนุบาลมีบุคลิกภาพภายนอกที่สามารถ สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน คือ รูปร่าง หน้าตา การแต่งกาย กิริยาท่าทาง การแสดงออก การพูดและ มีบุคลิกภาพภายในที่สามารถรับรู้ได้ คือ การควบคุมตนเอง ความอดทน อารมณ์ดีและเบิกบาน มีเหตุผล ตรงต่อเวลา คล่องแคล่วว่องไว มั่นใจในตนเอง วางตัวเหมาะสมเสมอต้นเสมอปลาย

4. คุณธรรม จริยธรรม

4.1 ความหมายของคุณธรรมของครู

คุณธรรม จริยธรรม คือ คุณธรรมความดีทั้งหลายที่ครูจะต้องศึกษาความรู้ให้เข้าใจ แล้ว นำเอาหลักธรรมต่าง ๆ มาปฏิบัติด้วยตนเองให้เกิดผลดีแก่ตนเอง แล้วจึงนำคุณธรรมต่าง ๆ เหล่านั้นมาแนะนำสั่งสอน อบรม ตักเตือนให้แก่ลูกศิษย์เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม จึงเป็นหน้าที่ของ ครูที่จะต้องสนใจศึกษาหาความรู้ให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง ในคุณธรรมต่าง ๆ เหล่านั้น

ท่านพุทธทาสภิกขุ (2527) ได้ให้ความหมาย คำว่าคุณธรรมว่า คุณสมบัติฝ่ายดีโดยส่วน เดียว เป็นที่ตั้งแก่สันติภาพหรือสันติสุข และเมื่อกล่าวถึงคุณธรรมของครูแล้ว จะหมายถึง ความ สมบูรณ์ด้วยหน้าที่และสิทธิสำหรับครู ความสมบูรณ์ในหน้าที่ของครูนั้น ประกอบด้วย การทำงาน หนัก การเสียสละ มีความอดทน การใช้สติปัญญาอย่างเหมาะสม มีความเมตตา กรุณาในการ อบรมสั่งสอนและชี้แนวทางที่ถูกต้องให้กับเด็ก ผู้ที่ทำได้ดังกล่าวแล้วถือได้ว่าเป็นครูที่ทำหน้าที่ของ

ตนได้อย่างสมบูรณ์ สมควรได้รับการยกย่องว่าเป็นปูชนียบุคคล สำหรับสิทธิของครูก็คือ การได้รับความเคารพนับถือ ยกย่องบูชาจากศิษย์เป็นการตอบแทนในฐานะที่เป็นปูชนียบุคคล สำหรับการตอบแทนเป็นเงินหรือวัตถุสิ่งของ พิจารณาแล้วไม่สามารถทดแทนกับภารกิจที่ผู้เป็นครูที่ดีได้ปฏิบัติให้แก่ศิษย์

อำไพ สุจริตกุล(2522 อ้างถึงใน กิตติพันธ์ รุจิรกุล,2539) กล่าวว่า คุณธรรมของครู คือ คุณงามความดีต่าง ๆ ที่ครูพึงยึดถือเป็นหลักในหารประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมกับผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นครู โดยหลักการ ครูจะต้องเป็นทั้งนักปราชญ์ และผู้ทรงศีล เพราะสังคมได้ยกย่องให้ครูเป็นปูชนียบุคคล เป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ สร้างความเป็นคนและอบรมสั่งสอนให้เด็กเป็นคนดีของสังคม ความจำเป็นที่จะต้องให้เด็กเป็นคนดีของสังคม ความจำเป็นที่จะต้องให้ครูเป็นนักปราชญ์ และผู้ทรงศีลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าความเป็นนักปราชญ์ของครูนั้น ครูจะต้องมีความรู้ดีและถ่ายทอดดี สอนให้เด็กได้รับความรู้และความสนุกมีชีวิตชีวา ส่วนความเป็นผู้ทรงศีลของครู ในฐานะที่ครูเป็นแม่พิมพ์หรือเป็นต้นแบบในพฤติกรรมทั้งปวง จะช่วยให้ครูเป็นคนดีวางตัวดี เป็นที่เคารพเชื่อฟังแก่ศิษย์จึงกล่าวได้ว่าครูต้องมีคุณธรรม หรือคุณธรรมสำหรับครูเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูอย่างยิ่ง

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก (2541) กล่าวถึงครูว่า ครูบาอาจารย์ที่ท่านตั้งมั่นอยู่ในศีล ที่ปรากฏชัดแก่ใจผู้ไม่มีเดบอดจนเกินไปนัก แม้ท่านจะเป็นผู้ไม่มีสมบัติพัสถานใดเลย นอกจากปัจจัย 4 แต่ท่านก็เป็นผู้ที่ได้รับความยกย่องสรรเสริญทุกแห่งหน ทุกจิตใจผู้คนที่สว่างพอจะเห็นค่าสูงสุดของศีล

พระมหาบัว ญาณสัมปันโน (2542) กล่าวว่า ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ได้กล่าวไว้ดังนี้” ถ้าเราไม่สามารถทำความรู้ความฉลาดให้เกิดขึ้นกับตัวเราแล้ว เราสอนเราก็ไม่ได้ จะไปสอนอะไรให้คนอื่นเขาได้ดิบได้ดี ถูกต้องแม่นยำ ถ้าเราไม่ถูกต้องแม่นยำเสียคนเดียวก่อน” ดังนั้น ครูควรจะต้องมีความรู้ความสามารถด้วยตนเองก่อน แล้วจึงไปสอนคนอื่น ฉะนั้น คุณธรรมของครูจึงเป็นสิ่งที่ครูจะต้องศึกษาให้เข้าใจ นำไปปฏิบัติด้วยตนเอง ให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ทั้งสามารถแนะนำสั่งสอนศิษย์ให้ปฏิบัติตามได้อย่างได้ผลตามที่ต้องการ

4.2 ความหมายของจริยธรรมของครู

สาโรช บัวศรี(2526) ได้อธิบายคำว่า จริยธรรม ไว้ดังนี้

จริยธรรม หมายถึง ศีลธรรมและคุณธรรม

ศีลธรรม หมายถึง การละเว้นการชั่ว หรือการเบียดเบียน

คุณธรรม หมายถึง การเมตตากรุณา

จริยธรรมย่อมาจจะรวมเอาค่านิยมที่จำเป็นอื่น ๆ เข้าไว้ด้วยอาจได้แก่ ธรรมเนียม ประเพณี กฎหมาย อุดมการณ์ วินัยและมารยาท เป็นต้น ถ้าจะให้พูดสั้น ๆ ก็คือ ค่านิยมในระดับต่าง ๆ ซึ่ง

สังคมและบุคคลจำเป็นต้องยึดมั่นถือมั่น และจริยธรรมนี้ย่อมจะนำสันติสุขมาให้แก่บุคคลและสังคมได้ตามสมควรแก่กรณี

พระเทพเวที (2532) ได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมไว้ดังนี้

จริย แปลว่า ความประพฤติ ธรรม แปลว่า หลัก

จริยธรรม จึงแปลว่า หลักความประพฤติ

ความประพฤติ ในภาษาบาลีแปลว่า ความเป็นไปของชีวิตซึ่งในปัจจุบันจะได้ความรู้สึกคับแค้นลงมา เป็นการแสดงออก การปฏิบัติตัวในสังคม ในการดำเนินชีวิตประจำวันให้สัมพันธ์กับผู้อื่น

จริย แปลว่า การเที่ยวไปหรือการดำเนินไป หรือการเดินทางนั่นเอง หมายถึงการเดินทางชีวิต คือ ดำเนินชีวิต

จริยะ ในความหมายที่แท้ เป็นการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและปฏิบัติถูกต้องต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมถึงสิ่งที่มีมนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นดังที่กล่าวข้างต้น

อำไพ สุจริตกุล (2522 อ้างถึงใน กิตติพันธ์ รุจิรกุล, 2539) ในกล่าวว่า จริยธรรมของครู หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ชอบที่ควรและเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ของครู เช่น การเป็นผู้มีศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดี เป็นต้น

ธีรศักดิ์ อัครบวร (2543) ได้กล่าวถึงคุณธรรม และจรรยาบรรณของครูว่าวิชาชีพครูได้รับการยกย่อง และจัดเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่มีความจำเป็นต่อสังคมเป็นอาชีพที่ช่วยสร้างสรรค์จริยของสังคม ให้เป็นไปในทางปรารถนาฉะนั้นกลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพจึงต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมในระดับสูงโดยผู้ที่ประกอบวิชาชีพครูต้องประพฤติปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมและจรรยาบรรณของครูคุณธรรมที่พึงประสงค์ของครูไทยนั้นยึดหลักการปฏิบัติตามหลักธรรม คำสอนเรื่องทางสายกลางที่เรียกว่า มัชฌิมาปฏิปทา คือ อริยมรรคอันมีองค์ 8 ได้แก่

1. สัมมาทิฐิ การเห็นชอบหมายถึง การเห็นชอบด้วยใจด้วยปัญญาเห็นถูกเห็นผิดตลอดจนการเห็นในฝ่ายดีทั้งหลายที่ เรียกว่า การเห็นชอบตามธรรมนองครองธรรม
2. สัมมาสังกัปปะ การดำริชอบ หมายถึง การคิดอย่างฉลาดรอบคอบรู้จักไตร่ตรอง เป็นผู้มีวิวิธคิด
3. สัมมาวาจา การพูดจาชอบ หมายถึง การไม่พูดจาใส่ร้ายไม่เพ้อเจ้อไม่พูดหยาบและ ไม่พูดปดพูดเท็จ
4. สัมมากัมมันตะ การทำกรงานชอบ หมายถึง การกระทำกิจกรรมต่างๆด้วยความเต็มใจ
5. สัมมาอาชีวะ การเลี้ยงชีวิตชอบ หมายถึง การทำอาชีพสุจริต และไม่ผิดกฎหมายทั้งหลาย

6. สัมมาวายามะ การเพียรชอบ หมายถึง การมุ่งมั่นพยายามในทางที่ดีทั้งหลาย
 7. สัมมาสติ การระลึกชอบ หมายถึง การพิจารณาไตร่ตรองสภาพทางสิ่งแวดล้อมในทางที่ถูก
 8. สัมมาสมาธิ ความตั้งใจมั่นชอบ หมายถึง การตั้งอยู่ในความสงบไม่วอกแวกโลเล ไม่ปล่อยใจให้กิเลสทั้งหลายมาหลอกล่อให้หลงผิด
- คุณธรรม จริยธรรมของครูนั้นพอจะสรุปความหมายได้ว่า เป็นความดีต่าง ๆ ที่ครูยึดหลักในการประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ชอบที่ควรและเหมาะสมกับการเป็นครูเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์

4.3 จรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539

1. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริม ให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า
2. ครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะและนิสัย ที่ถูกต้องดีงาม ให้เกิดแก่ศิษย์ อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ
3. ครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ
4. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมของศิษย์
5. ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และไม่ใช้ให้ศิษย์กระทำการใด ๆ อันเป็นการหาผลประโยชน์ ให้แก่ตนโดยมิชอบ
6. ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งทางด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทาง วิทยาการ เศรษฐกิจสังคมและการเมืองอยู่เสมอ
7. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครูและเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรวิชาชีพครู
8. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์
9. ครูพึงประพฤติ ปฏิบัติตน เป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทย

4.4 มาตรฐานการปฏิบัติตน หรือจรรยาบรรณทางวิชาชีพ

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548) ได้เสนอมาตรฐานการปฏิบัติตน หรือจรรยาบรรณทางวิชาชีพซึ่งเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในการประกอบวิชาชีพครู โดยผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องนำมาตราฐานวิชาชีพเป็นหลักเกณฑ์ในการประกอบวิชาชีพคุรุสภาดังนี้

จรรยาบรรณต่อตนเอง

1. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาวิชาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ
จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ
2. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ
จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ
3. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่ศิษย์และผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า
4. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ
5. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ
6. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องไม่ทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมของศิษย์ และผู้บริการ
7. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ
จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมวิชาชีพ
8. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาพึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ
จรรยาบรรณต่อสังคม
9. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4.5 คุณธรรม จริยธรรมของครู

สุมน อมรวิวัฒน์ (2532) ได้เสนอหลัก 4 ประการ ที่แสดงถึงคุณธรรมของครู

ครูกับศิษย์อาจสร้างความสัมพันธ์กันตามหลักการต่อไปนี้คือ

1. คุณธรรมที่เกิดขึ้นจากหลักของการยอมรับ

ก่อนที่ครูจะได้รับการยอมรับนับถือจากศิษย์ ครูต้องเป็นที่ยอมรับนับถือศิษย์ด้วยเสมอ ศิษย์ของครูไม่ว่าจะอยู่ในระดับปฐมวัยหรือระดับอื่น ๆ ย่อมต้องการยอมรับจากครูอย่างมาก มิฉะนั้นเขาจะรู้สึกว่าเขาเหว ถ้าครูไม่มอง ไม่พูดกับเขา ไม่ฟังเขา เขาจะสูญเสียความมั่นใจ ดังนั้นครูต้องยอมรับว่า

1.1 ศิษย์เป็นมนุษย์ ไม่ใช่หุ่น มีความคิด มีความรู้สึก อยากมีบทบาทในการเรียน ครูต้องเปิดโอกาสให้เขาได้เคลื่อนไหว มีส่วนร่วมในกิจกรรม เกิดความภาคภูมิใจ รู้สึกว่าเขาเป็น คนที่มีคุณค่า

1.2 ครูต้องยอมรับว่าศิษย์มีความแตกต่างกันในด้านความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ดังนั้น ครูจึงต้องจัดวิธีสอนที่หลากหลายและไม่ทำตัวเป็นแม่พิมพ์ของเด็กให้จบออกมา เป็นแบบเดียวกัน ครูควรวัดการสอบซ่อมเสริมเติมในสิ่งที่เด็กบอพร่องให้เติม

1.3 ครูต้องคำนึงถึงว่าทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกัน แม้ศิษย์จะมีความแตกต่างกันทาง สังคมและเศรษฐกิจ เด็กทุกคนควรได้รับการพัฒนาไปตามศักยภาพของแต่ละคน

2. คุณธรรมที่เกิดจากความไว้วางใจ

ครูควรสำรวจว่าศิษย์มีความรู้สึกสบายใจหรือหวาดกลัวที่จะแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน หรือไม่ ศิษย์กล้าได้เถียงหรือคัดค้านอย่างมีเหตุผลและสุภาพหรือไม่ ศิษย์มาถามความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติม โดยเชื่อว่าครูเป็นที่พึ่งทางวิชาการของเขาได้จริงหรือไม่ เมื่อมีปัญหาชีวิต กล้าที่จะปรึกษา หรือไม่

3. คุณธรรมที่เกิดจากหลักความผูกพัน

ความผูกพันเกิดขึ้นจากการสำนึกในคุณค่าในการเป็นส่วนหนึ่งของสถาบัน การอำนวยความสะดวกเอื้ออาทรต่อกันมาเนิ่นนาน ความรักและความเข้าใจซึ่งกันและกัน

4. คุณธรรมที่เกิดขึ้นจากหลักของการช่วยเหลือเกื้อกูล

การช่วยเหลือเกื้อกูล ได้แก่ การแนะนำทางที่ถูกต้องตามทำนองครองธรรม การป้องกัน การกระทำชั่ว การเสนอทางเลือกและทางออกในการแก้ปัญหา การให้กำลังใจและการให้ทางทุนทรัพย์ การรับฟังความทุกข์ของศิษย์

อำไพ สุจริตกุล(2522 อ้างถึงในกิติพันธ์ รุจิรกุล, 2539) ได้กล่าวถึง คุณธรรมของครู เรียกว่า ครูธรรมนิยม ประกอบด้วยสิ่งอันแสดงถึง คุณงามความดีของครู 4 ประการ คือ

1. จริยธรรมของครู (Teacher's Function) หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ ชอบที่ควรและเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ของครู เช่น การเป็นผู้มีศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดี เป็นต้น ซึ่งประกอบด้วยการประพฤติตนอันดีงาม ดังนี้

1.1 ประพฤติตนดีสม่ำเสมอ

1.2 ดำรงชีวิตและปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีของชุมชน

1.3 ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมในด้านศีลธรรม วัฒนธรรม กิจนิสัย

สุชนิสัย และอุปนิสัย

1.4 นำนักเรียนให้พ้นจากความเสื่อม

1.5 ไม่ทำโทษนักเรียนจนเกินกว่าเหตุ

- 1.6 เป็นคนตรงต่อเวลา
- 1.7 สร้างความก้าวหน้าในอาชีพตามความสามารถของตน
- 1.8 เว้นการกระทำผิดเรื่องชู้สาว
- 1.9 รักษาชื่อเสียงและค่านิยมของโรงเรียนและคณะครู
- 1.10 ทำงานเป็นหมู่คณะได้
- 1.11 ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ร่วมอาชีพ
- 1.12 รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
- 1.13 มีอารมณ์ขัน แต่ไม่ตลกเหลวไหล
- 1.14 แต่งกายเรียบร้อยเสมอ
- 1.15 มีระเบียบวินัย
- 1.16 มีกิริยา วาจาสุภาพ อ่อนโยน ยิ้มง่าย
- 1.17 แสดงกิริยาวาจาสุภาพ ให้ภาษาสุภาพและถูกต้อง
- 1.18 วางตนเหมาะสม เข้ากับชนทุกชั้น
- 1.19 ปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับโอกาสและสถานที่
- 1.20 สร้างความสัมพันธ์และความสามัคคีอันดีระหว่างครูและผู้ปกครอง
- 1.21 แนะนำให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- 1.22 ส่งเสริมให้นักเรียนมีความเมตตา กรุณา อุดม ซื่อสัตย์ และ สุภาพ

อ่อนโยน

- 1.23 ไม่ให้นักเรียนทำในสิ่งที่เกินความสามารถ และเกินความศรัทธา
- 1.24 ปฏิบัติกับนักเรียนได้เหมาะสมกับเพศและวัย
- 1.25 ทำหน้าที่การงานด้วยความรวดเร็วและถูกต้อง
- 1.26 รู้จักวิจารณ์เพื่อปรับปรุงการศึกษาและการงานด้วยถ้อยคำสุภาพ
- 1.27 หลีกเลี่ยงสิ่งที่ก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ เช่น ความริษยาและ

ความพยายาม

- 1.28 สร้างชื่อเสียงและเกียรติคุณให้แก่ตนเอง เพื่อร่วมงานและสถาบัน
- 1.29 ใช้กลวิธีสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้จริง ประกอบด้วย คุณธรรมซึ่ง

สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมีความสุข

2. คุณธรรมเฉพาะของครู (Teacher's Qualification) หมายถึง คุณสมบัติหรือความสามารถที่มีอยู่ในตัวครู ซึ่งมีลักษณะพิเศษมากกว่าบุคคลธรรมดา เช่น การเป็นคนมีเมตตา กรุณาต่อเด็ก การมีความอดทน และอดกลั้นเป็นต้น ได้แก่

- 2.1 มีความรู้เพียงพอ และถูกต้องในระดับที่สอน

- 2.2 รับฟังและเคารพเหตุผลของผู้อื่น
- 2.3 พิจารณาคุณค่าของนักเรียนด้วยเหตุผล
- 2.4 ตัดสินหรือลงโทษนักเรียนอย่างมีเหตุผล
- 2.5 ยืดหยุ่นต่อปัญหาต่าง ๆ และหาทางแก้ไขด้วยสันติวิธี
- 2.6 มีความริเริ่ม
- 2.7 นำวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ปรับปรุงการทำงาน
- 2.8 มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง
- 2.9 มีอารมณ์มั่นคงและสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ตลอดเวลา
- 2.10 ไม่คิดแสวงหาผลประโยชน์ทางวัตถุเกินความจำเป็น
- 2.11 ซื่อสัตย์สุจริตและจริงใจ
- 2.12 ภูมิใจในความสำเร็จของตนเอง
- 2.13 .ให้เกียรติแก่เพื่อนร่วมอาชีพและบุคคลทั่วไป
- 2.14 ไม่ดูหมิ่นศาสนาอื่น
- 2.15 มีความกรุณาและสนใจเด็กเป็นรายบุคคล
- 2.16 รักษาความลับของโรงเรียน
- 2.17 เชื้อเพื่อเผื่อแผ่ช่วยเหลือนักเรียนตามสมควร
- 2.18 เสียสละเพื่อประโยชน์ของสังคม
- 2.19 ไม่อาฆาต พยาบาทนักเรียน
- 2.20 ให้ความไว้วางใจแก่ผู้ร่วมงาน

3. คตินิยมในความเป็นครูหรืออุดมคติของครู (Teacher's Will) คำว่าคตินิยมหมายถึงความตั้งใจในสิ่งที่ดีที่สุดที่ครูพึงยึดถือไว้เป็นหลักธรรมประจำใจของคน คตินิยมหรืออุดมคตินี้เป็นเรื่องของจิตใจ และเป็นนามธรรม ครูต้องพยายามสร้างขึ้นมาเอง ได้แก่

- 3.1 ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
- 3.2 รักและศรัทธาในอาชีพครู
- 3.3 ยินดีทำงานโดยไม่คำนึงถึงความยากลำบาก แม้จะอยู่แห่งใดก็ตาม
- 3.4 ตั้งใจทำงานอย่างหนักเพื่อความเจริญก้าวหน้าของนักเรียน
- 3.5 เป็นสมาชิกและร่วมทำงานในสมาคมที่เกี่ยวกับการศึกษา
- 3.6 ดำรงตนให้เหมาะสมกับสภาพของอาชีพครูไม่หุนหันพุ่มเฟิย
- 3.7 อารมณ์ไวซึ่งชื่อเสียง และเกียรติคุณแห่งอาชีพครู
- 3.8 ปรับปรุงตน แก้ไขตนเองอยู่เสมอ
- 3.9 ใฝ่หาความรู้ใส่ตนเองอยู่เสมอ

3.10 ตั้งใจทำงานเพื่อพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

3.11 เชื่อมมั่นครูคือปูชนียบุคคล

3.12 อุทิศตนให้แก่การศึกษาด้วยความเต็มใจ โดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทน

4. **น้ำใจครู หรือวิญญาณครู (Teacher's Spirit)** หมายถึงลักษณะอันเป็นแก่นแท้ในสภาวะของความเป็นครูของผู้ประกอบอาชีพครูทุกคน ถ้าใครขาดคุณสมบัติข้อนี้แล้วย่อมยากที่จะได้ชื่อว่าเป็นครูอย่างแท้จริง เช่น การเสียสละเวลาให้แก่นักเรียนให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ขาดแคลน และเพียรสั่งสอนอบรมนักเรียนให้เป็นคนดี เป็นต้น

4.1 อุดหนุน อุดหนุน ต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน

4.2 อบรมนักเรียนให้เป็นพลเมืองดีของสังคม

4.3 หาทางขจัดปัญหาของนักเรียนให้หมดไป

4.4 รักและหวังดีต่อนักเรียนเสมือนบุตรธิดาของตน

4.5 เป็นมิตรกับนักเรียน

4.6 ให้กำลังใจนักเรียนทางด้านการเรียนและความประพฤติ

4.7 ให้เกียรติแก่นักเรียนโดยไม่เลือกเชื้อชาติ ศาสนา ฐานะครอบครัว เพศและวัย

4.8 สนใจและร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

4.9 กระตือรือร้นในการอบรมสั่งสอนและทำงานในหน้าที่

4.10 รับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและนำมาพิจารณาไตร่ตรอง

4.11 พยายามหาทางแก้ปมด้อยของนักเรียน

4.12 เปิดโอกาสให้นักเรียน ได้ปรึกษาหารืออย่างสม่ำเสมอ

4.13 เอาใจใส่ต่อการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

4.14 เอาใจใส่ด้านความประพฤติ และแนะแนวการเรียนให้นักเรียน

4.15 เอาใจใส่ต่อความป่วยไข้ของนักเรียน

4.16 ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากและความเหนื่อยยากในงาน

4.17 ช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน

4.18 ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

4.19 พยายามให้ความเพียรทุกอย่างเพื่อให้หน้าที่ของครูประสบผลสำเร็จ

4.20 เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน

4.21 รู้จริงและตั้งใจสอนจะเป็นแบบอย่างที่ดีได้

จากคุณธรรม จริยธรรมของครูจะเห็นได้ว่าคุณธรรม จริยธรรมมีความสำคัญต่อวิชาชีพครูเป็นอย่างมากในการที่จะปลูกฝังให้กับเด็กได้ตลอดเวลาและครูจะสามารถแสดงให้เห็นได้โดยไม่รู้ตัว อย่างเช่น ในเรื่องของ ความเมตตา กรุณา การช่วยเหลือ การให้ความไว้วางใจ ความ

ยุติธรรม ความซื่อสัตย์ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เด็กจะได้รับจากการเลียนแบบครูโดยเฉพาะเด็กอนุบาลที่เป็นวัยที่จะต้องมีครูที่มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก เพื่อวางพื้นฐานคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาจิตใจให้เด็กเติบโตไปเป็นคนดีที่เป็นแบบอย่างได้ของสังคมในอนาคต

5. มนุษยสัมพันธ์

5.1 ความหมายของมนุษยสัมพันธ์

ราชบัณฑิตยสถาน (2542) ได้เสนอ คำว่ามนุษยสัมพันธ์ เป็นคำสมาสระหว่างคำว่า มนุษย์ และ สัมพันธ์ ซึ่งในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 ให้ความหมายว่า ความสัมพันธ์ในทางสังคมระหว่างมนุษย์ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน

Davis (1975) กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง กระบวนการจูงใจคนให้ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยมีความพอใจเป็นพื้นฐาน

Dubrin (1981) ได้ให้ความหมายว่า มนุษยสัมพันธ์หมายถึงศิลปะและการปฏิบัติในการนำความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์มาใช้ในการติดต่อเกี่ยวข้องกับผู้อื่นเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ส่วนตัวและส่วนรวม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่ามนุษยสัมพันธ์หมายถึงความสัมพันธ์กันของมนุษย์ที่ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุจุดประสงค์

5.2 ความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์

พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2549) ได้ให้ความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์ว่า เมื่อมนุษย์รวมกันเป็นกลุ่มสังคม การติดต่อเกี่ยวข้องกับหรือการมีมนุษยสัมพันธ์ย่อมมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ดังนี้

1. ความสำคัญที่มีต่อการดำเนินชีวิตในสังคม

1.1 ความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของชีวิต

1.1.1 มนุษยสัมพันธ์จะช่วยให้มนุษย์ไม่เหงาเหว

โดยธรรมชาติมนุษย์ส่วนมากจะเกิดความเจ็บเหงาและว้าเหวเมื่ออยู่คนเดียว และไม่อาจทนต่อความเจ็บเหงาได้นาน มนุษย์จึงต้องหากกลุ่มคนไว้เป็นเพื่อนคลายความเจ็บเหงา มนุษย์จึงต้องสร้างความสัมพันธ์กัน

1.1.2 มนุษยสัมพันธ์ทำให้มนุษย์ได้รับความช่วยเหลือและได้รับความสำเร็จ

ความสำเร็จเป็นยอดปรารถนาของมนุษย์เพราะความสำเร็จย่อมนำมาซึ่งความสุข ดังที่ได้กล่าวว่าการสร้างมนุษยสัมพันธ์เป็นการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อให้เกิดความรักใคร่ เชื่อถือศรัทธาที่นำไปสู่การร่วมมือร่วมใจในการทำงานเพื่อให้เกิดความสำเร็จ

1.1.3 มนุษย์สัมพันธ์จะช่วยให้มนุษย์มีความมั่นคงปลอดภัย มนุษย์มีความต้องการความมั่นคงปลอดภัยทั้งด้านร่างกายและจิตใจเป็นพื้นฐานสำคัญ มนุษย์สัมพันธ์จะสนองความต้องการดังกล่าวได้ เพราะการมีมนุษย์สัมพันธ์ต่อกัน ย่อมทำให้เกิดความช่วยเหลือปกป้องคุ้มครองให้แก่กัน

1.1.4 มนุษย์สัมพันธ์จะช่วยให้มนุษย์ได้รับความรักและการยอมรับเมื่อมนุษย์ต้องการให้คนอื่นรักตน และยอมรับตน ซ้ำก็ช่วยสร้างความสัมพันธ์โดยการให้ความรักและยอมรับผู้อื่นก่อน

1.2 ความสำคัญของมนุษย์สัมพันธ์ที่มีต่อคุณภาพชีวิต ชีวิตที่มีคุณภาพ คือ ชีวิตที่ดีมีความสุข มนุษย์สัมพันธ์ย่อมทำให้บรรลุเป้าหมายได้ เพราะจุดมุ่งหมายสุดท้ายของมนุษย์สัมพันธ์ คือ การทำให้ตนเองมีความสุข ผู้อื่นมีความสุขและสังคมมีคุณภาพ

2. ความสำคัญของมนุษย์สัมพันธ์ที่มีต่อการบริหารงาน คำว่ามนุษย์สัมพันธ์นอกจากนำไปใช้ในชีวิตส่วนตัวในครอบครัว ในหมู่เพื่อนฝูง ซึ่งนับได้ว่าเป็นความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการ แล้วยังสามารถปรับเป็นความสัมพันธ์แบบทางการใช้ในองค์กรต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางทุกองค์การ เช่น องค์กรธุรกิจเอกชน องค์กรรัฐบาล หรือองค์กรอื่น ๆ ที่มีบุคคลทำงานร่วมกันเพื่อความสำเร็จขององค์การ สอดคล้องกับสมพร สุทัศน์ีย์ (2537) กล่าวว่า ผู้บริหารย่อมตระหนักดีว่ามนุษย์สัมพันธ์เป็นปัจจัยสำคัญอันดับแรกที่ส่งผลต่อความสำเร็จของงานที่ตนรับผิดชอบ โดยเฉพาะการสร้างความสัมพันธ์กับพนักงานในองค์กร ซึ่งจะช่วยให้การบริหารงานเกิดสัมฤทธิ์ผลแล้วมนุษย์สัมพันธ์ทำให้องค์การเกิดความมั่นคง เพราะมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อกันทำให้ คนรักคน และ คนรักงาน ซึ่งทำให้เกิดความผูกพันระหว่างคนรักคนและคนรักงาน องค์กรจึงสามารถอยู่ได้เป็นปึกแผ่น ไม่มีความแตกแยกแบ่งพรรคแบ่งพวกกันหรือทะเลาะวิวาทกัน

วิจิตร อวระกุล (2534) กล่าวว่า มนุษย์สัมพันธ์เริ่มก่อนจากที่บ้าน มีพ่อ แม่ พี่ น้อง ปู่ ย่า ตา ยาย บางทีมนุษย์สัมพันธ์ที่บ้านมักจะมีลักษณะหยาบ พ่อแม่ที่ไม่เข้าใจบางคนทำลายสัมพันธ์ในบ้าน เด็กที่หนีออกจากบ้านไปอาศัยอยู่กับคนอื่น กับ พี่ ป้า น้า อา ส่วนใหญ่เนื่องจากคำพูด การบ่น การดูดำ ทุบตี ที่มีได้ระว่างทางด้านมนุษย์สัมพันธ์ของพ่อ แม่ พี่ น้อง มนุษย์สัมพันธ์และจิตวิทยาที่บ้าน ที่จะต้องใช้ด้วยความระมัดระวังตลอดเวลาด้วยการประพฤติปฏิบัติอย่างสุภาพ พุดจาให้ไพเราะ ระมัดระวังการกระทบกระทั่งกันทางอารมณ์ จิตใจ คำพูด และพฤติกรรมอื่น ๆ

โรงเรียนก็มีส่วนทำลายมนุษย์สัมพันธ์ ครูที่ดู เกรี้ยวกราด เคี้ยวเขี้ยว แสดงกิริยามารยาทหยาบคายให้นักเรียนเสื่อมศรัทธา ให้นักเรียนเกรงกลัวไม่สบายใจ นักเรียนจึงหนีโรงเรียนไม่ยอมเรียน หรือไม่ยอมเข้าไปเห็นหน้าครู พ่อ แม่ พี่ น้อง การดูดำดูว่ากล่าวอย่างหยาบคายไม่ระมัดระวังในเรื่องมนุษย์สัมพันธ์จึงเป็นการสร้างปัญหาให้สังคมอย่างมาก

ดังกล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่ามนุษย์สัมพันธ์จึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการดำรงชีวิตในสังคม การประกอบอาชีพ การบริหารงาน เศรษฐกิจ การเมือง เพราะทำให้บุคคลพบกับความสำเร็จและความสุขในบั้นปลาย การเรียนรู้ในเรื่องมนุษย์สัมพันธ์และการนำไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอตนเป็นปกตินิสัยจะช่วยให้การดำรงชีวิตดีขึ้น

5.3 ลักษณะของมนุษย์สัมพันธ์

มนุษย์สัมพันธ์เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของคนในสังคมที่เป็นการอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย กาญจนา คุณารักษ์ (2527) จึงสรุปลักษณะของมนุษย์สัมพันธ์ไว้ดังนี้

1. มนุษย์สัมพันธ์ เน้นตัวบุคคลมากกว่าเครื่องจักรกลหรือเศรษฐศาสตร์
2. บุคคลดังกล่าวรวมกันเป็นกลุ่มสังคมที่มีระบบ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นความสัมพันธ์ที่มีระเบียบ
3. กิจกรรมสำคัญของมนุษย์สัมพันธ์ คือ การจูงใจให้บุคคลเกิดพลังในการติดต่อสัมพันธ์และแสดงพฤติกรรมตอบสนองให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้
4. การจูงใจนั้นเกิดจากการผสมผสานระหว่างวิทยาการต่าง ๆ กับความสามารถเฉพาะตัวแล้วประยุกต์ใช้ในการติดต่อสัมพันธ์เพื่อให้ครองใจคนและเอาชนะคนได้
5. การจูงใจก่อให้เกิดการทำงานเป็นหมู่คณะ ซึ่งต้องอาศัยการประสานงาน ความร่วมมือร่วมใจของบุคคล
6. การจูงใจที่มีประสิทธิภาพคือความจูงใจที่สนองต่อความต้องการ
7. มนุษย์สัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในหมู่คณะนั้นย่อมก่อให้เกิดผล 2 ประการคือ ตอบสนองความต้องการของบุคคล และตอบสนองความต้องการขององค์กรด้วย
8. มนุษย์สัมพันธ์ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน ถ้าเปรียบกับการลงทุนก็นับได้ว่าลงทุนน้อยที่สุด แต่ได้ผลดีที่สุด

ซึ่งสอดคล้องกับ วิเรืองรอง รัตนะวิไลสกุล (2540) กล่าวว่า เมื่อพิจารณาถึงความหมายของมนุษย์สัมพันธ์จากคำนิยามหรือคำจำกัดความของนักวิชาการสาขาต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่าลักษณะทั่วไปของมนุษย์สัมพันธ์มีดังต่อไปนี้

1. มุ่งที่ตัวบุคคล
2. เป็นความสัมพันธ์ที่จัดเป็นระเบียบ
3. กิจกรรมหลักของมนุษย์สัมพันธ์คือ การจูงใจคน
4. เป็นการแสดงความสัมพันธ์อย่างบริสุทธิ์ใจ จริงใจ และด้วยความรู้สึกที่ดีต่อกัน

5.4 องค์ประกอบของมนุษยสัมพันธ์

การที่จะมีมนุษยสัมพันธ์ได้ตามความมุ่งหมายของปรัชญามนุษยสัมพันธ์นั้น จำต้องมีความเข้าใจในองค์ประกอบของมนุษยสัมพันธ์ ดังนี้

1. ต้องมีความเข้าใจในตนเอง
2. ต้องมีความเข้าใจในผู้อื่น
3. ต้องยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล

ความเข้าใจในตนเอง หมายถึง ความเข้าใจในความต้องการของตนเอง การรู้จักเด่นจุดด้อยของตนเอง การยอมรับและการปรับปรุง พัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ความเข้าใจผู้อื่น หมายถึง การที่เราเข้าใจ รู้ ถึงความต้องการหรือปัญหาของผู้อื่นเข้าใจในธรรมชาติของคน รวมทั้งบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลนั้น ๆ

ความแตกต่างของบุคคล หมายถึง การยอมรับว่าแต่ละคนย่อมมีความรู้สึกนึกคิด จิตใจ ความสามารถ และประสบการณ์ในชีวิตแตกต่างกัน ดังนั้นพฤติกรรมและการแสดงออกเพื่อโต้ตอบต่อสังคมย่อมไม่เหมือนกัน ความขัดแย้งทางความคิดจึงเกิดขึ้นได้เสมอ

5.5 หลักการของมนุษยสัมพันธ์

พรรณราย ทวีพะยะประภา (2548) ได้เสนอไว้ว่า ในการเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ในระหว่างบุคคลระดับต่าง ๆ ได้นั้นเราควรทำความเข้าใจเรื่องสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ ความแตกต่างระหว่างบุคคล การรับรู้ และทัศนคติที่มีต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งจะอธิบายได้ดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences)

ความเชื่อประการแรกที่จะช่วยให้เข้าใจผู้อื่นได้นั้นก็คือ ความเชื่อว่าคนเรานี้มีความแตกต่างกันทางด้านต่าง ๆ ทุก ๆ ด้าน เช่น ทางกาย จิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก บุคลิกภาพ ประสบการณ์ ค่านิยม ความเชื่อ ความรู้ความสามารถ เพศ ฯลฯ ความแตกต่างเหล่านี้ย่อมจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ของคน แต่ละคนย่อมจะมีเอกลักษณ์ประจำตนซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของเขาที่ไม่เหมือนใคร

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนเราแตกต่างกัน ได้แก่ พันธุกรรม ซึ่งหมายถึงสิ่งที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากสายเลือดของบิดา มารดาและฝ่ายบิดา ฝ่ายมารดา พันธุกรรมเป็นตัวกำหนดความแตกต่างทางด้านกายภาพและสติปัญญา ส่วนสิ่งแวดล้อม ซึ่งหมายถึงที่อยู่รอบ ๆ ตัวเราและทำให้มนุษย์มีความแตกต่างกันโดยเริ่มตั้งแต่สิ่งแวดล้อมที่อยู่ในครรภ์ มาจนกระทั่งขณะคลอด แล้วเข้าโรงเรียน ประกอบอาชีพ และมีครอบครัว เป็นตัวกำหนดบุคลิกภาพ ความเชื่อ ค่านิยม การปฏิบัติตัว รวมทั้งศีลธรรมจรรยาและวัฒนธรรม

ส่วนปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวเราทั้งส่วนที่เป็นลักษณะทางกายภาพ เช่น สิ่งแวดล้อมทางด้านที่อยู่อาศัย โรงเรียน ชุมชนหรือที่ทำงาน ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น

สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมนุษย์ ได้แก่ สิ่งแวดล้อมภายในร่างกายของมนุษย์ อันได้แก่ การทำงานของระบบต่าง ๆ เช่น ระบบประสาท ระบบฮอร์โมน ระบบไหลเวียนของโลหิต ระบบย่อยอาหาร ฯลฯ ความแปรปรวนของระบบต่าง ๆ ในร่างกายย่อมมีผลกระทบต่อการแสดงพฤติกรรมของคนเราด้วย

นอกจากสิ่งแวดล้อมภายในร่างกายของเราแล้ว สิ่งแวดล้อมภายนอกก็มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเราเช่นเดียวกัน เช่น สภาพการแก่งแย่งแข่งขันกันในห้องถนน สิ่งแวดล้อมภายนอกอื่น ๆ ได้แก่ สภาพภายในบ้าน โรงเรียน ในชุมชน ในสถานที่ทำงาน หรือในกลุ่มคนที่แตกต่างกัน รวมทั้งการอบรมเลี้ยงดูจากสภาพครอบครัว สังคม และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เป็นตัวกำหนดความแตกต่างในพฤติกรรมของคนเราด้วย

เมื่อคนเรามีความแตกต่างกันทั้งทางด้านพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมที่กล่าวมาโดยสังเขป จึงเป็นไปได้ที่จะให้แต่ละคนเหมือนกันตามที่เคยคิด ๆ กันไว้ การยอมรับในความแตกต่างของคนแต่ละคนจะช่วยให้เราเกิดความเข้าใจดีขึ้นใน ความเป็นคน และผิดหวังในตัวคนน้อยลง

2. การรับรู้ (Perceptions)

การรับรู้ที่คนเรามีต่อตนเองและต่อผู้อื่นนั้นแตกต่างกันและมีอิทธิพลต่อการที่เราจะตอบสนองต่อผู้อื่นอย่างไร เช่น เรายืมให้ผู้อื่นถ้าเรารู้ว่าเขามองเราด้วยสายตาเป็นมิตร แต่เราจะทำหน้าบึ้งตบ ถ้าเรารู้สายตาอย่างเดียวกันนั้นว่าเป็นสายตาของความไม่เป็นมิตร ดังนั้น การที่เราจะยืมหรือทำหน้าบึ้งไม่ได้ขึ้นอยู่กับลักษณะท่าทางของคนผู้นั้น แต่ขึ้นอยู่กับการที่เรารับรู้เขาอย่างไร

ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ โครงสร้างทางสรีระ ประสบการณ์เดิม และความคาดหวังของเรา รวมทั้งแรงจูงใจ อารมณ์ และทัศนคติของเรา มีรายละเอียดดังนี้

1. โครงสร้างทางสรีระ การรับรู้ของเรามีความแตกต่างกันไปโดยอวัยวะรับสัมผัสของเรา สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมส่วนมากตาบอดสี จึงรับรู้โลกแตกต่างไปจากมนุษย์ และในระหว่างมนุษย์ด้วยกันก็ยังมีกรรับรู้สีและรสชาติแตกต่างกัน

2. ประสบการณ์เดิมหรือความรู้ และความคาดหวัง คนเรามักจะ “มอง” อะไรตามที่ เรา “คาด” ว่าจะเห็นมากกว่าที่เป็นอยู่อย่างนั้นจริง ๆ

การรับรู้บุคคลก็เช่นเดียวกัน เรามักจะมีความคาดหวังต่าง ๆ ให้แก่บุคคลแต่ละคนที่เราติดต่อสัมพันธ์ด้วย เรามักจะคาดหวังว่าคนนั้นควรเป็นอย่างไรนั้น คนนี้ควรเป็นอย่างไรนั้น แล้วในที่สุดเมื่อพบว่าเรามีได้เป็นอย่างไรที่เราคาดหมายไว้ ก็รู้สึกผิดหวัง ผิดคาดและมีทัศนคติที่ไม่

ดีต่อตนเองและผู้อื่น บางคนตั้งความหวังไว้สูงเกินไปแล้วต้องผิดหวัง หรือใช้ประสบการณ์เดิมของตนเองตัดสินบุคคลอื่นว่าดีหรือไม่ ดังนั้นเราจึงควรตระหนักด้วยว่าประสบการณ์เดิมและความคาดหวังที่เรามีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของเรา อย่ารีบด่วนตัดสินคนจากลักษณะภายนอกแต่เพียงอย่างเดียว ควรพิจารณาคนจากหลาย ๆ ด้าน และไม่ควรใช้ประสบการณ์ของตนเองมาตัดสินบุคคล จะทำให้พลาดได้

3. แรงจูงใจ อารมณ์ และทัศนคติ เรามักจะมองอะไรในสิ่งที่เราอยากเห็นหรืออยากจะได้ยินในสิ่งที่เราอยากจะได้ยิน ในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นนั้น คนเรามักจะมีอคติอันเกิดจากการรับรู้บุคคลด้วย อคตินี้เรียกว่า Stereotype เช่น อคติที่เกิดจากคนที่มีอาชีพต่าง ๆ อคติต่อนักเรียนที่เรียนเก่ง/เรียนไม่เก่ง ร่ำรวย/ยากจน ฯลฯ อคติเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการรับรู้บุคคลทั้งทางด้านบวกและด้านลบ ซึ่งบางครั้งก็มีผลเสียตามมา เพราะทำให้เราปฏิบัติต่อคนแตกต่างกันไปตาม Stereotype ประจําใจของเรา ดังนั้น เราจึงควรขจัดอคติเหล่านี้และรับรู้บุคคลอื่นตามความเป็นจริงให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ อย่าเลือกรับรู้แต่เพียงด้านเดียว ควรรับรู้ทั้งด้านดีและด้านบกพร่องทั้งของตนเองและของผู้อื่น และรับรู้ด้วยการวิเคราะห์ตนเอง ถามผู้อื่นและติดต่อสัมพันธ์ผู้อื่นเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้อื่น

3. ทัศนคติที่มีต่อตนเองและผู้อื่น (Life Positions)

การที่เราจะมีความสุขและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกับผู้อื่นนั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับทัศนคติที่มีต่อตนเองและต่อผู้อื่นด้วยเช่นกัน ซึ่งสรุปได้ว่ามี 4 ประการ คือ

3.1 ฉันทดี เธอแย่ (I'm OK – You're not OK) ทัศนคติที่เห็นว่าตนเองเหนือกว่าผู้อื่น คุณถูกเหยียดหยามหรือมีความรู้สึกชิงชังรังเกียจผู้อื่น อิจฉาริษยา ไม่ต้องการให้เขาดีกว่าหรือเหนือกว่าตนบุคคลที่ยึดทัศนคตินี้เป็นส่วนมากมักจะมีอารมณ์หงุดหงิด ก้าวร้าว โกรธเคือง ชอบนินทาว่าร้ายผู้อื่น ชอบมีอำนาจเหนือผู้อื่น

3.2 ฉันทแย่ เธอดี (I'm not OK – You're OK) เป็นทัศนคติที่เห็นว่าตนเองด้อยกว่าผู้อื่น เช่น รู้สึกว่าไม่สวย ไม่รวย ความรู้ต่ำ ตำแหน่งต่ำ ไม่กล้าตัดสินใจ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีปมด้อย มีความลังเลใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ชอบทำตามผู้อื่น ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ถ้ากระทำอะไรผิด ก็ลงโทษตัวเองเป็นส่วนมาก หรือทำตนให้ตกต่ำ

3.3 ฉันทก็แย่ เธอก็แย่ (I'm not OK – You're not OK) เป็นทัศนคติที่ไม่เห็นคุณค่าอะไรเลยในชีวิตตนเองและในชีวิตผู้อื่น มักจะเป็นทัศนคติของผู้ป่วยโรคประสาทเสียมากกว่า

3.4 ฉันทดี เธอก็ดี (I'm OK – You're OK) เป็นทัศนคติที่เห็นคุณค่าทั้งในตนเองและในผู้อื่นมีการยอมรับตนเองและยอมรับผู้อื่น เป็นทัศนคติของผู้มีสุขภาพจิตดี รู้จักแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีการเข้าใจตนเองและผู้อื่น มีอารมณ์ขัน มีมนุษยสัมพันธ์ดี การตั้งความคาดหวังต่าง ๆ เป็นสิ่งที่เป็นจริงและเป็นไปได้

ยูพิน อูปลการณะ (2530) กล่าวว่า การศึกษาระดับปฐมวัยครูอนุบาลจะต้องมีการสร้างมนุษยสัมพันธ์โดยมีหลักการต่าง ๆ ดังนี้

1. การปรับปรุงและพัฒนาตนเอง เพราะเราจะสร้างความสัมพันธ์อันดีกับคนอื่น เราจะต้องปรับปรุงตัวเราก่อน คือ ต้องเป็นผู้มีบุคลิกที่ดี เช่น กิริยา ท่าทาง และลักษณะต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพ เช่น การแต่งกาย การใช้ส่ายตาหรือการมอง การพูด การฟัง อารมณ์ ฯลฯ

2. มีศิลปะในการคบหาสมาคม คือ สามารถเข้ากับคนได้โดยเข้าใจความหมายของความแตกต่างของบุคคลต่าง ๆ จะต้องพิจารณาว่า ทำอย่างไรจะชนะใจเขาได้

3. เป็นผู้มีน้ำใจต่อผู้อื่น

ครูระดับก่อนประถมศึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากับทุกสภาพสังคมได้ โดยไม่ถือศักดิ์ศรีของความเป็นครูที่สังคมยอมรับ สรรวจตนเองอยู่เสมอ และต้องมีความเข้าใจในเรื่องมนุษยสัมพันธ์ เพื่อจะได้เสริมสร้างปรับปรุงพฤติกรรมอันเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพแก่เด็กในวัยนี้ซึ่งเป็นพื้นฐานในอนาคต ฉะนั้นครูจึงต้องสร้างมนุษยสัมพันธ์ต่อบุคคลต่าง ๆ เพื่อการทำงานที่มีความราบรื่นและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคมด้วย

5.6 การสร้างความสัมพันธ์ของครู

จตุา บุรีภักดี (2547) กล่าวว่า ครูเป็นผู้ที่ได้รับความยกย่องจากศิษย์และประชาชนทั่วไป เพราะครูเป็นผู้สั่งสอนอบรม ถ่ายทอดความรู้ ให้ศิษย์มีความรู้ เป็นคนดีมีคุณภาพต่อไป ฉะนั้นครูจะต้องมีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ครูจะต้องรู้จักวิธีสร้างความสัมพันธ์ต่อบุคคลอื่น คือ ความสัมพันธ์กับศิษย์ ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

1. ความสัมพันธ์กับศิษย์ ควรปฏิบัติดังนี้

1.1 รักลูกศิษย์ ตั้งใจสอนวิชาความรู้ให้ศิษย์อย่างดีที่สุด

1.2 รับฟังปัญหา และความคิดเห็น

1.3 ให้ความสนิทสนม

1.4 ไม่ใช้อารมณ์และอำนาจ

1.5 ไม่ข่มขู่ศิษย์

1.6 ไม่ลำเอียง

1.7 ให้กำลังใจ

1.8 ให้รางวัล และการทำโทษ

1.9 ไม่ขี้บ่น

1.10 ขยันดูแลเอาใจใส่ศิษย์ ทั้งด้านการสอน และการอบรมจริยธรรม

1.11 ขยันตรวจงาน ตรวจแบบทดสอบ

1.12 ทำตนให้ศิษย์ศรัทธา

- 1.13 ควรหาเวลารู้จักกับผู้ปกครอง
- 1.14 ส่งเสริมให้ศิษย์ก้าวหน้า และประสบความสำเร็จในชีวิต
- 1.15 สอนหลักประชาธิปไตยให้ศิษย์
- 1.16 ส่งเสริมให้ศิษย์มีเหตุผล และรู้วิธีแก้ปัญหา
2. การสร้างความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา
 - 2.1 เรียนรู้นิสัยของผู้บังคับบัญชา
 - 2.2 ทำงานให้ดีหลีกเลี่ยงการประจบสอพลอ
 - 2.3 หาทางให้ความคิดของผู้บังคับบัญชามุ่งเกิดผล
 - 2.4 ให้ความเคารพยกย่องผู้บังคับบัญชาตามฐานะ
 - 2.5 อย่าก่อเรื่องกับเพื่อนร่วมงาน
 - 2.6 อย่ารบกวนผู้บังคับบัญชาในเรื่องเล็ก ๆ น้อย
 - 2.7 เข้าหาผู้บังคับบัญชาให้เหมาะสมกับโอกาสและเวลา
 - 2.8 อย่างินทาลับหลัง
 - 2.9 แสดงความขอบคุณเมื่อผู้บังคับบัญชาปฏิบัติต่อเรา
 - 2.10 สรรเสริญคุณความดีของผู้บังคับบัญชาในโอกาสอันควร
 - 2.11 อย่าบ่นถึงความยากลำบากต่อหน้าผู้บังคับบัญชา
 - 2.12 ลองประเมินตัวเองบ้าง
3. การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ประชาชนทั่วไป
 - 3.1 ยิ้มแย้ม แจ่มใส เปิดฉากทักทายติดต่อกัน
 - 3.2 ให้ความเป็นกันเอง
 - 3.3 ยกย่อง ให้เกียรติ
 - 3.4 รับฟังความคิดเห็น
 - 3.5 ถามทุกข์สุข ความเป็นอยู่ของลูกของเขา
 - 3.6 ให้ความช่วยเหลือ ในโอกาสอันควร
 - 3.7 ให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่เป็นการพัฒนาสังคม เช่น พิธีทางศาสนา การจัดทำสวนศึกษา การพัฒนาเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของประชาชน เป็นต้น
 - 3.8 ให้ความรู้เกี่ยวกับบริการการศึกษาแก่ชุมชน
 - 3.9 เชิญประชาชนมาชมกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัด เช่น การจัดนิทรรศการ การแสดงละคร ดนตรี การจำหน่ายสินค้า หรืองานเกี่ยวกับประเพณีต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น

3.10 เชิญผู้ปกครองหรือประชาชนในสังคมมาร่วมพัฒนาโรงเรียน เช่น มาเป็นวิทยากรมาช่วยสอน ช่วยรักษาพยาบาล ช่วยเป็นกรรมการแข่งขันกีฬา หรือ แสดงการจัดทำงานฝีมือ เป็นต้น

3.11 ประกาศเกียรติคุณกับผู้มีอุปการคุณต่อโรงเรียน เช่น มอบทุนหรือวัสดุครุภัณฑ์ให้กับโรงเรียน หรือให้โรงเรียนได้ไปใช้สถานที่ของหน่วยงานบางหน่วยงานในชุมชน

จากการสร้างความสัมพันธ์ของครูที่กล่าวมานี้พอสรุปได้ว่าครูจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ทั้งศิษย์ ผู้บังคับบัญชา ผู้ปกครอง โดยการปฏิบัติกับเด็กครูควรรับฟังความคิดเห็น ให้ความสนิทสนม ให้กำลังใจ เป็นต้น การปฏิบัติกับผู้บังคับบัญชาครูควรเรียนรู้กับผู้บังคับบัญชา ให้ความเคารพยกย่อง อย่างนินทาลับหลัง เป็นต้น การปฏิบัติกับผู้ปกครองครูควรยิ้มแย้ม แจ่มใส ให้ความเป็นกันเอง รับฟังความคิดเห็น เป็นต้น เมื่อครูมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ เป็นอย่างดี การทำงานต่าง ๆ ก็จะสามารถบรรลุผลสำเร็จ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

จิตติพร สวัสดิ์กำจรพงศ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาระดับปัญหาการจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านทักษะการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการประเมินตามสภาพจริง และเปรียบเทียบระดับปัญหาการจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามตัวแปร อายุ รายได้ วุฒิทางการศึกษา ประสิทธิภาพการสอนระดับชั้นอนุบาล ระดับชั้นที่สอน และประสิทธิภาพการอบรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีปัญหาการจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวม และรายด้านทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักการจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านทักษะการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการประเมินตามสภาพจริงอยู่ในระดับน้อย

2. ครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ รายได้ วุฒิทางการศึกษา และระดับชั้นที่สอนต่างกัน มีปัญหาในการจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การสอนระดับชั้นอนุบาล และประสบการณ์การอบรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่างกัน มีปัญหาในการจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

สุชนินทร์ บัณฑิตนันท์กุล (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง กรณีศึกษาภาระงานครูอนุบาลในโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ที่มีการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาภาระงานครูอนุบาลในโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ ที่มีการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนในด้านภาระงานหลัก ภาระงานพิเศษ และภาระงานอื่นๆ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประกอบด้วยผู้บริหารของแผนกอนุบาล 1 คน ครูอนุบาล 21 คน และครูผู้ช่วย 21 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ การศึกษาเอกสาร การถ่ายภาพ และการบันทึกเทป วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการลงรหัสและจัดหมวดหมู่ข้อมูล เพื่อให้ได้แบบแผนของภาระงานครูอนุบาล ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ภาระงานครูอนุบาลในโรงเรียนที่มีการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

1.1 ความหมายของภาระงานครูอนุบาลตามการรับรู้ ได้แก่ 1) ผู้เป็นเสมือนแม่ 2) ผู้เฝ้าระวัง 3) ผู้ส่งเสริม และ 4) ผู้แก้ไข

1.2 ภาระงานครูอนุบาลในโรงเรียนที่มีการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ได้แก่ 1) งานพัฒนาทางวิชาการ 2) งานพัฒนาผู้เรียน 3) งานพัฒนาตนเอง และ 4) งานสร้างความร่วมมือกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง

1.3 ความคิดเห็นของครูอนุบาลต่อภาระงานที่ได้รับมอบหมายในปัจจุบันคือ ภาระงานของครูอนุบาลในปัจจุบันเพิ่มมากขึ้นจากเดิม ครูอนุบาลจะต้องเตรียมตัวในการปฏิบัติงานทำงานร่วมกับบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงกระบวนการในการทำงานที่เป็นระบบมากยิ่งขึ้น

2. ปัจจัยเกื้อหนุนที่ก่อให้เกิดความสำเร็จต่อการทำงานของครูอนุบาล ในโรงเรียนที่มีการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

2.1 ปัจจัยเกื้อหนุนที่ก่อให้เกิดความสำเร็จต่อการทำงานของครูอนุบาล ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านผู้บริหาร 2) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ 3) ปัจจัยด้านครู และ 4) ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน

2.2 การวางแผนในการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาล ในโรงเรียนที่มีการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนคือ ครูอนุบาลมีการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีความทุ่มเทและเสียสละในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย และมีการวางแผนในการปฏิบัติงานต่าง ๆ โดยคำนึงความสำคัญของงานที่ได้รับมอบหมายเป็นหลัก

2.3 การส่งเสริมการปฏิบัติภาระงานครูอนุบาลของโรงเรียนและผู้บริหารคือ

โรงเรียนและผู้บริหารส่งเสริมการปฏิบัติภาระงานของครูอนุบาลในด้านการดำเนินงาน ที่มีแนวคิด และนโยบายที่สนับสนุนการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน และด้าน จิตใจที่ให้การสนับสนุน เป็นแรงใจและกำลังใจ ในการจัดสวัสดิการรวมถึงการบริหารงานแบบเป็น กัลยาณมิตรกับบุคลากร

รพีพรรณ สายทอง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรม ระดับปฐมวัยศึกษาของครูปฐมวัยที่มีวุฒิทางการปฐมวัยศึกษาและครูปฐมวัยที่ไม่มีวุฒิทางการ ปฐมวัยศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี วัตถุประสงค์ของการ วิจัย 1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมระดับปฐมวัยศึกษาของครูปฐมวัยที่มีวุฒิ ทางการปฐมวัยศึกษาและครูปฐมวัยที่ไม่มีวุฒิทางการปฐมวัยศึกษา 2. เปรียบเทียบสภาพและ ปัญหาการจัดกิจกรรมระดับปฐมวัยระหว่างครูปฐมวัยที่มีวุฒิทางการปฐมวัยศึกษากับครูปฐมวัยที่ ไม่มีวุฒิทางการปฐมวัยศึกษา

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้เป็นครูปฐมวัยจำนวน 714 คนและผู้บริหารจำนวน 382 คน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามให้ครู และ ผู้บริหาร และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการ ทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยปรากฏว่า สภาพการจัดกิจกรรมระดับปฐมวัยศึกษาของครูปฐมวัยที่มีวุฒิ และครูปฐมวัยที่ไม่มีวุฒิทางการปฐมวัยศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางและมีปัญหา ระดับน้อย เมื่อเปรียบเทียบสภาพปฏิบัติและปัญหาการจัดกิจกรรมระดับปฐมวัยศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมประจำวัน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการประเมินพัฒนาการ และ ด้านการปฏิสัมพันธ์ โดยภาพรวม แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สภาพการปฏิบัติ และปัญหาการจัดกิจกรรมระดับปฐมวัยศึกษา ของผู้บริหาร พบว่า การปฏิบัติทั้ง 4 ด้าน คือ การ จัดกิจกรรมประจำวัน การเตรียมบุคลากร การส่งเสริมการจัดกิจกรรม และการนิเทศติดตาม โดย ภาพรวมมีการปฏิบัติปานกลาง มีปัญหาน้อย ปัญหาการจัดกิจกรรมระดับปฐมวัยศึกษา พบว่า ขาดครูปฐมวัยที่มีวุฒิทางการปฐมวัยศึกษา ขาดสื่อ อุปกรณ์ ขาดเครื่องเล่นสนาม จำนวนเด็กมาก เกินไป ผู้ปกครองไม่เข้าใจการจัดกิจกรรมระดับปฐมวัย ผู้บริหารขาดความรู้ด้านการนิเทศติดตาม การจัดกิจกรรมระดับปฐมวัยศึกษา และครูระดับประถมศึกษาไม่เข้าใจการจัดกิจกรรมระดับ ปฐมวัยศึกษา

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Heald and Moor (1968) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณสมบัติของบุคคลที่มีอาชีพครูว่าต้องมีลักษณะทางกายและใจแตกต่างจากบุคคลอื่น ๆ อย่างไร ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ครูต้องมีคุณสมบัติคือ มีวิจรรย์ญาณ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความเมตตากรุณา มีความละเอียดประณีต เป็นคนมองโลกในแง่ดี มีอารมณ์คงที่ ไม่วิจรรย์คนอื่น และเต็มใจในการทำงาน

Henjum (1969) ได้ศึกษาคุณลักษณะครูที่ต้องการของนักศึกษาที่เรียนวิชาครูจำนวน 78 คน โดยใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ลักษณะของครูที่นักศึกษาต้องการคือ ต้องเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ รู้จักแสดงออก มีสัมพันธภาพอันดี สามารถควบคุมตนเองได้ มีความรู้และความกระตือรือร้น

White (1989) ได้ศึกษาพื้นฐานและคุณลักษณะที่มีความมุ่งมั่นในการสอน ในสหรัฐอเมริกา โดยศึกษาจากครูใหญ่จำนวนร้อยละ 43 จากร้อยละ 69 ของโรงเรียนที่ร่วมโครงการ และศึกษาจากครูจำนวนร้อยละ 44 จากร้อยละ 100 ของครูที่ร่วมโครงการ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับมาตรฐาน และคุณลักษณะของครูผู้สอน จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า คุณลักษณะที่เป็นมาตรฐานของครู มี 5 ลักษณะ ดังนี้

1. มีความมั่นใจสูง
2. มีความรู้ดี
3. มีประสิทธิภาพและทักษะความชำนาญ
4. มีทัศนคติที่ดี
5. มีความรักในอาชีพที่สอนทางการศึกษา

นอกจากนี้ ยังชี้ให้เห็นว่ามาตรฐานต่าง ๆ ที่กำหนดในแบบสอบถามนี้มีความสำคัญต่อการเรียนการสอน ควรมีการเชิดชูเกียรติสำหรับครูที่ดีเด่น นอกจากนี้ครูผู้ตอบแบบสอบถามยังเสนอว่า ควรมีการอบรมครูก่อนสอน เพิ่มวัสดุอุปกรณ์การสอนให้เพียงพอ เพิ่มการอบรมครูใหม่เพื่อเตรียมครูไปสอน และควรเน้นทักษะทางภาษาด้วย

Bivona (2006) ได้ศึกษาคุณลักษณะของครูระดับปฐมวัยที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียน คุณภาพและความสามารถของเด็ก โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานดูแลเด็ก 10 แห่งทั่วสหรัฐอเมริกา 1,364 ครอบครัวที่มีเด็กแรกเกิด เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบันทึกของครูระดับปฐมวัยเกี่ยวกับระบบความเชื่อที่เหมาะสมทางการพัฒนา กับการศึกษาของครูในด้านปฐมวัย เพื่อกำหนดอิทธิพลที่มีศักยภาพของครูที่มีต่อการปฏิบัติในโรงเรียนที่เหมาะสมด้านการพัฒนา การประเมินทั่วไปเกี่ยวกับคุณภาพของโรงเรียน และความสามารถทางความรู้ของเด็ก ทำการตรวจสอบความสัมพันธ์ 2 ระยะ คือ เมื่อเด็กอายุ 36 เดือน และ 54 เดือน ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่ามีสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญหลายด้าน ข้อค้นพบที่สำคัญนำเสนอเฉพาะอายุ 54 เดือนเท่านั้น

Cho (2006) ได้ศึกษาเพื่อตรวจสอบ 1. เจตคติต่องานของครูปฐมวัย (เช่น ความพึงพอใจในงาน ข้อผูกพันขององค์กร ข้อผูกพันต่ออาชีพ) และความตั้งใจที่จะออกจากงานซึ่งพบว่าเป็นตัวพยากรณ์การออกจากงานของลูกจ้าง และ 2. ถ้ามีความแตกต่างในเจตคติต่องาน และความตั้งใจที่จะออกจากงานซึ่งขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของครูที่แก้ไขนโยบายซึ่งตั้งขึ้นได้ตามนโยบายสาธารณะและสถาบัน (เช่น การศึกษา การรับรอง เงินเดือน ผลประโยชน์) และตามการสนับสนุน (เช่น โรงเรียนของรัฐ องค์กรที่อาศัยชุมชนเป็นฐาน) และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครูที่แก้ไขนโยบาย เจตคติต่องาน และความตั้งใจที่จะออกจากงานของครูปฐมวัย ในทั้ง 2 ประเภทโรงเรียน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครู จำนวน 355 คน (เป็นครูโรงเรียนรัฐบาล 179 คน และครูองค์กรชุมชน 176 คน ในนครนิวยอร์ก) โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย

1. แบบสำรวจความพึงพอใจในงานปฐมวัย
2. แบบสอบถามข้อผูกพันขององค์กร
3. แบบวัดข้อผูกพันต่ออาชีพ
4. แบบสอบถามความตั้งใจจะออกจากงาน
5. แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

ผลการศึกษาพบว่า 1. เจตคติต่องานของครูมีสหสัมพันธ์ทางลบกับความตั้งใจจะออกจากงาน 2. มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในระดับการศึกษา วุฒิการศึกษา เงินเดือนและผลประโยชน์ของครูระหว่างครูปฐมวัยโรงเรียนรัฐบาลกับครูปฐมวัยขององค์กรชุมชน 3. เจตคติต่องานและความตั้งใจจะออกจากงานของครูเปลี่ยนแปลงไปตามคุณลักษณะของครูผู้แก้ไขนโยบายและตามผลประโยชน์ 4. ครูองค์กรชุมชนมีความตั้งใจจะออกจากงานมากกว่าครูโรงเรียนรัฐบาล และ 5. ครูองค์กรชุมชนที่มีวุฒิและการศึกษาสูงมีความตั้งใจจะออกจากงานสูงเมื่อได้รับผลประโยชน์ในระดับต่ำ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหาร และผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร 4 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยนำเสนอในหัวข้อดังนี้

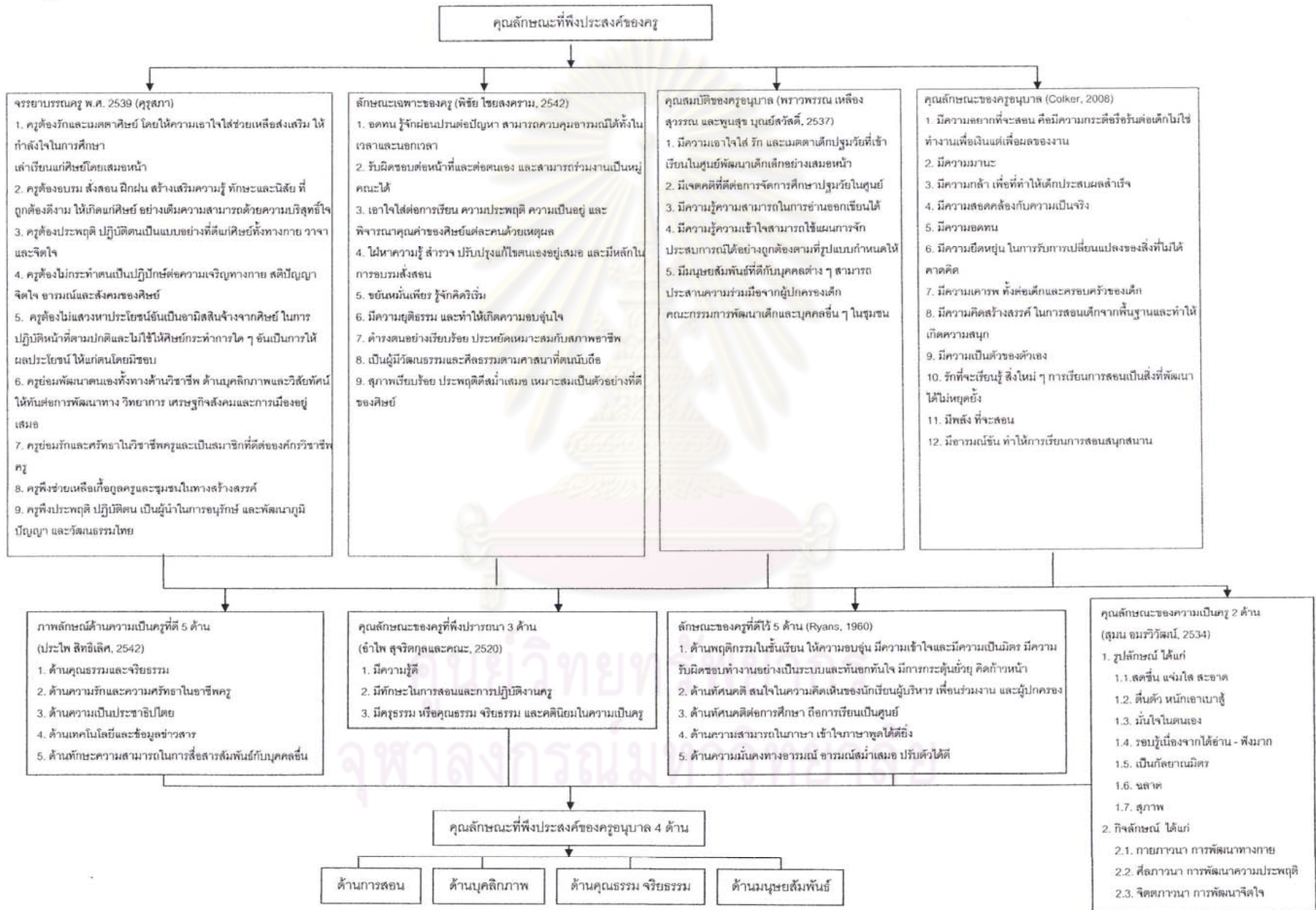
1. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ศึกษาค้นคว้าหนังสือ ตำราวิชาการ เอกสารต่าง ๆ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของครูอนุบาล เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ ผู้บริหาร และผู้ปกครอง ในโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาระดับอนุบาลที่เป็นประชากรจำนวน 1,146 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 และสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน แบ่งเป็น โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 428 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 จำนวน 38 โรงเรียน และสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 680 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร 300 คน และผู้ปกครอง 600 คน รวมทั้งสิ้น 900 คน ในโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาระดับอนุบาล ปีการศึกษา 2550 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 336 คน เป็นผู้บริหาร จำนวน 112 คน ผู้ปกครอง 224 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 จำนวน 30 คน เป็นผู้บริหาร จำนวน 10 คน ผู้ปกครอง 20 คน และสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 534 คน เป็นผู้บริหาร จำนวน 178 คน ผู้ปกครอง 356 คน โดยมีวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้สูตรของ Yamane (1970 อ้างถึงในประคอง กรรณสูต, 2538) จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 296.5 โรงเรียน และในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนจำนวน 300 โรงเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ (ภาคผนวก ข)

2.2 กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 300 โรงเรียน จำแนกตามสัดส่วนของสังกัดโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาระดับอนุบาล ดังนี้ (ภาคผนวก ค)

2.2.1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 112 โรงเรียน

2.2.2 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 จำนวน 10 โรงเรียน

2.2.3 โรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 178 โรงเรียน

สรุปจำนวนโรงเรียนที่เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ นำเสนอในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียนที่เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
จำแนกตามสังกัด

สังกัด	จำนวนโรงเรียน	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร	428	112
2. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และเขต 3 ที่เป็นโรงเรียนรัฐบาล	38	10
3. สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา เอกชน	680	178
รวม	1,146	300

2.3 สุ่มโรงเรียนตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละสังกัด ในตารางที่ 1 โดยสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลากรายชื่อโรงเรียนในแต่ละสังกัด (ภาคผนวก จ)

2.4 เลือกกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร และผู้ปกครองสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามตามจำนวนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 300 โรงเรียน มีขั้นตอนในการเลือกดังนี้

2.4.1 เลือกผู้บริหารในโรงเรียนที่สุ่มได้ ในข้อ 2.3 ด้วยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โรงเรียนละ 1 คน โดยมีเกณฑ์ในการเลือก คือ ต้องเป็นผู้บริหารที่มีส่วนร่วมในการคัดเลือกครูอนุบาลหรือมีการปฏิบัติงานร่วมกับครูอนุบาล ได้ผู้บริหารโรงเรียนรวม 300 คน

2.4.2 เลือกผู้ปกครองในโรงเรียนที่สุ่มได้ ในข้อ 2.3 ด้วยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โรงเรียนละ 2 คน โดยผู้บริหารที่ถูกเลือกในข้อ 2.4.1 เป็นผู้พิจารณาคัดเลือก ซึ่งมีเกณฑ์การเลือกคือต้องเป็นผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล และมีความเต็มใจที่จะตอบแบบสอบถาม ได้ผู้ปกครองรวม 600 คน

2.5 เลือกกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร และผู้ปกครองสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์มีขั้นตอนในการเลือกดังนี้

2.5.1 สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยจับสลากโรงเรียนในแต่ละสังกัด สังกัดละ 3 โรงเรียนรวม 9 โรงเรียน

2.5.2 เลือกผู้บริหารในโรงเรียนที่สุ่มได้ ในข้อ 2.5.1 ด้วยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โรงเรียนละ 1 คน โดยมีเกณฑ์ในการเลือก คือ ต้องเป็นผู้บริหารที่มีส่วนร่วมในการคัดเลือกครูอนุบาลหรือมีการปฏิบัติงานร่วมกับครูอนุบาล ได้ผู้บริหารโรงเรียนรวม 9 คน โดยเป็นผู้บริหารกลุ่มเดียวกันกับผู้ตอบแบบสอบถาม

2.5.3 เลือกผู้ปกครองในโรงเรียนที่สุ่มได้ ในข้อ 2.5.1 โรงเรียนละ 1 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยผู้บริหารที่ถูกเลือกในข้อ 2.5.2 เป็นผู้พิจารณาคัดเลือก ซึ่งมีเกณฑ์การเลือกคือ

ต้องเป็นผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล และมีความเต็มใจที่จะตอบแบบสัมภาษณ์ได้
ผู้ปกครองรวม 9 คน โดยผู้ให้สัมภาษณ์เป็นกลุ่มเดียวกันกับผู้ตอบแบบสอบถาม

สรุปกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์นำเสนอ
ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์
จำแนกตามสังกัด

สังกัด	แบบสอบถาม		แบบสัมภาษณ์	
	ผู้บริหาร	ผู้ปกครอง	ผู้บริหาร	ผู้ปกครอง
1. สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร	112	224	3	3
2. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และเขต 3	10	20	3	3
3. สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา เอกชน	178	356	3	3
รวม	300	600	9	9

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีเครื่องมือทั้งสิ้น 2 แบบ คือ แบบสอบถาม และแบบ
สัมภาษณ์ โดยมีวิธีการในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากตำรา วารสาร เอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
กับคุณลักษณะของครูอนุบาล เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย
2. กำหนดองค์ประกอบและประเด็นย่อยในการวิจัย ตามองค์ประกอบ 4 ด้านของกรอบ
แนวคิดในการวิจัย ดังเสนอในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 องค์ประกอบและประเด็นย่อยในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

องค์ประกอบ	ประเด็นย่อย
1. ด้านการสอน	1.1 ความรู้ของครู 1.2 การจัดกิจกรรม 1.3 สื่อ อุปกรณ์ 1.4 การประเมินพัฒนาการ
2. ด้านบุคลิกภาพ	2.1 บุคลิกภาพภายใน 2.2 บุคลิกภาพภายนอก

ตารางที่ 3 องค์ประกอบและประเด็นย่อยในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเด็นย่อย
3. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	3.1 การประพฤติปฏิบัติตนต่อตนเองและผู้อื่น
4. ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.1 การปฏิสัมพันธ์กับเด็ก
	4.2 การปฏิสัมพันธ์กับครู
	4.3 การปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง
	4.4 การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

3. กำหนดโครงสร้างของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ดังเสนอในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 โครงสร้างของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล			
	แบบสอบถาม		แบบสัมภาษณ์	
	ผู้บริหาร	ผู้ปกครอง	ผู้บริหาร	ผู้ปกครอง
1. ด้านการสอน				
1.1 ความรู้ของครู	/	/	/	/
1.2 การจัดกิจกรรม	/	/	/	/
1.3 สื่อ อุปกรณ์	/	/	/	/
1.4 การประเมินพัฒนาการ	/	/	/	/
2. ด้านบุคลิกภาพ				
2.1 บุคลิกภาพภายใน	/	/	/	/
2.2 บุคลิกภาพภายนอก	/	/	/	/
3. ด้านคุณธรรม จริยธรรม				
3.1 การประพฤติปฏิบัติตนต่อตนเองและผู้อื่น	/	/	/	/
4. ด้านมนุษยสัมพันธ์				
4.1 การปฏิสัมพันธ์กับเด็ก	/	/	/	/
4.2 การปฏิสัมพันธ์กับครู	/	-	/	-
4.3 การปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง	/	/	/	/
4.4 การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	/	-	/	-

4. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามกรอบประเด็นย่อยในการวิจัยและโครงสร้างของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 4 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหาร เรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ข้อคำถามทั้งหมด 95 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คำถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ และปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ด้านการสอน จำนวน 30 ข้อ ด้านบุคลิกภาพ จำนวน 20 ข้อ ด้านคุณธรรม จริยธรรม จำนวน 19 ข้อ และด้านมนุษยสัมพันธ์ จำนวน 20 ข้อ คำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

5 หมายถึง ระดับที่พึงประสงค์มากที่สุด

4 หมายถึง ระดับที่พึงประสงค์มาก

3 หมายถึง ระดับที่พึงประสงค์ปานกลาง

2 หมายถึง ระดับที่พึงประสงค์น้อย

1 หมายถึง ระดับที่พึงประสงค์น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล

ชุดที่ 2 แบบสอบถามผู้ปกครอง เรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ข้อคำถามทั้งหมด 89 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คำถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ และปลายเปิด จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ด้านการสอน จำนวน 30 ข้อ ด้านบุคลิกภาพ จำนวน 20 ข้อ ด้านคุณธรรม จริยธรรม จำนวน 19 ข้อ และด้านมนุษยสัมพันธ์ จำนวน 15 ข้อ คำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

5 หมายถึง ระดับที่พึงประสงค์มากที่สุด

4 หมายถึง ระดับที่พึงประสงค์มาก

3 หมายถึง ระดับที่พึงประสงค์ปานกลาง

2 หมายถึง ระดับที่พึงประสงค์น้อย

1 หมายถึง ระดับที่พึงประสงค์น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล

ชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ข้อคำถามทั้งหมด 26 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 11 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล จำนวน 15 ข้อ
 ชุดที่ 4 แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้
 ของผู้บริหารและผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ข้อคำถามทั้งหมด 17 ข้อ แบ่งออกเป็น 2
 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล จำนวน 10 ข้อ

5. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความครอบคลุมและ
 ความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้อง และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ แล้วนำมา
 แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ประเด็นการปรับแก้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	สิ่งที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไข
1. แบบสอบถามผู้บริหาร		
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม	คำถามระดับอายุของผู้บริหาร ต่ำกว่า 25 ปี ไม่น่าจะมี คำถามตำแหน่งปัจจุบัน ตำแหน่งรองผู้อำนวยการโรงเรียนและ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ให้ระบุฝ่ายวิชาการ	ตัด อายุต่ำกว่า 25 ปี ออก เพิ่ม ฝ่ายวิชาการ
ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู อนุบาล	ปรับสำนวนภาษาให้ชัดเจน	ปรับสำนวนภาษาให้มีความเข้าใจ มากขึ้น
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ	ควรอธิบายว่าต้องการให้เสนอแนะเรื่องใด	เพิ่ม ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู อนุบาล
2. แบบสอบถามผู้ปกครอง		
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม	คำถามอาชีพของผู้ปกครอง ควรเพิ่มอาชีพ รับจ้าง คำถามสังกัดโรงเรียน ไม่ควรใส่	เพิ่มอาชีพรับจ้าง และตัดพนักงาน บริษัท ธนาคาร ออก ตัด คำถามสังกัดโรงเรียน
ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู อนุบาล	ปรับสำนวนภาษาให้ชัดเจน	ปรับสำนวนภาษาให้ผู้ปกครองมี ความเข้าใจ
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ	ควรอธิบายว่าต้องการให้เสนอแนะเรื่องใด	เพิ่ม ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู อนุบาล

ตารางที่ 5 ประเด็นการปรับแก้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	สิ่งที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไข
3. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร		
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์	ควรถามจำนวนครูในโรงเรียน	เพิ่มคำถามเกี่ยวกับจำนวนครู
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคุณครู	ไม่ควรถามคำถามที่ใช้คำว่าหรือไม่	ปรับคำถามให้ใช้คำว่าอย่างไร
อนุบาล	ในด้านคุณธรรม จริยธรรม ควรเพิ่มคุณลักษณะ เรื่องความเมตตา	เพิ่มคุณลักษณะ เรื่องความเมตตา
	ในด้านคุณลักษณะ เรื่องความเมตตา ความรับผิดชอบ	ความรับผิดชอบ
3. แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง		
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคุณครู	คำถามด้านมนุษยสัมพันธ์ ควรปรับสำนวนคำว่า ครูควรมี	ปรับเปลี่ยนคำว่า ครูควรมี เป็น ท่านต้องการให้
อนุบาล		

6. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

โดยนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองเก็บข้อมูลกับผู้บริหารและผู้ปกครองของเด็กในโรงเรียนอนุบาลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือผู้บริหารและผู้ปกครองระดับอนุบาลของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเป็นผู้บริหาร จำนวน 3 คน และผู้ปกครอง จำนวน 17 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 คน เพื่อดูความครอบคลุมของเนื้อหา ความถูกต้อง ความเหมาะสมของการใช้ภาษา

7. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

1.1 นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาระดับอนุบาล สังกัดสำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 และ สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 ส่งหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยถึงผู้บริหารโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาระดับ

อนุญาต สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 และสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังโรงเรียนอนุบาลที่มีการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 112 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 จำนวน 10 โรงเรียน และสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 178 โรงเรียน พร้อมหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมีซองเปล่าติดแสตมป์ เพื่อส่งกลับทางไปรษณีย์

1.4 สำหรับโรงเรียนที่ยังไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืน หลังจากที่ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปแล้วเป็นเวลา 1 เดือน ผู้วิจัยใช้วิธีการโทรศัพท์ติดต่อสอบถามและแนบซองติดแสตมป์ส่งไปให้อีกครั้ง เพื่อความสะดวกในการส่งแบบสอบถามกลับหากเกิดการสูญหายจากการจัดส่งครั้งแรก โดยผู้วิจัยได้ใช้เวลารวบรวมแบบสอบถามทั้งสิ้นเป็นเวลาประมาณ 2 เดือน และได้รับแบบสอบถามกลับ 285 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 95 ประกอบด้วยแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร จำนวน 285 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95 และแบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง จำนวน 570 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95 ดังเสนอในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับกลับและแบบสอบถามที่นำมาวิเคราะห์

ผู้ให้ข้อมูล	โรงเรียน กทม.		โรงเรียน สพท.		โรงเรียน เอกชน		นำมาวิเคราะห์	
	ส่งไป	รับกลับ	ส่งไป	รับกลับ	ส่งไป	รับกลับ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหาร	112	112	10	10	178	163	285	95
ผู้ปกครอง	224	224	20	20	356	326	570	95
รวม	336	336	30	30	534	489	855	95

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้กำหนดแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่อกับทางโรงเรียน เพื่อขออนุญาตและนัดวันเวลาที่จะไปสัมภาษณ์ ผู้บริหารและผู้ปกครอง

2.2 สัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้ปกครองตามวันเวลาที่ผู้บริหารและผู้ปกครองสะดวก ดังรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 วันเวลา ที่เก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

โรงเรียน	สังกัด	วัน เดือน ปี ที่ เก็บข้อมูล	เวลา	
			ผู้บริหาร	ผู้ปกครอง
1. โรงเรียนวัดหัวลำโพง	กทม.	22 ม.ค. 52	14.00 - 15.00 น.	15.10 - 15.50 น.
2. โรงเรียนวัดทองธรรมชาติ	กทม.	27 ม.ค. 52	14.45 - 15.20 น.	15.30 - 16.00 น.
3. โรงเรียนวัดราชบูรณะ	กทม.	4 ก.พ. 52	15.00 - 15.50 น.	16.10 - 16.40 น.
4. โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์	สพท.	24 ก.พ.52	14.35 - 15.30 น.	15.45 - 16.30 น.
5. โรงเรียนโสมสิตสโมสร์	สพท.	3 มี.ค. 52	15.15 - 16.00 น.	16.10 - 16.40 น.
6. โรงเรียนพระยาประเสริฐสุนทราศรัย	สพท.	12 มี.ค. 52	14.15 - 15.00 น.	15.10 - 15.45 น.
7. โรงเรียนอนุบาลก้องหล้า	เอกชน	11 ก.พ. 52	15.00 - 15.45 น.	15.50 - 16.30 น.
8. โรงเรียนอนุบาลบ้านโคม	เอกชน	16 ก.พ. 52	15.30 - 16.20 น.	16.30 - 17.10 น.
9. โรงเรียนอุดมศึกษา	เอกชน	19 ก.พ. 52	15.45 - 16.25 น.	16.35 - 17. 10น.

2.3 การสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้ปกครอง ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบสัมภาษณ์รายบุคคลตามแนวคำถามในแบบสัมภาษณ์ และขออนุญาตผู้บริหารและผู้ปกครองในการจัดบันทึก และบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์

การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

1. ข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS (Statistical Package for Social Science) นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง สำหรับการแปลความหมายของระดับของคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์น้อย

คะแนนเฉลี่ย 0.00 – 1.49 หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์น้อยที่สุด

2. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์โดยการสรุปเนื้อหา จัดหมวดหมู่แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นความเรียง ส่วนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมนำมาจัดกลุ่มข้อมูลเพื่อสรุปนำเสนอผลด้วยการบรรยาย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหารและ
ผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล
ตามการรับรู้ของผู้บริหาร และผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร 4 ด้าน คือ ด้านการสอน
ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์
ข้อมูล 2 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารและผู้ปกครองจาก
แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล
ตามการรับรู้ของผู้บริหาร และผู้ปกครองจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารและผู้ปกครองจากแบบสอบถาม
และแบบสัมภาษณ์

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารและผู้ปกครองจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	ผู้บริหาร		ผู้ปกครอง	
	จำนวน (N = 285)	ร้อยละ	จำนวน (N = 570)	ร้อยละ
1. เพศ				
ชาย	55	19.3	117	20.5
หญิง	230	80.7	453	79.5
2. อายุ				
ต่ำกว่า 25 ปี	-	-	19	3.3
26-30 ปี	6	2.1	86	15.1
31-35 ปี	12	4.2	157	27.5
36-40 ปี	24	8.4	128	22.5
41-45 ปี	46	16.1	94	16.5
46-50 ปี	62	21.8	46	8
51-55 ปี	92	32.3	25	4.4
56-60 ปี	28	9.8	9	1.6
มากกว่า 60ปี	15	5.3	6	1.1
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด				
ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-	250	43.9
ปริญญาตรี	104	36.5	284	49.8
ปริญญาโท	176	61.8	35	6.1
ปริญญาเอก	5	1.7	1	0.2
อื่น ๆ	-	-	-	-
4. ตำแหน่งปัจจุบัน				
ผู้อำนวยการโรงเรียน	124	43.5	-	-
รองผู้อำนวยการโรงเรียน	60	21.1	-	-
ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน	11	3.8	-	-
หัวหน้าฝ่ายอนุบาล	74	26	-	-
อื่น ๆ	16	5.6	-	-
5. อาชีพ				
ข้าราชการ	-	-	98	17.2
รัฐวิสาหกิจ	-	-	40	7
รับจ้าง	-	-	244	42.8

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารและผู้ปกครองจำแนกตามสถานภาพ (ต่อ)

สถานภาพ	ผู้บริหาร		ผู้ปกครอง	
	จำนวน (N = 285)	ร้อยละ	จำนวน (N = 570)	ร้อยละ
เจ้าของธุรกิจ	-	-	71	12.5
อื่น ๆ	-	-	117	20.5
6. โรงเรียนสังกัด				
สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (โรงเรียนสังกัด กทม.)	112	37.33	224	37.33
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต1 เขต2 เขต3 (โรงเรียนรัฐบาล)	10	3.33	20	3.33
สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (โรงเรียนเอกชน)	163	54.34	326	54.34
รวม	285	100	570	100

จากตารางที่ 8 แสดงว่า ผู้บริหาร ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 80.7 มีอายุ 51-55 ปี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 32.3 มีวุฒิการศึกษาสูงสุด ระดับปริญญาโท จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 61.8 มีตำแหน่งปัจจุบัน เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 43.5 สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (โรงเรียนสังกัด กทม.) จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 37.33 ผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต1 เขต2 เขต3 (โรงเรียนรัฐบาล) จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33 และมีผู้บริหารสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (โรงเรียนเอกชน) จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 54.34

ผู้ปกครอง ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 453 คน คิดเป็นร้อยละ 79.5 มีอายุ 31 – 35 ปี จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5 มีวุฒิการศึกษาสูงสุด ระดับปริญญาตรี จำนวน 284 คน คิดเป็นร้อยละ 49.8 มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 42.8 สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (โรงเรียนสังกัด กทม.) จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 37.33 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต1 เขต2 เขต3 (โรงเรียนรัฐบาล) จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33 สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (โรงเรียนเอกชน) จำนวน 326 คน คิดเป็นร้อยละ 54.34

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้บริหาร เป็นเพศชาย จำนวน 5 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 4 คน มีอายุ 51-55 ปี (5 คน) มีวุฒิการศึกษาสูงสุด ระดับปริญญาโท (6 คน) มีตำแหน่งปัจจุบันเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน (4 คน)

ผู้ปกครอง เป็นเพศชาย จำนวน 2 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 7 คน มีอายุ 31-35 ปี (5 คน) มีวุฒิการศึกษาสูงสุด ระดับปริญญาตรี (8 คน) มีอาชีพรับจ้าง (7 คน)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตาม การรับรู้ของผู้บริหาร และผู้ปกครองจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตาม การรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองด้านการสอนจำแนกตามความรู้ของครู

คุณลักษณะของครูอนุบาล	ผู้บริหาร (N = 285)			ผู้ปกครอง (N = 570)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ความรู้ของครู						
1. มีความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาและจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	4.50	0.62	มากที่สุด	4.32	0.75	มาก
2. มีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	4.59	0.57	มากที่สุด	4.46	0.69	มาก
3. มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย	4.63	0.58	มากที่สุด	4.48	0.65	มาก
4. มีความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการสาระการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย	4.50	0.64	มากที่สุด	4.31	0.74	มาก
5. มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการชั้นเรียนสำหรับเด็กปฐมวัย	4.53	0.57	มากที่สุด	4.26	0.76	มาก
6. มีความรู้ความเข้าใจเรื่องพฤติกรรมและการเล่นของเด็กปฐมวัย	4.61	0.54	มากที่สุด	4.40	0.71	มาก
7. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กพิเศษลักษณะต่าง ๆ และการเรียนร่วมของเด็กพิเศษ	4.00	0.84	มาก	4.05	0.91	มาก
8. มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย	4.54	0.55	มากที่สุด	4.28	0.78	มาก
9. มีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน	4.23	0.77	มาก	4.12	0.86	มาก
รวม	4.46	0.48	มาก	4.29	0.61	มาก

จากตารางที่ 9 แสดงว่า ผู้บริหารมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับความรู้ของครู สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) สำหรับคุณลักษณะครูอนุบาลที่อยู่ในระดับมาก (2 รายการ) อยู่ในระดับมากที่สุด (7 รายการ) เฉลี่ยสูงสุด คือ มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 4.63$) รองลงมา คือ มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง

พฤติกรรมและการเล่นของเด็กปฐมวัย ($\bar{x} = 4.61$) และผู้ปกครองมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับความรู้ของครู สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.29$) สำหรับคุณลักษณะครูอนุบาลที่อยู่ในระดับมาก เฉลี่ยสูงสุด คือ มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ($\bar{x} = 4.48$) รองลงมา คือ มีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ($\bar{x} = 4.46$)

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับความรู้ของครู มีดังนี้

ผู้บริหาร มีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับความรู้ของครูว่าครูจะต้องรู้จักทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเด็ก (4 คน) พัฒนาการเด็ก (3 คน) พฤติกรรมของเด็ก (2 คน) การอบรมเลี้ยงดู (4 คน) การประเมินผลเด็ก (5 คน) มีการทำวิจัยในชั้นเรียน (2 คน) และจะต้องมีความรู้ เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย (2 คน)

ผู้ปกครอง มีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับความรู้ของครูว่าครูควรมีความรู้ (2 คน) ความเข้าใจเด็ก (1 คน) รู้จักพัฒนาการของเด็ก (1 คน) รู้จักพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็ก (3 คน) นอกจากนั้น ยังต้องมีความสามารถทางวิชาการต่าง ๆ ด้วย (2 คน)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองด้านการสอนจำแนกตามการจัดกิจกรรม

คุณลักษณะของครูอนุบาล	ผู้บริหาร (N = 285)			ผู้ปกครอง (N = 570)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การจัดกิจกรรม						
1. วางแผนจัดการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด	4.53	0.60	มากที่สุด	4.25	0.78	มาก
2. เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนสอน	4.49	0.63	มาก	4.25	0.79	มาก
3. จัดกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัยและความต้องการของเด็ก	4.57	0.58	มากที่สุด	4.31	0.75	มาก
4. จัดกิจกรรมแบบบูรณาการโดยเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาและทักษะต่าง ๆ เข้าด้วยกัน	4.54	0.64	มากที่สุด	4.28	0.75	มาก
5. นำวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมในบริบทมาปรับใช้ในเนื้อหาสาระ	4.29	0.66	มาก	4.18	0.74	มาก
6. จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในวัฒนธรรมและบริบทในชีวิตเด็ก	4.35	0.67	มาก	4.22	0.73	มาก

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองด้านการสอนจำแนกตามการจัดกิจกรรม(ต่อ)

คุณลักษณะของครูอนุบาล	ผู้บริหาร (N = 285)			ผู้ปกครอง (N = 570)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
7. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กได้ฝึกกระบวนการคิดแก้ปัญหาและเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง	4.50	0.66	มากที่สุด	4.36	0.74	มาก
8. จัดกิจกรรมโดยเน้นการเตรียมความพร้อม	4.54	0.57	มากที่สุด	4.32	0.69	มาก
9. ผสมผสานนวัตกรรมต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้	4.27	0.65	มาก	4.17	0.69	มาก
10. จัดเตรียมสื่อ-อุปกรณ์ให้พร้อมก่อนการจัดกิจกรรม	4.46	0.66	มาก	4.33	0.74	มาก
11. จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม(กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเกมการศึกษา กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเล่นตามมุม)	4.60	0.58	มากที่สุด	4.39	0.73	มาก
รวม	4.47	0.48	มาก	4.28	0.59	มาก

จากตารางที่ 10 แสดงว่า ผู้บริหารมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) สำหรับคุณลักษณะครูอนุบาลที่อยู่ในระดับมาก (5 รายการ) อยู่ในระดับมากที่สุด (6 รายการ) เฉลี่ยสูงสุด คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม (กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเกมการศึกษา กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเล่นตามมุม) ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมา คือ จัดกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัยและความต้องการของเด็ก ($\bar{X} = 4.57$) และผู้ปกครองมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) สำหรับคุณลักษณะครูอนุบาลที่อยู่ในระดับมาก (11 รายการ) เฉลี่ยสูงสุด คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม (กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเกมการศึกษา กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเล่นตามมุม) ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมา คือ จัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กได้ฝึกกระบวนการคิด แก้ปัญหาและเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ($\bar{X} = 4.36$)

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม มีดังนี้

ผู้บริหารมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับการ

จัดกิจกรรมว่าครูต้องมีการวางแผนการจัดกิจกรรม (3 คน) และจัดเตรียมการสอนก่อนล่วงหน้า (4 คน) และมีสมาธิที่ดีในการสอน (1 คน) การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ประจำวันโดยใช้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม บูรณาการสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน (5 คน) และมีการสอดแทรกการจัดทำโครงการ (2 คน) การใช้การสอนแบบพหุปัญญาเพื่อให้เด็กเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ เกิดความคิดสร้างสรรค์ (1 คน) และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมโดยเชิญมาเป็นวิทยากร (3 คน) และมีการจัดกิจกรรมทางศาสนาอยู่เป็นประจำ (2 คน) กิจกรรมทั้งหมดนี้จะเน้นการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กมากที่สุด ให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 6 ในการเรียนรู้ (3 คน)

ผู้ปกครองมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมว่าครูควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กโดยไม่เน้นวิชาการมากเกินไป (1 คน) โดยจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดความเข้าใจมากกว่าท่องจำ (3 คน) และไม่ทำให้เด็กเกิดความเครียด (2 คน) ปลุกฝังให้เด็กรู้จักหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเอง (1 คน) เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามาร่วมจัดกิจกรรม (2 คน)

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองด้านการสอนจำแนกตามสื่อ – อุปกรณ์

คุณลักษณะของครูอนุบาล	ผู้บริหาร (N = 285)			ผู้ปกครอง (N = 570)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
สื่อ – อุปกรณ์						
1. สามารถแต่งกลอน คำคล้องจองและเพลงได้	3.82	0.81	มาก	3.83	0.79	มาก
2. ทำหนังสือนิทานใช้เองได้	3.94	0.82	มาก	3.88	0.88	มาก
3. ใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น เครื่องเล่นซีดี คอมพิวเตอร์ โปรเจ็คเตอร์ฯ	3.93	0.78	มาก	4.00	0.80	มาก
4. จัดทำสื่อและอุปกรณ์ได้เอง	4.28	0.72	มาก	4.13	0.83	มาก
5. จัดหาสื่อ-อุปกรณ์จากการขอยืม ผลิตเอง และซื้อบางโอกาส	4.10	0.72	มาก	4.04	0.80	มาก
6. ให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสื่อ-อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการทำกิจกรรม	3.98	0.84	มาก	4.10	0.79	มาก
รวม	4.00	0.59	มาก	3.99	0.67	มาก

จากตารางที่ 11 แสดงว่า ผู้บริหารมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับสื่อ – อุปกรณ์ สรุปลงโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) สำหรับคุณลักษณะครูอนุบาลที่อยู่ในระดับมาก (6 รายการ) เฉลี่ยสูงสุด คือ จัดทำสื่อและอุปกรณ์ได้เอง ($\bar{X}=4.28$) รองลงมา คือ จัดหาสื่อ-อุปกรณ์จากการขอยืม ผลิตเอง และซื้อบางโอกาส ($\bar{X} = 4.10$) และ

ผู้ปกครองมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับสื่อ – อุปกรณ์ สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) สำหรับคุณลักษณะครูอนุบาลที่อยู่ในระดับมาก (6 รายการ) เฉลี่ยสูงสุด คือ จัดทำสื่อและอุปกรณ์ได้เอง ($\bar{X} = 4.13$) รองลงมา คือ ให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสื่อ-อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการทำกิจกรรม ($\bar{X} = 4.10$)

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับสื่อ – อุปกรณ์ มีดังนี้

ผู้บริหารมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับสื่อ – อุปกรณ์ว่าครูสามารถทำสื่อต่าง ๆ ใช้เองได้ทั้งของเล่น เกมการศึกษา นิทาน (3 คน) และทางโรงเรียนเป็นผู้สนับสนุนการจัดหาวัสดุที่จำเป็นให้กับครู (4 คน) แต่มีสื่อบางส่วนที่เป็นการจัดซื้อเข้ามา โดยครูเป็นผู้คัดเลือกสื่อที่ต้องการให้ทางโรงเรียนจัดซื้อ (3 คน) ซึ่งสื่อที่จัดซื้อจะทำด้วยพลาสติกและไม้ที่มีสีสันสวยงามและไม่เป็นอันตรายกับเด็ก (6 คน) และสื่อที่เป็นเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ โทรทัศน์ เครื่องเล่นซีดี ทางโรงเรียนมีการจัดเตรียมไว้ให้ครูได้ใช้ในการจัดกิจกรรมด้วย (3 คน)

ผู้ปกครองมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับสื่อ – อุปกรณ์ว่าครูควรสร้างสื่อขึ้นมาเองบ้าง (3 คน) และสามารถใช้อุปกรณ์ที่เป็นพลาสติกหรือไม้ได้ โดยมีสีสันต่าง ๆ (4 คน) และใช้อุปกรณ์ที่เป็นของจริงที่สามารถหาได้ (2 คน)

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองด้านการสอนจำแนกตามการประเมินพัฒนาการ

คุณลักษณะของครูอนุบาล	ผู้บริหาร (N = 285)			ผู้ปกครอง (N = 570)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การประเมินพัฒนาการ						
1. วางแผนเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือในการประเมินที่หลากหลายและเหมาะสมกับเด็ก	4.35	0.66	มาก	4.25	0.76	มาก
2. สังเกตพฤติกรรมเด็กและจัดบันทึกอย่างเป็นระบบตามความเป็นจริงเป็นรายบุคคล	4.40	0.69	มาก	4.40	0.69	มาก
3. เก็บรวบรวมผลงานเด็กเพื่อดูความก้าวหน้าของพัฒนาการ	4.45	0.66	มาก	4.43	0.69	มาก
4. สรุปผลการประเมินพัฒนาการเป็นรายบุคคลตามกำหนดโรงเรียน	4.52	0.63	มากที่สุด	4.39	0.68	มาก
รวม	4.43	0.58	มาก	4.36	0.62	มาก

จากตารางที่ 12 แสดงว่า ผู้บริหารมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ด้านการสอนเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการ สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) สำหรับ คุณลักษณะครูอนุบาลที่อยู่ในระดับมาก (3 รายการ) อยู่ในระดับมากที่สุด (1 รายการ) เฉลี่ยสูงสุด คือ สรุปผลการประเมินพัฒนาการเป็นรายบุคคลตามกำหนดโรงเรียน ($\bar{X} = 4.52$) รองลงมา คือ เก็บรวบรวมผลงานเด็กเพื่อดูความก้าวหน้าของพัฒนาการ ($\bar{X} = 4.45$) และผู้ปกครองมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการ สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) สำหรับคุณลักษณะครูอนุบาลที่อยู่ในระดับมาก (4 รายการ) เฉลี่ยสูงสุด คือ เก็บรวบรวมผลงานเด็กเพื่อดูความก้าวหน้าของพัฒนาการ ($\bar{X} = 4.43$) รองลงมา คือ สังเกตพฤติกรรมเด็กและจัดบันทึกอย่างเป็นระบบตามความเป็นจริงเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.40$)

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอน เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการ มีดังนี้

ผู้บริหารมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการว่าครูประเมินผลเด็กด้วยวิธีการที่หลากหลาย จากการสังเกตพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคลด้วยการจัดบันทึกอย่างสม่ำเสมอ (6 คน) และมีการรวบรวมผลงานเด็กเป็นประจำตลอดทั้งเทอม (5 คน)

ผู้ปกครองมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการว่าครูควรมีวิธีการประเมินที่หลากหลายนอกเหนือจากสมุดประจำตัวเด็ก (6 คน) และให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการเด็กมากขึ้น (4 คน)

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล

ตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองด้านบุคลิกภาพจำแนกตามบุคลิกภาพภายใน

คุณลักษณะของครูอนุบาล	ผู้บริหาร (N = 285)			ผู้ปกครอง (N = 570)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
บุคลิกภาพภายใน						
1. มีความมั่นใจในตนเองสูง	4.15	0.64	มาก	4.16	0.72	มาก
2. มีอารมณ์ขัน สนุกสนาน ยิ้มแย้มแจ่มใส	4.56	0.57	มากที่สุด	4.54	0.61	มากที่สุด
3. มีอารมณ์มั่นคง	4.53	0.57	มากที่สุด	4.41	0.69	มาก
4. มีกิริยามารยาทดี เรียบร้อย มองโลกในแง่ดี	4.56	0.58	มากที่สุด	4.49	0.67	มาก
5. มีท่าทางคล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง	4.55	0.55	มากที่สุด	4.40	0.68	มาก
6. มีความรอบคอบละเอียดถี่ถ้วน ช่างสังเกต	4.49	0.60	มาก	4.45	0.67	มาก
7. กล้าแสดงออก	4.45	0.60	มาก	4.40	0.68	มาก
8. มีความกระตือรือร้น ไวต่อความรู้สึกของเด็ก	4.57	0.57	มากที่สุด	4.53	0.64	มากที่สุด

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองด้านบุคลิกภาพจำแนกตามบุคลิกภาพภายใน (ต่อ)

คุณลักษณะของครูอนุบาล	ผู้บริหาร (N = 285)			ผู้ปกครอง (N = 570)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
9. อุทิศตนให้กับงานครูด้วยความเต็มใจโดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทน	4.59	0.55	มากที่สุด	4.46	0.71	มาก
10. หมั่นสำรวจข้อบกพร่องของตนเองและปรับปรุงแก้ไขอยู่เสมอ	4.47	0.59	มาก	4.43	0.67	มาก
11. ตรงต่อเวลา	4.60	0.57	มากที่สุด	4.49	0.66	มาก
รวม	4.50	0.39	มากที่สุด	4.43	0.51	มาก

จากตารางที่ 13 แสดงว่า ผู้บริหารมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพเกี่ยวกับบุคลิกภาพภายใน สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) สำหรับคุณลักษณะครูอนุบาลที่อยู่ในระดับมาก (4 รายการ) อยู่ในระดับมากที่สุด (7 รายการ) เฉลี่ยสูงสุดคือ ตรงต่อเวลา ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมา คือ อุทิศตนให้กับงานครูด้วยความเต็มใจโดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทน ($\bar{X} = 4.59$) และผู้ปกครองมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพเกี่ยวกับบุคลิกภาพภายใน สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) สำหรับคุณลักษณะครูอนุบาลที่อยู่ในระดับมาก (9 รายการ) อยู่ในระดับมากที่สุด (2 รายการ) เฉลี่ยสูงสุดคือ มีอารมณ์ขัน สนุกสนาน ยิ้มแย้มแจ่มใส ($\bar{X} = 4.54$) รองลงมา คือ มีความกระตือรือร้น ใฝ่ต่อความรู้สึกของเด็ก ($\bar{X} = 4.53$)

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพเกี่ยวกับบุคลิกภาพภายในของครู มีดังนี้

ผู้บริหารมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพเกี่ยวกับบุคลิกภาพภายในว่าครูจะต้องมีความอ่อนโยน นุ่มนวล (4 คน) ใจเย็น (3 คน) ใจดี (3 คน) ทุ่มเทให้กับการสอน (2 คน) เสียสละเวลาให้กับงานอย่างเต็มที่ (1 คน) มีความรับผิดชอบในการทำงานสูงเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ (4 คน)

ผู้ปกครองมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพเกี่ยวกับบุคลิกภาพภายในว่าครูควรมีความอ่อนโยน ละเอียดอ่อน (3 คน) สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้เป็นอย่างดี (2 คน) มีมารยาทดี (4 คน) มีใจรักเด็ก (3 คน) ใจดี (2 คน) ไม่หยาบคาย (1 คน) มีระเบียบวินัย (4 คน) และมีความเป็นธรรมชาติของตนเอง (1 คน)

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตาม การรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองด้านบุคลิกภาพจำแนกตามบุคลิกภาพภายนอก

คุณลักษณะของครูอนุบาล	ผู้บริหาร (N = 285)			ผู้ปกครอง (N = 570)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
บุคลิกภาพภายนอก						
1. พูดจาสุภาพ ใช้ภาษาไทยถูกต้อง	4.59	0.56	มากที่สุด	4.55	0.65	มากที่สุด
2. ใช้น้ำเสียงที่อ่อนโยนและพูดในระดับเสียงปกติ	4.52	0.58	มากที่สุด	4.44	0.71	มาก
3. นั่ง ยืน หลังตรงตลอดเวลา	4.11	0.69	มาก	3.96	0.85	มาก
4. แต่งกายสุภาพ สะอาด เหมาะสม	4.61	0.56	มากที่สุด	4.51	0.62	มากที่สุด
5. แต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน	4.62	0.54	มากที่สุด	4.43	0.66	มาก
6. ดูแลผมให้เหมาะสมกับการทำงานกับเด็ก	4.47	0.61	มาก	4.35	0.71	มาก
7. ร่างกายแข็งแรง ออกกำลังกายเป็นประจำ	4.33	0.64	มาก	4.23	0.73	มาก
8. ตรวจสุขภาพประจำทุกปี	4.28	0.74	มาก	4.22	0.79	มาก
9. ผ่านการตรวจสุขภาพจิตตามที่หน่วยงานกำหนด	4.07	0.95	มาก	4.26	0.83	มาก
สรุป	4.39	0.48	มาก	4.32	0.55	มาก

จากตารางที่ 14 แสดงว่า ผู้บริหารมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ด้านบุคลิกภาพเกี่ยวกับบุคลิกภาพภายนอก สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) สำหรับคุณลักษณะครูอนุบาลที่อยู่ในระดับมาก (5 รายการ) อยู่ในระดับมากที่สุด (4 รายการ) เฉลี่ยสูงสุดคือ แต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมา คือ แต่งกายสุภาพ สะอาด เหมาะสม ($\bar{X} = 4.61$) และผู้ปกครองมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพเกี่ยวกับบุคลิกภาพภายนอก สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) สำหรับคุณลักษณะครูอนุบาลที่อยู่ในระดับมาก (7 รายการ) อยู่ในระดับมากที่สุด (2 รายการ) เฉลี่ยสูงสุดคือ พูดจาสุภาพ ใช้ภาษาไทยถูกต้อง ($\bar{X} = 4.55$) รองลงมา คือ แต่งกายสุภาพ สะอาด เหมาะสม ($\bar{X} = 4.51$)

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพเกี่ยวกับบุคลิกภาพภายนอก มีดังนี้

ผู้บริหารมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพเกี่ยวกับบุคลิกภาพภายนอกว่าควรแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน (4 คน) สามารถใส่กางเกงมาทำงานได้แต่ต้องสุภาพ (2 คน) ครูจะต้องให้ความสำคัญกับการรักษาความสะอาด (5

คน) ออกกำลังกายเป็นประจำ (3 คน) และพักผ่อนให้เพียงพอ (2 คน) เลือกรับประทานอาหารที่
ถูกสุขลักษณะ (1 คน) พุดจาสุภาพ เรียบร้อยกับทุกคน (7 คน)

ผู้ปกครองมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพเกี่ยวกับ
บุคลิกภาพภายนอกว่าครูควรแต่งกายให้มิดชิด เรียบร้อย ตามระเบียบของโรงเรียน (4 คน) โดยมี
สีเส้นสดใส ควรสวมกางเกงมากกว่ากระโปรงเพื่อความคล่องตัว (3 คน) ไม่จำเป็นต้องทันสมัยมาก
จนเกินไป เหมาะสมกับการอยู่กับเด็ก (2 คน) ถ้าผมยาวให้เกล้าผมให้เรียบร้อย
(3 คน) การทำเล็บ สีส้ม สามารถทำได้ให้เหมาะสม (1 คน) พุดจาไพเราะสุภาพ (6 คน)

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตาม
การรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองด้านคุณธรรม จริยธรรมจำแนกตามการปฏิบัติตน
ต่อตนเองและผู้อื่น

คุณลักษณะของครูอนุบาล	ผู้บริหาร (N = 285)			ผู้ปกครอง (N = 570)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การปฏิบัติตนต่อตนเองและผู้อื่น						
1. รู้จักการเก็บออม ใช้สิ่งต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า	4.35	0.66	มาก	4.32	0.70	มาก
2. มีความพยายามทำงานด้วยความขยันและอดทน	4.48	0.59	มาก	4.49	0.62	มาก
3. มีความกลมเกลียวกันระหว่างผู้ร่วมงาน	4.52	0.61	มากที่สุด	4.46	0.64	มาก
4. รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง	4.66	0.52	มากที่สุด	4.54	0.6	มากที่สุด
5. ไม่หลงใหลในบាយมุข	4.67	0.55	มากที่สุด	4.51	0.67	มากที่สุด
6. มีความมุ่งมั่น อดสาหะ	4.64	0.54	มากที่สุด	4.50	0.63	มากที่สุด
7. ประพฤติตนถูกต้องตามศีลธรรมอันดีงาม	4.68	0.55	มากที่สุด	4.56	0.62	มากที่สุด
8. รู้จักการให้อภัย ไม่ถือโทษ	4.55	0.60	มากที่สุด	4.51	0.59	มากที่สุด
9. มีวินัย	4.68	0.52	มากที่สุด	4.58	0.59	มากที่สุด
10. มีความยุติธรรมไม่ลำเอียงกับเด็ก	4.64	0.54	มากที่สุด	4.59	0.61	มากที่สุด
11. ซื่อสัตย์สุจริตและจริงใจกับเด็ก	4.70	0.49	มากที่สุด	4.59	0.59	มากที่สุด
12. มีความเมตตา กรุณากับเด็กทุกคน	4.75	0.49	มากที่สุด	4.65	0.57	มากที่สุด
13. รับฟังและเคารพเหตุผลของผู้อื่น	4.56	0.56	มากที่สุด	4.50	0.61	มากที่สุด
14. กล้าเผชิญต่อปัญหาต่าง ๆ และหาทางแก้ไขด้วย สันติวิธี	4.53	0.63	มากที่สุด	4.44	0.63	มาก
15. ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์	4.77	0.45	มากที่สุด	4.62	0.58	มากที่สุด
16. ไม่รังเกียจการทำมาหากินอย่างสุจริต สกปรก	4.59	0.55	มากที่สุด	4.58	0.62	มากที่สุด

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองด้านคุณธรรม จริยธรรมจำแนกตามการปฏิบัติตนต่อตนเองและผู้อื่น (ต่อ)

คุณลักษณะของครูอนุบาล	ผู้บริหาร (N = 285)			ผู้ปกครอง (N = 570)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
17. คิดในแง่ดีกับเด็ก	4.73	0.47	มากที่สุด	4.62	0.58	มากที่สุด
18. เสียสละเพื่อประโยชน์ของเด็กและส่วนรวม	4.65	0.48	มากที่สุด	4.58	0.59	มากที่สุด
19. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก	4.75	0.45	มากที่สุด	4.62	0.65	มากที่สุด
รวม	4.63	0.43	มากที่สุด	4.54	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 15 แสดงว่า ผู้บริหารมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านคุณธรรม จริยธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อตนเองและผู้อื่น สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) สำหรับคุณลักษณะครูอนุบาลที่อยู่ในระดับมาก (2 รายการ) อยู่ในระดับมากที่สุด (17 รายการ) เฉลี่ยสูงสุด คือ ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ($\bar{X} = 4.77$) รองลงมา คือ มีความเมตตา กรุณา กับเด็กทุกคน ($\bar{X} = 4.75$) และผู้ปกครองมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านคุณธรรม จริยธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อตนเองและผู้อื่น สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) สำหรับคุณลักษณะครูอนุบาลที่อยู่ในระดับมาก (4 รายการ) อยู่ในระดับมากที่สุด (15 รายการ) เฉลี่ยสูงสุด คือ มีความเมตตา กรุณา กับเด็กทุกคน ($\bar{X} = 4.65$) รองลงมา คือ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก ($\bar{X} = 4.62$)

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านคุณธรรม จริยธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อตนเองและผู้อื่น มีดังนี้

ผู้บริหารมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านคุณธรรม จริยธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อตนเองและผู้อื่นว่าครูจะต้องมีความเมตตา กรุณา (3 คน) โอบอ้อมอารี (2 คน) ชยัน (4 คน) ซื่อสัตย์ (3 คน) อุดทน (5 คน) มีระเบียบวินัย (4 คน) เพื่อที่ครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก (3 คน) เมื่อครูสามารถปฏิบัติได้เด็กก็จะได้รับซึ่งซ้ำจากครูที่ละน้อยติดตัวเด็กต่อไป

ผู้ปกครองมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านคุณธรรม จริยธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อตนเองและผู้อื่นว่าครูควรมีความเมตตา (4 คน) มีน้ำใจ (3 คน) ความรับผิดชอบ (2 คน) รักษาความสะอาด (2 คน) สุขภาพดี (2 คน) เพราะทำให้เกิดคุณลักษณะหลาย ๆ อย่างที่ตามมา ได้แก่ มีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองด้านมนุษยสัมพันธ์จำแนกตามการปฏิสัมพันธ์กับเด็ก

คุณลักษณะของครูอนุบาล	ผู้บริหาร (N = 285)			ผู้ปกครอง (N = 570)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การปฏิสัมพันธ์กับเด็ก						
1. ให้ความรักและความอบอุ่นกับเด็ก	4.73	0.46	มากที่สุด	4.69	0.53	มากที่สุด
2. ให้ความสนใจปัญหาของเด็กและช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหา	4.67	0.54	มากที่สุด	4.63	0.57	มากที่สุด
3. รับฟังความคิดเห็นของเด็ก	4.62	0.55	มากที่สุด	4.60	0.58	มากที่สุด
4. สร้างบรรยากาศที่ดีและสนุกสนาน	4.67	0.49	มากที่สุด	4.59	0.59	มากที่สุด
5. ไปเยี่ยมเยียนเด็กที่บ้านเมื่อมีโอกาส	3.93	0.89	มาก	3.82	0.98	มาก
6. ให้ความเป็นกันเองกับเด็ก	-	-	-	4.43	0.68	มาก
7. สัมผัสโอบกอดเด็กตามโอกาสที่เหมาะสม	-	-	-	4.48	0.67	มาก
รวม	4.52	0.47	มากที่สุด	4.47	0.47	มาก

จากตารางที่ 16 แสดงว่า ผู้บริหารมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับเด็ก สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) สำหรับคุณลักษณะครูอนุบาลที่อยู่ในระดับมาก (1 รายการ) อยู่ในระดับมากที่สุด (4 รายการ) เฉลี่ยสูงสุด คือ ให้ความรักและความอบอุ่นกับเด็ก ($\bar{X} = 4.73$) รองลงมา คือ ให้ความสนใจปัญหาของเด็กและช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหา ($\bar{X} = 4.67$) และผู้ปกครองมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับเด็ก สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) สำหรับคุณลักษณะครูอนุบาลที่อยู่ในระดับมาก (3 รายการ) อยู่ในระดับมากที่สุด (4 รายการ) เฉลี่ยสูงสุด คือ ให้ความรักและความอบอุ่นกับเด็ก ($\bar{X} = 4.69$) รองลงมา คือ ให้ความสนใจปัญหาของเด็กและช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหา ($\bar{X} = 4.63$)

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับเด็ก มีดังนี้

ผู้บริหารมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับเด็กว่าครูต้องเป็นทั้งพี่ เป็นทั้งเพื่อนของเด็ก (2 คน) ต้องพูดคุยกับเด็กบ่อย ๆ ด้วยการเน้นย้ำซ้ำทวน (2 คน) ปฏิบัติด้วยความเอื้ออาทร (1 คน) ให้เด็กเกิดความเชื่อมั่น ศรัทธา ครู (2 คน)

ผู้ปกครองมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับเด็กว่าครูควรปฏิบัติกับเด็กเหมือนลูกหลานของตนเอง (2 คน) ให้ความรักโดยการสัมผัสโอบกอด หอมแก้มเด็กได้เสมอ (5 คน) เอาใจใส่เด็กอย่างละเอียดโดยเฉพาะเมื่อเด็กไม่สบาย (2 คน) พูดคุยกับเด็กด้วยความเป็นกันเอง (3 คน) ไม่ดุเด็กจนทำให้เด็กเกิดความหวาดกลัว (3 คน)

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหารด้านมนุษยสัมพันธ์จำแนกตามการปฏิสัมพันธ์กับครู

คุณลักษณะของครูอนุบาล	ผู้บริหาร (N = 285)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การปฏิสัมพันธ์กับครู			
1. ให้ความไว้วางใจและยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนครู	4.45	0.59	มากที่สุด
2. ให้ความช่วยเหลือในด้านการผลิตสื่อการเรียนการสอนและการทำงานของโรงเรียน	4.43	0.63	มาก
3. ยินดีและยอมรับผลงานวิชาการของเพื่อนครู	4.47	0.61	มาก
4. ร่วมกันปรึกษาและหาทางแก้ปัญหาต่าง ๆ ของเด็กในโรงเรียน	4.55	0.59	มากที่สุด
รวม	4.47	0.54	มาก

จากตารางที่ 17 แสดงว่า ผู้บริหารมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับครู สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) สำหรับคุณลักษณะครูอนุบาลที่อยู่ในระดับมาก (2 รายการ) อยู่ในระดับมากที่สุด (2 รายการ) เฉลี่ยสูงสุดคือ ร่วมกันปรึกษาและหาทางแก้ปัญหาต่าง ๆ ของเด็กในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.55$) รองลงมา คือ ยินดีและยอมรับผลงานวิชาการของเพื่อนครู ($\bar{X} = 4.47$)

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับครู มีดังนี้

ผู้บริหารมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับครู ว่าครูจะมีปฏิสัมพันธ์กันอยู่ตลอดเวลา (4 คน) เพราะต้องทำงานร่วมกัน โดยมีการวางแผนงานต่าง ๆ ร่วมกัน (3 คน) เพื่อพัฒนาโรงเรียนและพัฒนาเรื่องการจัดการเรียนการสอน (2 คน) อีกทั้งมีการนิเทศการสอนกันอย่างสม่ำเสมอ (2 คน)

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล
ตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองด้านมนุษยสัมพันธ์จำแนกตามการ
ปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

คุณลักษณะของครูอนุบาล	ผู้บริหาร (N = 285)			ผู้ปกครอง (N = 570)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง						
1. ร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กอย่างใกล้ชิด	4.58	0.54	มากที่สุด	4.40	0.67	มากที่สุด
2. พบปะพูดคุยกับผู้ปกครองเป็นรายบุคคลเพื่อ ปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาและการพัฒนาเด็ก	4.54	0.57	มากที่สุด	4.37	0.68	มาก
3. จัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ให้ผู้ปกครอง	4.17	0.77	มาก	4.17	0.73	มาก
4. ให้ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา	4.13	0.75	มาก	4.01	0.82	มาก
5. ให้ความเป็นกันเองและรับฟังความคิดเห็นของ ผู้ปกครอง	4.49	0.59	มาก	-	-	-
6. จัดประชุมระหว่างครูและผู้ปกครองเพื่อสร้าง ความสัมพันธ์อันดีต่อกัน	4.33	0.73	มาก	4.24	0.75	มาก
7. วางตัวเหมาะสม ไม่ทำตัวสนิทสนมจนเกินไปและ ให้ความเป็นกันเองกับผู้ปกครองทุกคน	-	-	-	4.25	0.76	มาก
8. รับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง	-	-	-	4.32	0.70	มาก
รวม	4.37	0.52	มาก	4.25	0.59	มาก

จากตารางที่ 18 แสดงว่า ผู้บริหารมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) สำหรับคุณลักษณะครูอนุบาลที่อยู่ในระดับมาก (4 รายการ) อยู่ในระดับมากที่สุด (2 รายการ) เฉลี่ยสูงสุด คือ ร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กอย่างใกล้ชิด ($\bar{X} = 4.58$) รองลงมา คือ พบปะพูดคุยกับผู้ปกครองเป็นรายบุคคลเพื่อปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาและการพัฒนาเด็ก ($\bar{X} = 4.54$) และผู้ปกครองมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) สำหรับคุณลักษณะครูอนุบาลที่อยู่ในระดับมาก (6 รายการ) อยู่ในระดับมากที่สุด (1 รายการ) เฉลี่ยสูงสุด คือ ร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กอย่างใกล้ชิด ($\bar{X} = 4.40$) รองลงมา คือ พบปะพูดคุยกับผู้ปกครองเป็นรายบุคคลเพื่อปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาและการพัฒนาเด็ก ($\bar{X} = 4.37$)

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง มีดังนี้

ผู้บริหารมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ว่าครูกับผู้ปกครองมีการสื่อสารติดต่อพูดคุยกันตลอดเวลา (4 คน) ผู้ปกครองสามารถเข้ามาคุยได้ทุกเรื่อง (5 คน) ครูมีการจัดให้ความรู้กับผู้ปกครอง (3 คน) เชิญผู้ปกครองมาเป็นวิทยากรในการสอนเด็ก (3 คน)

ผู้ปกครองมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ว่าครูควรมีการพูดคุยกับผู้ปกครองทุกวัน (5 คน) ผู้ปกครองสามารถติดต่อกับครูได้ตลอดเวลาเมื่อเด็กอยู่ที่โรงเรียน (5 คน) รับฟังความคิดเห็นผู้ปกครองใน ทุก ๆ เรื่อง (6 คน) และนำความคิดเห็นของผู้ปกครองไปพิจารณาดำเนินการอย่างจริงจัง (2 คน) และให้คำปรึกษากับผู้ปกครองได้ (3 คน) มีการจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อให้ความรู้กับผู้ปกครอง (2 คน) และให้ผู้ปกครองได้ทำความรู้จักกัน (1 คน)

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหารด้านมนุษยสัมพันธ์จำแนกตามการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

คุณลักษณะของครูอนุบาล	ผู้บริหาร (N = 285)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น			
1. ให้เกียรติและเคารพสิทธิหน้าที่ของบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน	4.50	0.63	มากที่สุด
2. ให้ความสำคัญและรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน	4.51	0.62	มากที่สุด
3. สามารถปรับตัวให้เข้ากับบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน	4.59	0.53	มากที่สุด
4. ให้ความร่วมมือและเห็นความสำคัญกับกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชน	4.56	0.56	มากที่สุด
5. สนับสนุนโรงเรียนเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน	4.42	0.64	มาก
รวม	4.52	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 19 แสดงว่า ผู้บริหารมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) สำหรับคุณลักษณะครูอนุบาลที่อยู่ในระดับมาก (1 รายการ) อยู่ในระดับมากที่สุด (4 รายการ) เฉลี่ยสูงสุด คือ สามารถปรับตัวให้เข้ากับบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.59$) รองลงมา คือ ให้ความร่วมมือและเห็นความสำคัญกับกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชน ($\bar{X} = 4.56$)

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น มีดังนี้

ผู้บริหารมีการรับรู้ว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์ เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ว่ามีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนโดยชุมชนจะเข้ามาขอใช้สถานที่ของโรงเรียนบ้างบางโอกาส (3 คน) หรือครูออกไปร่วมกิจกรรมกับชุมชน (4 คน) โดยทางโรงเรียนได้เชิญชวนครูให้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ แต่ไม่ได้บังคับ (2 คน)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหารพบว่ามีความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในด้านการสอน พบว่า
 - 1.1 ครูควรมีความรู้ความเข้าใจเด็ก (5 คน)
 - 1.2 ครูควรมีจิตวิทยาเกี่ยวกับเด็ก (4 คน) ครูควรใช้เทคนิคในการสอนที่หลากหลาย (4 คน)
 - 1.3 ครูควรเน้นการสอนโดยการบูรณาการ (3 คน)
 - 1.4 ครูควรมีการทำวิจัยในชั้นเรียน (2 คน) กระตุ้นให้เด็กรักการอ่าน (2 คน) ให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (2 คน) พร้อมทั้งมีการสอนเด็กพิเศษร่วมด้วย (2 คน)
 - 1.5 ครูควรจัดกิจกรรมให้มีเป้าหมาย เก่ง ดี มีความสุข (1 คน) เล่นปนเรียน (1 คน) สร้างบรรยากาศที่ดี (1 คน) และตรงจุดประสงค์การเรียนรู้ (1 คน) ครูควรมีการผลิตสื่อการสอน (1คน) อย่างมีความคิดสร้างสรรค์ (1คน)
2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพภายในและบุคลิกภาพภายนอก
 - 2.1 บุคลิกภาพภายใน พบว่า
 - 2.1.1 ครูควรมีความอดทน (4 คน)
 - 2.1.2 ครูควรมีความใจเย็น (3 คน)
 - 2.1.3 ครูควรร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใส (2 คน) ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ (2 คน) มีความกระตือรือร้น (2 คน)
 - 2.1.4 ครูควรสามารถควบคุมอารมณ์ได้ (1 คน) มีความขยัน (1 คน)
 - 2.2 บุคลิกภาพภายนอก พบว่า
 - 2.2.1 ครูควรมีกิริยา มารยาทอ่อนโยน นุ่มนวล (9 คน)
 - 2.2.2 ครูควรมีวาจาสุภาพ ไพเราะ (2 คน)
 - 2.2.3 ครูควรแต่งกายดี (1 คน) เสียงดังฟังชัด (1 คน) รู้จักการใช้คำพูด (1 คน)
3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านคุณธรรม จริยธรรม พบว่า
 - 3.1 ครูควรมีความเมตตา กรุณา อย่างเสมอภาค (6 คน)
 - 3.2 ครูควรมีความเสียสละ (5 คน)
 - 3.3 ครูควรเป็นแบบอย่างที่ดี (4 คน)

3.4 ครูควรเป็นคนมีน้ำใจ (1 คน) ซื่อสัตย์ (1 คน) รู้จักให้อภัย (1 คน) ประหยัด
มัธยัสถ์ (1 คน)

4. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า

4.1 ครูควรดูแลเอาใจใส่ ให้ความรักและความอบอุ่นอย่างใกล้ชิด (15 คน)

4.2 ครูควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน (3 คน)

4.3 ครูควรให้ความเป็นกันเอง (1 คน) มีความอ่อนน้อมถ่อมตน (1 คน) และพูดคุย
สนุกสนาน (1 คน) รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (1 คน)

5. คุณลักษณะอื่น ๆ พบว่า

5.1 ครูควรมีความศรัทธาในวิชาชีพ และรักในอาชีพ (7 คน)

5.2 ครูควรมีเจตคติที่ดีกับเด็ก (5 คน)

5.3 ครูควรมีจิตวิญญาณความเป็นครู (1 คน)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้ปกครองพบว่ามีความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในด้านการสอน พบว่า

1.1 ครูควรมีความรู้ที่แท้จริงสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ (7 คน) มีความเข้าใจเด็ก
(7 คน)

1.2 ครูควรตั้งใจสอนอย่างจริงจัง (3 คน)

1.3 ครูควรคำนึงถึงความแตกต่างของเด็ก (2 คน) เข้าใจปัญหาของเด็ก (2 คน) และ
สอดแทรกการสอนภาษาอังกฤษเพิ่มเติม (2 คน)

1.4 ครูควรมีจิตวิทยาในการโน้มน้าวเด็ก (1 คน) จัดกิจกรรมนันทนาการควบคู่กับ
วิชาการ (1 คน) คำนึงถึงความปลอดภัยทุก ๆ ด้านของเด็ก (1 คน) ไม่ให้เด็กเกิดอันตรายและ
บาดเจ็บ (1 คน) และสอนให้เด็กรู้จักการให้อภัย การรอคอย มีความรับผิดชอบ (1 คน)
มีจินตนาการ (1 คน) กล้าแสดงออก (1 คน) และมีสมาธิ (1 คน) โดยกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ใน
ระยะเวลาที่เพียงพอ (1 คน)

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพภายในและบุคลิกภาพ
ภายนอก

2.1 บุคลิกภาพภายใน พบว่า

2.1.1 ครูควรมีอารมณ์ดี มั่นคง (5 คน)

2.1.2. ครูควรใจเย็น (4 คน)

2.1.3 ครูควรยิ้มแย้มแจ่มใส (3 คน) มีความอบอุ่น (3 คน) มีความคิดสร้างสรรค์

(3 คน)

2.1.4 ครูควรมีความสนุกสนาน (1 คน) และรักษาความสะอาด (1 คน)

2.2 บุคลิกภาพภายนอก พบว่า

2.2.1 ครูควรมองโลกในแง่ดี (2 คน) พุดจาสุภาพ (2 คน)

2.2.2 ครูควรแต่งกายสุภาพ (1 คน) มีสุขภาพจิตที่ดี (1 คน) กล้าแสดงออก (1 คน)

สื่อสารกับเด็กได้ (1 คน)

3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านคุณธรรม จริยธรรม พบว่า

3.1 ครูควรมีความอดทน (6 คน)

3.2 ครูควรมีความเมตตาต่อเด็กทุกคน (5 คน)

3.3 ครูควรเป็นตัวอย่างที่ดี (4 คน)

3.4 ครูควรมีความเสียสละ (3 คน)

3.5 ครูควรมีระเบียบวินัย (2 คน)

3.6 ครูควรมีความซื่อสัตย์ (1 คน) มีความรับผิดชอบ (1 คน) มีความยุติธรรม (1 คน)

มีจรรยาบรรณครู (1 คน)

4. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า

4.1 ครูควรรักเด็ก (15 คน)

4.2 ครูควรดูแลเอาใจใส่เด็กให้เหมือนกับลูก (12 คน)

4.3 ครูควรใกล้ชิดกับเด็ก (1 คน) ใส่ใจความรู้สึกของเด็ก (1 คน) วางตัวให้เหมาะสม

(1 คน) ให้ความไว้วางใจกับทุก ๆ คน (1 คน) ให้ความเป็นกันเอง (1 คน) มีอัธยาศัยดี (1 คน)

ให้ความช่วยเหลือ (1 คน) มีความสามัคคี (1 คน) รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (1 คน)

5. คุณลักษณะอื่น ๆ พบว่า

5.1 ครูควรมีจิตวิญญาณความเป็นครู (2 คน) รักในอาชีพ (2 คน) รู้จักวิธีทำโทษด้วยวิธีที่สร้างสรรค์ (2 คน)

5.2 ครูควรควรใช้อิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์พื้นฐานได้ (1 คน) ไม่ควรโทรศัพท์ขณะสอน (1 คน) ไม่ชอบให้กระแนะกระแหน (1 คน) ไม่ควรแหย่เด็ก (1 คน)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหารและ
ผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล
ตามการรับรู้ของผู้บริหาร และผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร 4 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้าน
บุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร และผู้ปกครอง ในโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษา
ระดับอนุบาลที่เป็นประชากรจำนวน 1,146 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 และสังกัดสำนัก
บริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร และผู้ปกครองในโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษา
ระดับอนุบาล ปีการศึกษา 2550 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการศึกษา
กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และ เขต 3
และสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เป็นผู้บริหาร จำนวน 300 คน
และผู้ปกครอง จำนวน 600 คน รวมทั้งสิ้น 900 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 4 ชุด ประกอบด้วยแบบสอบถามจำนวน 2 ชุด
สำหรับผู้บริหาร และผู้ปกครอง เรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของ
ผู้บริหารและผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ
แบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ตอนที่ 3
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล และแบบสัมภาษณ์จำนวน
2 ชุด สำหรับผู้บริหาร และผู้ปกครอง เรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้
ของผู้บริหารและผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้
สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การเก็บ
รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหาร และผู้ปกครอง ผู้วิจัยส่งและรับคืนแบบสอบถามทาง
ไปรษณีย์ และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร และผู้ปกครอง ผู้วิจัยดำเนินการ
เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลจากการศึกษาการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครอง วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS (Statistical Package for Social Science) นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง และ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยการสรุปเนื้อหา จัดหมวดหมู่แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ เป็นความเรียง ส่วนข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมนำมาจัดกลุ่มข้อมูลเพื่อสรุปแล้ว นำเสนอผลด้วยการบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารและผู้ปกครองจากการตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 51-55 ปี วุฒิการศึกษาสูงสุด ระดับปริญญาโท มีตำแหน่งปัจจุบัน เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน

ผู้ปกครอง ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุ 31 – 35 ปี มีวุฒิการศึกษาสูงสุด ระดับปริญญาตรี มีอาชีพรับจ้าง โรงเรียนส่วนใหญ่สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (โรงเรียนเอกชน)

2. ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ตามการรับรู้ของผู้บริหาร และผู้ปกครอง

2.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับความรู้ของครู ผลการสอบถามผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับความรู้ของครู สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก เฉลี่ยสูงสุด คือ มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย และของผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับความรู้ของครู สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก เฉลี่ยสูงสุด คือ มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับความรู้ของครู คือ ครูจะต้องรู้จักทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเด็ก พัฒนาการเด็ก พฤติกรรมของเด็ก การอบรมเลี้ยงดู การประเมินผลเด็ก และมีการทำวิจัยในชั้นเรียน และจะต้องมีความรู้ เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย

ผลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับความรู้ของครู คือ ครูควรมีความรู้ ความเข้าใจเด็ก รู้จักพัฒนาการของเด็ก รู้จักพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็ก นอกจากนั้น ยังต้องมีความสามารถทางวิชาการต่าง ๆ ด้วย

2.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม

ผลการสอบถามผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก เฉลี่ยสูงสุด คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม (กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเกมการศึกษา กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเล่นตามมุม) และของผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก เฉลี่ยสูงสุด คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม (กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเกมการศึกษา กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเล่นตามมุม)

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม คือ ครูต้องมีการวางแผนการจัดกิจกรรม และจัดเตรียมการสอนก่อนล่วงหน้า และมีสมรรถนะในการสอน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ประจำวันโดยใช้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม บูรณาการสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และมีการสอดแทรกการจัดทำโครงการ การใช้การสอนแบบพหุปัญญา เพื่อให้เด็กเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ เกิดความคิดสร้างสรรค์ และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมโดยเชิญมาเป็นวิทยากร และมีการจัดกิจกรรมทางศาสนาอยู่เป็นประจำ กิจกรรมทั้งหมดนี้จะเน้นการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กมากที่สุด ให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการเรียนรู้

ผลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม คือ ครูควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กโดยไม่เน้นวิชาการมากเกินไป โดยจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดความเข้าใจมากกว่าท่องจำ และไม่ทำให้เด็กเกิดความเครียด ปลูกฝังให้เด็กรู้จักหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมจัดกิจกรรม

2.3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับสื่อ – อุปกรณ์

ผลการสอบถามผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับสื่อ – อุปกรณ์ สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก เฉลี่ยสูงสุด คือ จัดทำสื่อและอุปกรณ์ได้เอง และของผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับสื่อ – อุปกรณ์ สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก เฉลี่ยสูงสุด คือ จัดทำสื่อและอุปกรณ์ได้เอง

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับสื่อ – อุปกรณ์ คือ ครูสามารถทำสื่อต่าง ๆ ใช้เองได้ทั้งของเล่น เกมการศึกษา นิทาน

และทางโรงเรียนเป็นผู้สนับสนุนการจัดหาวัสดุที่จำเป็นให้กับครู แต่มีสื่อบางส่วนที่เป็นการจัดซื้อโดยครูเป็นผู้คัดเลือกสื่อที่ต้องการให้ทางโรงเรียนจัดซื้อ ซึ่งสื่อที่จัดซื้อจะทำด้วยพลาสติกและไม่มีสีสีสันสวยงามและไม่เป็นอันตรายกับเด็ก สื่อที่เป็นเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ โทรทัศน์ เครื่องเล่นซีดี ทางโรงเรียนมีการจัดเตรียมไว้ให้ครูได้ใช้ในการจัดกิจกรรมด้วย

ผลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับสื่อ – อุปกรณ์ คือ ครูควรสร้างสื่อขึ้นมาเองบ้างและสามารถใช้สื่อที่เป็นพลาสติกหรือไม่ได้ โดยมีสีสันต่าง ๆ และใช้สื่อที่เป็นของจริงที่สามารถหาได้

2.4 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการ

ผลการสอบถามผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการ สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก เฉลี่ยสูงสุด คือ สรุปผลการประเมินพัฒนาการเป็นรายบุคคลตามกำหนดโรงเรียน และของผู้ปกครอง พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการ สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก เฉลี่ยสูงสุด คือ เก็บรวบรวมผลงานเด็กเพื่อดูความก้าวหน้าของพัฒนาการ

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการ คือ ครูควรประเมินผลเด็กด้วยวิธีการที่หลากหลาย จากการสังเกตพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคลด้วยการจดบันทึกอย่างสม่ำเสมอ และมีการรวบรวมผลงานเด็กเป็นประจำตลอดทั้งเทอม

ผลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านการสอนเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการ คือ ครูควรมีวิธีการประเมินที่หลากหลายนอกเหนือจากสมุดประจำตัวเด็ก และให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการเด็กมากขึ้น

2.5 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพเกี่ยวกับบุคลิกภาพภายใน

ผลการสอบถามผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพเกี่ยวกับบุคลิกภาพภายใน สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เฉลี่ยสูงสุด คือ ตรงต่อเวลา และผู้ปกครอง เห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพเกี่ยวกับบุคลิกภาพภายใน สรุปโดยรวมอยู่ในระดับอยู่ในระดับมาก เฉลี่ยสูงสุด คือ มีอารมณ์ขัน สนุกสนาน ยิ้มแย้มแจ่มใส

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพเกี่ยวกับบุคลิกภาพภายใน คือ ครูจะต้องมีความอ่อนโยน นุ่มนวล ใจเย็น ใจดี

ทุ่มเทให้กับการสอน เสียสละเวลาให้กับงานอย่างเต็มที่ มีความรับผิดชอบในการทำงานสูง เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ

ผลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพเกี่ยวกับบุคลิกภาพภายใน คือ ครูควรความอ่อนโยน ละเอียดอ่อน สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้เป็นอย่างดี มีมารยาทดี มีใจรักเด็ก ใจดี ไม่หยาบคาย มีระเบียบวินัย และมีความเป็นธรรมชาติของตนเอง

2.6 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพเกี่ยวกับบุคลิกภาพภายนอก

ผลการสอบถามผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพเกี่ยวกับบุคลิกภาพภายนอก สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก เฉลี่ยสูงสุด คือ แต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน และของผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพเกี่ยวกับบุคลิกภาพภายนอกของครู สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก เฉลี่ยสูงสุด คือ พุดจาสุภาพ ใช้ภาษาไทยถูกต้อง

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพเกี่ยวกับบุคลิกภาพภายนอก คือ ครูควรแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน สามารถใส่กางเกงมาทำงานได้แต่ต้องสุภาพ ครูจะต้องให้ความสำคัญกับการรักษาความสะอาด ออกกำลังกายเป็นประจำ และพักผ่อนให้เพียงพอ เลือกรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ พุดจาสุภาพ เรียบร้อยกับทุกคน

ผลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านบุคลิกภาพเกี่ยวกับบุคลิกภาพภายนอก คือ ครูควรแต่งกายให้มิดชิด เรียบร้อย ตามระเบียบของโรงเรียน โดยมีสีสันสดใส ควรสวมกางเกงมากกว่ากระโปรงเพื่อความคล่องตัว ไม่จำเป็นต้องทันสมัยมากจนเกินไป เหมาะสมกับการอยู่กับเด็ก ถ้าผมยาวให้เกล้าผมให้เรียบร้อย การทำเล็บสีผม สามารถทำได้ให้เหมาะสม พุดจาไพเราะสุภาพ

2.7 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านคุณธรรม จริยธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อตนเองและผู้อื่น

ผลการสอบถามผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านคุณธรรม จริยธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อตนเองและผู้อื่น สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เฉลี่ยสูงสุด คือ ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และของผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านคุณธรรม จริยธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อตนเองและผู้อื่น สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เฉลี่ยสูงสุด คือ มีความเมตตา กรุณากับเด็กทุกคน

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านคุณธรรม จริยธรรม คือ ครูจะต้องมีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี ชยัน ซื่อสัตย์ อุดหนุน มีระเบียบวินัย เพื่อที่ครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก เมื่อครูสามารถปฏิบัติได้เด็กก็จะได้รับซึมซับจากครูทีละน้อยติดตัวเด็กต่อไป

ผลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านคุณธรรม จริยธรรม คือ ครูควรความเมตตา มีน้ำใจ ความรับผิดชอบ รักษาความสะอาด สุขภาพดี เพราะทำให้เกิดคุณลักษณะหลาย ๆ อย่างที่ตามมา ได้แก่ มีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์

2.8 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับเด็ก

ผลการสอบถามผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับเด็ก สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เฉลี่ยสูงสุด คือ ให้ความรักและความอบอุ่นกับเด็ก และของผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับเด็ก สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก เฉลี่ยสูงสุด คือ ให้ความรักและความอบอุ่นกับเด็ก

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับเด็ก คือ ครูต้องเป็นทั้งพี่ เป็นทั้งเพื่อน ของเด็ก ต้องพูดคุยกับเด็กบ่อย ๆ ด้วยการเน้นย้ำซ้ำทวน ปฏิบัติด้วยความเอื้ออาทร ให้เด็กเกิดความเชื่อมั่น ศรัทธาครู

ผลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับเด็ก คือ ครูควรปฏิบัติกับเด็กเหมือนลูกหลานของตนเอง ให้ความรักโดยการสัมผัสโอบกอด หอมแก้มเด็กได้เสมอ เอาใจใส่เด็กอย่างละเอียดโดยเฉพาะเมื่อเด็กไม่สบาย พูดคุยกับเด็กด้วยความเป็นกันเอง ไม่ดุเด็กจนทำให้เด็กเกิดความหวาดกลัว

2.9 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับครู

ผลการสอบถามผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับครู สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก เฉลี่ยสูงสุด คือ ร่วมกันปรึกษาและหาทางแก้ปัญหาต่าง ๆ ของเด็กในโรงเรียน

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับครู คือ ครูจะมีปฏิสัมพันธ์กันอยู่ตลอดเวลา เพราะต้องทำงานร่วมกัน โดยมีกรวางแผนงานต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อพัฒนาโรงเรียนและพัฒนาเรื่องการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งมีการนิเทศการสอนกันอย่างสม่ำเสมอ

2.10 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

ผลการสอบถามผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก เฉลี่ยสูงสุด คือ ร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กอย่างใกล้ชิด และของผู้ปกครอง พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมาก เฉลี่ยสูงสุด คือ ร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กอย่างใกล้ชิด

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง คือ ครูกับผู้ปกครองมีการสื่อสารติดต่อพูดคุยกันตลอดเวลา ผู้ปกครองสามารถเข้ามาคุยได้ทุกเรื่อง ครูมีการจัดให้ความรู้กับผู้ปกครองเชิญผู้ปกครองมาเป็นวิทยากรในการสอนเด็ก

ผลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง คือ ครูควรมีการพูดคุยกับผู้ปกครองทุกวัน ผู้ปกครองสามารถติดต่อกับครูได้ตลอดเวลาเมื่อเด็กอยู่ที่โรงเรียน รับฟังความคิดเห็นผู้ปกครองในทุก ๆ เรื่องและนำความคิดเห็นของผู้ปกครองไปพิจารณาดำเนินการอย่างจริงจัง และให้คำปรึกษากับผู้ปกครองได้ มีการจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อให้ความรู้กับผู้ปกครองและให้ผู้ปกครองได้ทำความรู้จักกัน

2.11 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

ผลการสอบถามผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น สรุปโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เฉลี่ยสูงสุด คือ สามารถปรับตัวให้เข้ากับบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลด้านมนุษยสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น คือ มีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนโดยชุมชนจะเข้ามาขอใช้สถานที่ของโรงเรียนบ้างบางโอกาสหรือครูออกไปร่วมกิจกรรมกับชุมชน โดยทางโรงเรียนได้เชิญชวนครูให้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ แต่ไม่ได้บังคับ

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหาร และผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. ด้านการสอน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหาร และผู้ปกครอง ในด้านการสอน พบว่า ครูควรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องกรอบมัลติเล็งดูเด็กปฐมวัย โดยเน้นการจัดกิจกรรมโดยใช้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม สอดคล้องกับไพเราะ พุ่มมั่น (2544) กล่าวว่าครูควรจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก ไม่สอนเป็นรายวิชา แต่จะสอนให้เด็กเรียนรู้โดยการบูรณาการให้เด็กเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม ซึ่งกิจกรรมที่จัดมี 6 กิจกรรม คือ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (กิจกรรมวงกลม) กิจกรรมเสรี กิจกรรมกลางแจ้ง และเกมการศึกษา และสามารถกิจกรรมได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน และซึ่งสอดคล้องกับแนวการจัดกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาของกรมวิชาการ (2540) ที่ได้เสนอกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กก่อนประถมศึกษา เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาครอบคลุมพัฒนาการของเด็กทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งครูจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยเพราะเด็กแต่ละคนมีความสนใจ และความสามารถที่แตกต่างกัน นอกจากนั้นครูควรส่งเสริมให้เด็กรู้จัก คิด วิเคราะห์ ใช้เหตุผล รู้จักตั้งคำถามและลงมือทดลองทำสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง โดยครูควรจัดหาสื่อ - อุปกรณ์จากการขอยืม ผลิตเอง และซื้อบางโอกาส เพื่อนำผลมาใช้ในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก สอดคล้องกับลัดดา นิลมะณี (2524) ที่กล่าวว่า ครูเป็นผู้จัดห้องเรียนสำหรับเด็ก จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ไว้ให้พร้อม เตรียม วัสดุอุปกรณ์เหล่านี้ไว้ ซึ่งครูสามารถใช้สื่อที่ติดตัวมาคือ นิ้วมือ มาใช้ประกอบการสอนด้วยการ ร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง ได้อย่างสนุกสนานแล้วนั้น ครูสามารถนำสื่อที่อยู่ใกล้ตัว หรือธรรมชาติ รอบ ๆ ตัว เช่น หนังสือพิมพ์ ผ้าฝ้าย ใบไม้ ฯลฯ มาจัดการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย และมีราคาประหยัด อีกด้วย ในการประเมินพัฒนาการเด็กนั้นผู้บริหารและผู้ปกครองมีการรับรู้ที่แตกต่างกัน คือ ผู้บริหารมีการรับรู้ว่าคุณครูควรสรุปผลการประเมินพัฒนาการเป็นรายบุคคลตามกำหนดโรงเรียน ซึ่งผู้ปกครองมีการรับรู้ว่าคุณครูควรเก็บรวบรวมผลงานเด็กเพื่อดูความก้าวหน้าของพัฒนาการ สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้นำเสนอว่า การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติตามตารางกิจกรรมประจำวันและครอบคลุมพัฒนาการของเด็กทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อนำผลมาใช้ในการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ พัฒนาเด็กให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละคน ด้วยเหตุนี้ผู้สอนซึ่งเป็นผู้ที่จะทำหน้าที่ประเมินพัฒนาการเด็กจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในพัฒนาการเด็กวัย 3-5 ปีเป็นอย่างดี และต้องเข้าใจโครงสร้างของการประเมินอย่างละเอียดว่าจะประเมินเมื่อไรและอย่างไร ต้องมีความสามารถในการเลือกเครื่องมือ และวิธีการที่จะใช้ได้อย่างถูกต้อง จึงจะทำให้ผลของการประเมินนั้นเที่ยงตรงและเชื่อถือได้

2. ด้านบุคลิกภาพ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหาร และผู้ปกครองในด้านบุคลิกภาพ พบว่า ผู้บริหารและผู้ปกครองมีการรับรู้ที่แตกต่างกัน ในเรื่องบุคลิกภาพภายใน ผู้บริหารมีการรับรู้ว่าคุณครูตรงต่อเวลา ซึ่งผู้ปกครองมีการรับรู้ว่าคุณครูมีอารมณ์ขัน สนุกสนาน ยิ้มแย้มแจ่มใส และในเรื่องบุคลิกภาพภายนอก ผู้บริหารมีการรับรู้ว่าคุณครูแต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน ซึ่งผู้ปกครองมีการรับรู้ว่าคุณครูพูดจาสุภาพ ใช้ภาษาไทยถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับพัชลี อ่อนนิม (2539) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูระดับก่อนประถมศึกษาที่มีบุคลิกภาพที่เด่นชัด คือ เป็นผู้ค่อนข้างมีความอ่อนโยน วาง่าย มีความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้อื่น ค่อนข้างมีความร่าเริง สนุกสนาน มีความคล่องแคล่วและมีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความกล้าหาญ ชอบการเสี่ยงภัย ชอบพบปะผู้อื่น และมีความเป็นมิตร และสอดคล้องกับสมพร สุทัศน์ีย์ (2537) กล่าวว่า ครูควรแต่งกายถูกต้องตามกาลเทศะ สุภาพเรียบร้อย มีวาจาไพเราะอ่อนหวาน ไม่พูดดูถูกผู้อื่น รู้จักวิจารณ์เชิงสร้างสรรค์ ดังนั้นครูอนุบาลจึงจำเป็นต้องเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพที่ดีและเหมาะสมกับการเป็นครู เพราะครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กทั้งยังต้องเป็นผู้พัฒนาเด็กให้มีบุคลิกภาพที่ดีและเหมาะสมด้วย

3. ด้านคุณธรรม จริยธรรม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหาร และผู้ปกครองในด้านคุณธรรม จริยธรรม พบว่า ผู้บริหารและผู้ปกครองมีการรับรู้ที่แตกต่างกัน คือ ผู้บริหารมีการรับรู้ว่าคุณครูยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ซึ่งผู้ปกครองมีการรับรู้ว่าคุณครูมีความเมตตา กรุณากับเด็กทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548) ได้เสนอจรรยาบรรณทางวิชาชีพ ข้อ 9. ไว้ว่าผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และท่านพุทธทาสภิกขุ (2527) ได้กล่าวว่า ความสมบูรณ์ในหน้าที่ของครูนั้น ประกอบด้วย การทำงานหนัก การเสียสละ มีความอดทน การใช้สติปัญญาอย่างเหมาะสม มีความเมตตา กรุณาในการอบรมสั่งสอนและชี้แนวทางที่ถูกต้องให้กับเด็ก และอำไพ สุจริตกุล (2522 อ้างถึงในกิติพันธ์ รุจิรกุล, 2539) กล่าวว่า ครูควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมในด้านศีลธรรม วัฒนธรรม ส่งเสริมให้นักเรียนมีความเมตตา กรุณา อดทน ซื่อสัตย์ และสุภาพ อ่อนโยน นอกจากนั้นครูไม่ควรดูหมิ่นศาสนาอื่นที่ไม่ใช่ศาสนาของตน ดังที่กล่าวมาผู้ที่ เป็นครู จึงต้องประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในทางที่ควร เพราะครูเป็นปูชนียบุคคลที่ได้รับความเคารพ

นับถืออย่างสูงจากบุคคลต่าง ๆ หากคุณมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีก็จะมีประโยชน์ ต่อตนเอง คุณก็ จะได้รับการยกย่อง สรรเสริญ ดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข และเจริญก้าวหน้า ต่อเด็ก เด็กก็จะได้ แบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติ สังเกต เป็นแบบอย่างเจริญรอยตาม และต่อสังคม เพราะคุณ สั่งสอนอบรมศิษย์ และเป็นแบบอย่างที่ดี

4. ด้านมนุษยสัมพันธ์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหาร และผู้ปกครอง ในด้านมนุษยสัมพันธ์ ครูจำเป็นต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะเด็ก เมื่อเด็กมาโรงเรียนบุคคลแรกที่เด็กจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ด้วยก็คือครู ผลการวิจัยจึงพบว่าคุณครูให้ ความรักและความอบอุ่นกับเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับ Ryans (1960) กล่าวว่าครูที่ดีควรมีลักษณะใน ชั้นเรียน คือให้ความอบอุ่น ความเข้าใจและมีความเป็นมิตร และ ลัดดา นีละมณี (2524) กล่าวว่า ครูอนุบาลควรมีความรู้เกี่ยวกับความต้องการของเด็กอนุบาล เด็กทุกคนต้องการความรักอย่าง สม่ำเสมอ เสมอต้นเสมอปลาย โดยเฉพาะความรักจากพ่อแม่และผู้ที่อยู่ใกล้ชิด นอกจากนี้ครูจะ มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กแล้ว ครูจะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ คือ เพื่อนครู ผู้บังคับบัญชา ผู้ปกครอง และบุคคลอื่นด้วย โดยครูควรจะแสดงความยินดีและยอมรับผลงานวิชาการของเพื่อน ครู มีการพัฒนาเด็กอย่างใกล้ชิด สามารถปรับตัวให้เข้ากับบุคคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนได้ ซึ่ง สอดคล้องกับจตุธา นุรีภักดี (2547) กล่าวว่า ครูจะต้องรู้จักวิธีสร้างความสัมพันธ์ ได้แก่ ความสัมพันธ์กับศิษย์ควรรักลูกศิษย์ ตั้งใจสอนวิชาความรู้ให้ศิษย์อย่างดีที่สุด รับฟังความคิดเห็น และให้ความสนิทสนม ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา เรียนรู้นิสัยของผู้บังคับบัญชา หลีกเลี่ยง การประจบสอพลอ สรรเสริญคุณความดีของผู้บังคับบัญชาในโอกาสอันควร ละในการสร้าง ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ครูควรให้ความเป็นกันเองให้เกียรติถามทุกข์สุข ให้ความช่วยเหลือ สอดคล้องกับยุพิน อุประการนาระ (2530) กล่าวว่า ครูอนุบาลควรมีการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น คือให้ ความเห็นอกเห็นใจกัน มีความประมาทตน ให้เกียรติผู้ร่วมงานทุกคน มีความแน่วแน่ ดังนั้นการมี ปฏิสัมพันธ์ของครูจึงเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ครูอนุบาลจะต้องสามารถปฏิบัติได้เพราะการ จัดการเรียนการสอนจะต้องอาศัยความร่วมมือกันกับบุคคลทุกฝ่าย ทั้ง ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง โดยบุคคลทุกฝ่ายควรมีการจัดประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน และเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดี เพื่อร่วมกันจัดการเรียนการสอนให้กับเด็ก

ซึ่งจะเห็นได้ว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์บางประการมีความแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารจะต้องทำงานอยู่กับครูและเป็นผู้ดูแลการปฏิบัติงานของครู สอดคล้องกับอารี ชุ่มเมื่องปัก (2535) กล่าวว่าผู้บริหารมีบทบาทสนับสนุนในการดำเนินงานของโรงเรียนโดยเฉพาะในด้าน นโยบายและดูแลการจัดการเรียนการสอน อาคารสถานที่ วัสดุเครื่องใช้ เครื่องเล่น สื่ออุปกรณ์การ

สอน การวางแผน และการปรับปรุงโรงเรียน เพื่อสนับสนุนครูให้มีคุณภาพในการจัดการเรียน การสอน ซึ่งต่างจากผู้ปกครองที่ต้องการคุณลักษณะที่ครูสามารถแสดงออกและปฏิบัติกับลูกของตนได้ เพื่อความมั่นใจว่าลูกจะสามารถอยู่โรงเรียนได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ระดับ การศึกษาของผู้ปกครองก็อาจมีผลต่อการรับรู้เรื่องคุณลักษณะด้วย ซึ่งสอดคล้องกับบุญประคอง ไม่เขียว (2543) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเลือกโรงเรียนอนุบาลในสังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษากรุงเทพมหานครของผู้ปกครอง พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับเกณฑ์การ เลือกโรงเรียนอนุบาล อาชีพและระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับเกณฑ์การเลือก โรงเรียนอนุบาล ในเรื่องอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดการเรียนการสอน บุคลากรและ การบริหารของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำคุณลักษณะของครูอนุบาลที่เป็นข้อค้นพบจาก งานวิจัยเหล่านี้ไปใช้ในการคัดเลือกครูอนุบาล เข้ามาทำงานในโรงเรียนอนุบาลทุก ๆ แห่งเนื่องจาก คุณลักษณะต่าง ๆ เป็นสิ่งที่จำเป็นของครูอนุบาล
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือโรงเรียนอนุบาล ควรจัดให้มีการอบรมและพัฒนาครูให้มี คุณลักษณะที่ดีในทุก ๆ ด้าน ซึ่งจะมีผลต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กอนุบาลให้มีคุณภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของโรงเรียนอนุบาลใน กรุงเทพมหานครโดยครูอนุบาลที่มีคุณลักษณะแตกต่างกัน
2. ควรมีการศึกษาคุณสมบัติที่จำเป็นของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูอนุบาล ใน กรุงเทพมหานคร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กันยา สุวรรณแสง. **การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว**. กรุงเทพฯ: บำรุงสาสิน, 2533.

กาญจนา คุณารักษ์. **มนุษยสัมพันธ์**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์, 2527.

กิติพันธ์ รุจิรกุล. คุณธรรม จรรยาบรรณ และจริยธรรม ในการประกอบอาชีพครู. **สีมาจารย์ 11** (พฤศจิกายน - มีนาคม 2539) : 64-92.

กุสุมาวดี พะวินมย์. **การศึกษาพฤติกรรมประชาธิปไตยของครูอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. บทบาทครูในทศวรรษหน้า. **วารสารการศึกษาปฐมวัย**. (กรกฎาคม 2542) : 63-73.

กนกวรรณ ศรีวาปี. **บุคลิกภาพครูปฐมวัย**. มหาสารคาม : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2549.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ฉบับสรุป**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค, 2545.

ศึกษานิเทศก์. กระทรวง. **คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษาพุทธศักราช 2540 (อายุ 3-6 ปี)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.

ศึกษานิเทศก์. กระทรวง. **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546(สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.

ศึกษานิเทศก์. กระทรวง. **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.

จิตติพร สวัสดิ์กำจรพงศ์. **การศึกษาปัญหาการจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.

จุฑา บุรีภักดี. **มนุษยสัมพันธ์สำหรับครู รหัส 2122506**. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, 2547.

ชาญชัย อินทรประวัติ. **จิตวิทยาสำหรับครู**[Online]. 2549. แหล่งที่มา:

<http://www.sut.ac.th/tehu/article/psychology3.htm>[10 มกราคม 50]

ดิเรก พรสีมา. **การพัฒนาวิชาชีพครู**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,

2541.

ถวิล มาตรเยี่ยม. **การปฏิรูปการศึกษา : โรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ: เสมาธรรม, 2542.

ท่านพุทธทาสภิกขุ. **ธรรมสำหรับครู**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์นิพนพาน. 2527.

ธีรศักดิ์ อัครบวร. **ความเป็นครู**. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏภูเก็ต, 2543.

นวนลละออ สุภาพล. **ทฤษฎีบุคลิกภาพ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

บุตร ประดิษฐ์วณิช. **ขุมทองในบุคลิกภาพ : คู่มือสำรวจและพัฒนาบุคลิกภาพตนเอง**.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง. 2533.

บุญประคอง ไม้เขียว. **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเลือกโรงเรียนอนุบาลในสังกัดสำนักงานการ**

ประถมศึกษากรุงเทพมหานครของผู้ปกครอง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543.

ประคอง กวรรณสูตร. **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทย
วัฒนาพานิช, 2535.

ประไพ สิทธิเลิศ. **ความเป็นครู**. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, 2542.

ประภาพรรณ เอี่ยมสุภาสิต. **สมรรถภาพของครูปฐมวัยในการพัฒนาด้านคุณลักษณะของ
ตนเอง**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2534.

พัชลี อ่อนนิ่ม. **บุคลิกภาพของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร**.

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา, 2539.

พัชรี แสงนิล. **ครูและหลักธรรมของครูตามแนวพุทธปรัชญา**. วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต, ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2534.

พราวพรรณ เหลืองสุวรรณ และพูนสุข บุญยสวัสดิ์. **ประมวลสาระชุดวิชาหลักการและ**

แนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่9-12. นนทบุรี : โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537.

พิชัย ไชยสงคราม. **ความเป็นครู**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, 2542.

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. **ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2549.

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. **มนุษย์สัมพันธ์**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง

- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- พรรณราย ทรัพย์ะประภา. **จิตวิทยาประยุกต์ในชีวิตและในการทำงาน**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- พระมหาบัว ญาณสัมปันโน. **ความเกิดแห่งกองเพลิง เรื่องอย่าตะครุบเงา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้ว, 2542.
- พระเทพเวที. **พุทธธรรมกับชีวิตในสังคมเทคโนโลยี**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, 2532.
- ไพพรรณ เกียรติโชติชัย. **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: คอมเพคท์พรีนซ์, 2536.
- ไพเราะ พุ่มมั่น. **การพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาสู่ผลงานทางวิชาการ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แว่นแก้ว, 2544.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. **ความรู้คู่คุณธรรม : รวมบทความเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมและการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ภวยา แสงเพชร. **การศึกษาพฤติกรรม จริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ในการสอนของครูอนุบาลในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- มัณฑนา คังชะเกษม. **ครูหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา**. **ข้าราชการครู 17** (เมษายน-พฤษภาคม 2540) : 4.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. **ประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 9-12**. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537.
- ยุพิน อุปการะนาระ. **บุคลิกภาพครูปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครูสวนดุสิต. 2530.
- เยาวพา เดชะคุปต์. **การศึกษาปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แม็ค, 2542.
- รพีพรรณ สายทอง. **สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมระดับปฐมวัยศึกษาของครูปฐมวัยที่มีวุฒิทางการปฐมวัยศึกษาและครูปฐมวัยที่ไม่มีวุฒิทางการปฐมวัยศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2542.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์, 2542.
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, สำนักงาน. **สรุปการสังเคราะห์การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน(รอบแรก พ.ศ.2544-**

2548) กรุงเทพมหานคร: 2549.

วีรเรื่องรอง รัตนวิไลสกุล. **มนุษย์สัมพันธ์**. กรุงเทพมหานคร: โครงการส่งเสริมการสร้างตำรา งานเอกสารและการพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2540.

รุ่ง แก้วแดง. **รายงานการประชุมทางวิชาการ เรื่อง ทิศทางวัฒนธรรมกับการศึกษาในกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพมหานคร: วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น, 2545.

รุ่งรวี กนกวิบูลย์ศรี. **โรงเรียนอนุบาลดีต้องแพงรึเปล่า. นิตยสารรักลูก**. (มกราคม 2551) : 168-169.

ลัดดา นีละมณี. **คุณลักษณะและพฤติกรรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย เอกสารการสนชอุวิชาพฤติกรรมกรสอน หน่วยที่8**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2524.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค, 2542.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2)พ.ศ. 2545**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค, 2545.

เลขาธิการคุรุสภา, สำนักงาน. **ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2548**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2548.

เลขาธิการคุรุสภา, สำนักงาน. **จรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2539.

เลขาธิการคุรุสภา, สำนักงาน. **พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546**. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภา, 2546.

เลขาธิการคุรุสภา, สำนักงาน. **มาตรฐานวิชาชีพครู**. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภา, 2546.

วิจิตร อวระกุล. **เทคนิคมนุษย์สัมพันธ์**. พิมพ์ครั้งที่6. กรุงเทพฯ: จัดทำโดยศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

วรวรรณ เหมชะญาติ. **หลักสูตรอนุบาลจุฬาลักษณ์ สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

วรภรณ์ สามโกเศศ. **การแก้ปัญหาหนี้สินครู**. [Online]. 2550. แหล่งที่มา: www.moe.go.th/websm/news_apr07 [5 เมษายน 50]

สาโรช บัวศรี. **จริยธรรมศึกษา**. กรุงเทพฯ: คุรุสภา, 2526.

สุขนินธ์ บัณทุ์นันทกุล. **กรณีศึกษาภาระงานครูอนุบาลในโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ที่มีการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร

- การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- สุรินทรภรณ์ อนันต์มหงศ์. **คู่มือการผลิตสื่อสำหรับเด็ก อายุ 3-12 ปี**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: บริษัท สื่อการสอน จำกัด, 2546.
- สุพันธ์วี ไวยรูป. **การพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กก่อนประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: 2549.
- สุภาพ ณ นคร. **ครูกับการพัฒนาตนเอง. วารสารส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน 2** (กันยายน-ธันวาคม 2533) : 21-22.
- สุภัทร ปัญญาทีป. **จริยธรรมในวิชาชีพ**. กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์, 2546.
- สุมานีน รุ่งเรืองธรรม. **ครูอนุบาลมีคุณภาพจริงหรือ. นิตยสารรักลูก 22** (กันยายน 2547): 34-36.
- สุนน อมรวิวัฒน์. **คุณธรรมและคุณลักษณะของครูในสังคมข่าวสาร ในกรณีศึกษาเพื่อการเรียนการสอนส่งเสริมคุณธรรมแห่งวิชาชีพครู**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- สุนน อมรวิวัฒน์. **คุณธรรมของครู**. กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก. **แสงส่องใจ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้ว, 2541.
- สมโภชน์ เขียมสุภาสิต. **หลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษาหน่วยที่ 5-8**. สุขุทัยธรรมมาธิราช, 2537.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์และคณะ. **งานวิจัยข้อเสนอเชิงนโยบายการผลิตและการพัฒนาครู**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ภาพพิมพ์, 2543.
- สมพร สุทัศน์ีย์. **มนุษย์สัมพันธ์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- อารี พันธุ์ณี. **โรงเรียนในฝัน : ครูลักษณะไหนที่เด็กต้องการ**[Online]. 2547. แหล่งที่มา: <http://manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=9470000000357>
[13 มกราคม 50]
- อารี ชุ่มเมืองปัก. **รายงานการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูผู้สอนเด็กก่อนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้ปกครองในสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. สำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2535.**
- อร่าม หิรัญวรรณ์. **แนวการจัดการเรียนการสอนความเป็นครู**. ปทุมธานี : สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2542.

อรุณี ธรรมดา. **ประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา** หน่วยที่

9-12. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537.

อำไพ สุจริตกุลและคณะ. **งานวิจัยเรื่อง ขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการ**

สอนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร, 2520.

Kedar, R. **การศึกษาปฐมวัย: สร้างคน สร้างชาติ**. สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย,
2542.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

- Bivona, J. M. Effect of Early Childhood Teacher Characteristics on Classroom Practice, Quality, and Child Abilities. **Masters Abstracts International**. June, 2006.
- Chapman, E. N. **Your Attitude is Showing : A Primer of Human Relations**. Chicago: Science Research Associates Inc, 1983.
- Cho, E. K. Approaching the Problem of Early Childhood Teacher Turnover : Universal Pre-K Teacher' Work Attitudes and Turnover Intentions and Their Relationship to Policy-Amenable Teacher Characteristics. **Master Abstracts International**. April, 2006.
- Culkin, L. M. **Teaching the Youngest**. New York: The Macmillan, 1949.
- Colker, L. J. Twelve Characteristics of Effective Early Childhood Teachers. **Young children**. 63 (March 2008) : 67.
- Davis, K. **Human Relations in Business**. New York: McGraw-Hill Book Co, 1975.
- Dubrin, A. T. **Human Relations : A Job Oriented Approach**. Virginia: Reston Publishing, 1981.
- Essa, E. **Introduction to Early Childhood Education**. New York : Delma Publishers, 1996.
- Foster, J. C., and Headley, N. E. **Education in the Kindergarten**. New York: American Book, 1959.
- Heald, J. E., and Moor, S. A. **The Teacher and Administrative Relationship in School System**. New York: The Macmillan Publishing, 1968.
- Henjum, A. A Study of Significance of Student Teacher Personality Characteristics. **Journal of Teacher Education**. 2 (Summer 1969): 143 – 147.
- National Association for the Education of Young Children. **NAEYC Early Childhood Program Standards**[Online]. 2006. Available from: www.naeyc.com
[13 January 2007]
- Ryans, D. G. **Characteristice of Teacher**. Washington D.C.: American Council on

Education, 1960.

Ryans, D. G. *Characteristice of Teacher*. Washington D.C.: American Council on Education, 1970.

White, A. F. *Background and Characteristics of Immersions in the United States*.

Dissertation Abstracts Internationnal. August, 1989.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. อาจารย์สำเร็จ จันทรีโกล	อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสามเสน
2. อาจารย์ สุกัญญา กาญจนกิจ	อาจารย์สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์
ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. อาจารย์ ชัยยุทธ์ บุญยสวัสดิ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตพัฒนา
4. อาจารย์ ดร.วรรณาท รักสกุลไทย	ผู้อำนวยการแผนกอนุบาล
โรงเรียนเกษมพิทยา
5. อาจารย์ ดร.อุไรรัตน์ สำเร็จวงศ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลปาลิโน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สูตรที่ใช้ในการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

$$n = \frac{N}{(1 + Ne^2)}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

E = ความคลาดเคลื่อน (ของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จาก
ตัวอย่างประชากร เท่าที่ยอมรับได้ หรือเป็นความคลาดเคลื่อน
จากการสุ่มเท่าที่ยอมรับได้)

(Yamane, 1970 อ้างถึงใน ประคอง กรรณสูต, 2538)

คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตร ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

$$= \frac{1146}{1 + 1146(0.05)^2}$$

$$= 296.5$$

ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้มีจำนวนเท่ากับ 296.5 โรง

ภาคผนวก ค

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สูตรคำนวณหาค่าร้อยละ เพื่อหาจำนวนสัดส่วนของโรงเรียนแต่ละสังกัด

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนโรงเรียนทั้งหมดของแต่ละสังกัด} \times 100}{\text{จำนวนโรงเรียนทุกสังกัด}}$$

$$\begin{aligned} \text{สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร} &= \frac{428 \times 100}{1146} \\ &= 37.35 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และ เขต 3} &= \frac{38 \times 100}{1146} \\ &= 3.32 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน} &= \frac{680 \times 100}{1146} \\ &= 59.34 \end{aligned}$$

เมื่อได้จำนวนร้อยละของโรงเรียนแต่ละสังกัดแล้ว นำมา X 3 เพื่อให้ได้ตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง 300 โรงเรียน ดังนี้

$$\text{สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร } 37.3 \times 3 = 112 \text{ โรงเรียน}$$

$$\text{สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และ เขต 3}$$

$$3.32 \times 3 = 10 \text{ โรงเรียน}$$

$$\text{สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน } 59.34 \times 3 = 178 \text{ โรงเรียน}$$

ภาคผนวก ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามผู้บริหารเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหาร และผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร
2. แบบสอบถามผู้ปกครองเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหาร และผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร
3. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหาร และผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร
4. แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหาร และผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร

เรื่อง

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองใน
กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ คือ ผู้บริหารในโรงเรียนอนุบาลที่มีการจัดการศึกษาระดับ
อนุบาล สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 และสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริม
การศึกษาเอกชน

2. แบบสอบถาม เกี่ยวกับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของ
ผู้บริหารในกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คำถามมีลักษณะเป็น
แบบตรวจสอบรายการและปลายเปิด

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของ
ผู้บริหารในกรุงเทพมหานคร

เป็นคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ประกอบด้วย
ประเด็นคำถามในด้านการสอน ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์
คำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในด้านการสอน
ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์ คำถามมีลักษณะเป็นแบบ
ปลายเปิด

3. ข้อมูลในแบบสอบถามฉบับนี้ใช้สำหรับการวิจัยตามระเบียบการเรียนการสอน ระดับ
บัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเท่านั้น และไม่ส่งผลต่อผู้ให้ข้อมูลทั้งด้านส่วนตัวและการ
ปฏิบัติงานใด ๆ ทั้งสิ้น

4. โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ทุกตอน เพราะคำตอบของท่านทุกคำตอบจะมี
ประโยชน์ และมีคุณค่าเป็นอย่างมากต่อการนำไปใช้ในการพัฒนาครูอนุบาลต่อไป ผู้วิจัยจะเก็บ
เป็นความลับ ในการนำเสนอผลจะไม่มีการระบุว่าเป็นคำตอบของบุคคลใด

5. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล หมายถึง ลักษณะที่ดีของครูอนุบาลที่ครู

อนุบาลควรมีตามการรับรู้ของผู้บริหาร และผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร 4 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์

ด้านการสอน หมายถึง พฤติกรรมในการนำความรู้ หลักการ วิชาการต่าง ๆ หรือ ประสบการณ์ที่แสดงถึงความสามารถในการถ่ายทอดหรือใช้วิธีการต่าง ๆ ที่ทำให้เด็กได้รับ ประสบการณ์ เกิดการเรียนรู้จากการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยทั้งการจัดกิจกรรม การใช้ สื่อ อุปกรณ์และการประเมินพัฒนาการ

ด้านบุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะทั้งภายในและภายนอกที่สามารถแสดงออกให้ สังเกตเห็นได้ในเรื่องอารมณ์ ความมั่นใจ สติปัญญา ไหวพริบ และท่าทาง การพูด การยืน-เดิน การแต่งกาย และสุขลักษณะ

ด้านคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง การปฏิบัติที่ครูแสดงออก ให้อยู่ในกรอบ อันติงาม ที่เป็นที่ยอมรับ นับถือ ศรัทธาแก่ศิษย์และสังคมทั่วไปทั้งการประพฤติปฏิบัติตนต่อตนเอง และผู้อื่น

ด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน เพื่อมุ่ง ให้เกิดความร่วมมือกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ซึ่งเป็นการ ปฏิสัมพันธ์กันระหว่างครูกับเด็ก การปฏิสัมพันธ์กันระหว่างครูกับครู การปฏิสัมพันธ์กันระหว่างครู กับผู้ปกครอง และการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างครูกับผู้อื่น

การรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครอง หมายถึง การตอบคำถามที่ได้จากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยมีผู้บริหารและผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้คำตอบ

ผู้บริหาร หมายถึง บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายอนุบาล ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับอนุบาลสังกัดสำนัก การศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 และสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

ผู้ปกครอง หมายถึง บิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กที่รับผิดชอบในการอบรม เลี้ยงดูและ เสียค่าใช้จ่ายในการเล่าเรียนของเด็กอนุบาลที่เรียนอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 และสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่สละเวลาอันมีค่าของท่าน
ข้อมูลของท่านจะเป็นประโยชน์ทางการศึกษาต่อไป

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง
ตามสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

26-30 ปี 31-35 ปี 36 - 40 ปี 41-45 ปี
 46-50 ปี 51-55 ปี 56-60 ปี มากกว่า 60 ปี

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

ปริญญาตรี สาขา.....
ปริญญาโท สาขา.....
ปริญญาเอก สาขา.....
อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้อำนวยการโรงเรียน
 รองผู้อำนวยการโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ
 ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ
 หัวหน้าฝ่ายอนุบาล
อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. โรงเรียนสังกัด

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (โรงเรียนสังกัด กทม.)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต1 เขต2 เขต3 (โรงเรียนรัฐบาล)
สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (โรงเรียนเอกชน)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย X ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

- 5 หมายถึง ระดับที่พึงประสงค์มากที่สุด
 4 หมายถึง ระดับที่พึงประสงค์มาก
 3 หมายถึง ระดับที่พึงประสงค์ปานกลาง
 2 หมายถึง ระดับที่พึงประสงค์น้อย
 1 หมายถึง ระดับที่พึงประสงค์น้อยที่สุด

คุณลักษณะของครูอนุบาล		ระดับของคุณลักษณะที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1
ด้านการสอน						
ความรู้ของครู						
1.	มีความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาและจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย					
2.	มีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย					
3.	มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย					
4.	มีความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการสาระการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย					
5.	มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการชั้นเรียนสำหรับเด็กปฐมวัย					
6.	มีความรู้ความเข้าใจเรื่องพฤติกรรมและการเล่นของเด็กปฐมวัย					
7.	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กพิเศษลักษณะต่าง ๆ และการเรียนร่วมของเด็กพิเศษ					
8.	มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาการเด็กปฐมวัย					
9.	มีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน					
การจัดกิจกรรม						
10.	วางแผนจัดการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด					
11.	เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนสอน					
12.	จัดกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัยและความต้องการของเด็ก					
13.	จัดกิจกรรมแบบบูรณาการโดยเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาและทักษะต่าง ๆ เข้าด้วยกัน					
14.	นำวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมในบริบทมาปรับใช้ในเนื้อหาสาระ					

คุณลักษณะของครูอนุบาล		ระดับของคุณลักษณะที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1
15.	จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในวัฒนธรรมและบริบทในชีวิตเด็ก					
16.	จัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กได้ฝึกกระบวนการคิด แก้ปัญหาและเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง					
17.	จัดกิจกรรมโดยเน้นการเตรียมความพร้อม					
18.	ผสมผสานนวัตกรรมต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้					
19.	จัดเตรียมสื่อ-อุปกรณ์ให้พร้อมก่อนการจัดกิจกรรม					
20.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม(กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเกมการศึกษา กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเล่นตามมุม)					
สื่อ-อุปกรณ์						
21.	สามารถแต่งกลอน คำคล้องจองและเพลงได้					
22.	ทำหนังสือนิทานใช้เองได้					
23.	ใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น เครื่องเล่นซีดี คอมพิวเตอร์ โปรเจ็คเตอร์ ฯลฯ					
24.	จัดทำสื่อและอุปกรณ์ได้เอง					
25.	จัดหาสื่อ-อุปกรณ์จากการขอยืม ผลิตเอง และซื้อบางโอกาส					
26.	ให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสื่อ-อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการทำกิจกรรม					
การประเมินพัฒนาการ						
27.	วางแผนเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือในการประเมินที่หลากหลายและเหมาะสมกับเด็ก					
28.	สังเกตพฤติกรรมเด็กและจดบันทึกอย่างเป็นระบบตามความเป็นจริงเป็นรายบุคคล					
29.	เก็บรวบรวมผลงานเด็กเพื่อดูความก้าวหน้าของพัฒนาการ					
30.	สรุปผลการประเมินพัฒนาการเป็นรายบุคคลตามกำหนดโรงเรียน					

คุณลักษณะของครูอนุบาล		ระดับของคุณลักษณะที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1
ด้านบุคลิกภาพ						
บุคลิกภาพภายใน						
1.	มีความมั่นใจในตนเองสูง					
2.	มีอารมณ์ขัน สนุกสนาน ยิ้มแย้มแจ่มใส					
3.	มีอารมณ์มั่นคง					
4.	มีกิจกรรมรยาที่ดี เรียบร้อย มองโลกในแง่ดี					
5.	มีท่าทางคล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง					
6.	มีความรอบคอบละเอียดถี่ถ้วน ช่างสังเกต					
7.	กล้าแสดงออก					
8.	มีความกระตือรือร้น ไวต่อความรู้สึกของเด็ก					
9.	อุทิศตนให้กับงานครูด้วยความเต็มใจโดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทน					
10.	หมั่นสำรวจข้อบกพร่องของตนเองและปรับปรุงแก้ไขอยู่เสมอ					
11.	ตรงต่อเวลา					
บุคลิกภาพภายนอก						
12.	พูดจาสุภาพ ใช้ภาษาไทยถูกต้อง					
13.	ใช้น้ำเสียงที่อ่อนโยนและพูดในระดับเสียงปกติ					
14.	นั่ง ยืน หลังตรงตลอดเวลา					
15.	แต่งกายสุภาพ สะอาด เหมาะสม					
16.	แต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน					
17.	ดูแลผมให้เหมาะสมกับการทำงานกับเด็ก					
18.	ร่างกายแข็งแรง ออกกำลังกายเป็นประจำ					
19.	ตรวจสุขภาพประจำปี					
20.	ผ่านการตรวจสุขภาพจิตตามที่หน่วยงานกำหนด					

คุณลักษณะของครูอนุบาล		ระดับของคุณลักษณะที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1
ด้านคุณธรรม จริยธรรม						
1.	รู้จักการเก็บออม ใช้สิ่งต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า					
2.	มีความพยายามทำงานด้วยความขยันและอดทน					
3.	มีความกลมเกลียวกันระหว่างผู้ร่วมงาน					
4.	รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง					
5.	ไม่หลงในอบายมุข					
6.	มีความมุ่งมั่น อุตสาหะ					
7.	ประพฤติตนถูกต้องตามศีลธรรมอันดีงาม					
8.	รู้จักการให้อภัย ไม่ถือโทษ					
9.	มีวินัย					
10.	มีความยุติธรรมไม่ลำเอียงกับเด็ก					
11.	ซื่อสัตย์สุจริตและจริงใจกับเด็ก					
12.	มีความเมตตา กรุณา กับเด็กทุกคน					
13.	รับฟังและเคารพเหตุผลของผู้อื่น					
14.	กล้าเผชิญต่อปัญหาต่าง ๆ และหาทางแก้ไขด้วยสันติวิธี					
15.	ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์					
16.	ไม่รังเกียจการทำความสะดวกชำระล้างเมื่อเด็กสกปรก					
17.	คิดในแง่ดีกับเด็ก					
18.	เสียสละเพื่อประโยชน์ของเด็กและส่วนรวม					
19.	ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก					

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

	คุณลักษณะของครูอนุบาล	ระดับของคุณลักษณะที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1
ด้านมนุษยสัมพันธ์						
การปฏิสัมพันธ์กับเด็ก						
1.	ให้ความรักและความอบอุ่นกับเด็ก					
2.	ให้ความสนใจปัญหาของเด็กและช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหา					
3.	รับฟังความคิดเห็นของเด็ก					
4.	สร้างบรรยากาศที่ดีและสนุกสนาน					
5.	ไปเยี่ยมเยียนเด็กที่บ้านเมื่อมีโอกาส					
การปฏิสัมพันธ์กับครู						
6.	ให้ความไว้วางใจและยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนครู					
7.	ให้ความช่วยเหลือในด้านการผลิตสื่อการเรียนการสอนและการทำงาน of โรงเรียน					
8.	ยินดีและยอมรับผลงานวิชาการของเพื่อนครู					
9.	ร่วมกันปรึกษาและหาทางแก้ปัญหาต่าง ๆ ของเด็กในโรงเรียน					
การปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง						
10.	ร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กอย่างใกล้ชิด					
11.	พบปะพูดคุยกับผู้ปกครองเป็นรายบุคคลเพื่อปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาและการพัฒนาเด็ก					
12.	จัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ให้ผู้ปกครอง					
13.	ให้ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา					
14.	ให้ความเป็นกันเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง					
15.	จัดประชุมระหว่างครูและผู้ปกครองเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน					
การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น						
16.	ให้เกียรติและเคารพสิทธิหน้าที่ของบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน					
17.	ให้ความสำคัญและรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน					
18.	สามารถปรับตัวให้เข้ากับบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน					
19.	ให้ความร่วมมือและเห็นความสำคัญกับกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชน					
20.	สนับสนุนโรงเรียนเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน					

แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง

เรื่อง

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองใน
กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ คือ ผู้ปกครองในโรงเรียนอนุบาลที่มีการจัดการศึกษาระดับ
อนุบาล สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 และสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริม
การศึกษาเอกชน

2. แบบสอบถาม เกี่ยวกับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของ
ผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คำถามมีลักษณะเป็น
แบบตรวจสอบรายการและปลายเปิด

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของ
ผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร

เป็นคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล ประกอบด้วย
ประเด็นคำถามในด้านการสอน ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์
คำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในด้านการสอน
ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์ คำถามมีลักษณะเป็นแบบ
ปลายเปิด

3. ข้อมูลในแบบสอบถามฉบับนี้ใช้สำหรับการวิจัยตามระเบียบการเรียนการสอน ระดับ
บัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเท่านั้น และไม่ส่งผลต่อผู้ให้ข้อมูลทั้งด้านส่วนตัวและการ
ปฏิบัติงานใด ๆ ทั้งสิ้น

4. โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ทุกตอน เพราะคำตอบของท่านทุกคำตอบจะมี
ประโยชน์ และมีคุณค่าเป็นอย่างมากต่อการนำไปใช้ในการพัฒนาครูอนุบาลต่อไป ผู้วิจัยจะเก็บ
เป็นความลับ ในการนำเสนอผลจะไม่มีการระบุว่าเป็นคำตอบของบุคคลใด

5. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล หมายถึง ลักษณะที่ดีของครูอนุบาลที่ครู

อนุบาลควรมีตามการรับรู้ของผู้บริหาร และผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร 4 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์

ด้านการสอน หมายถึง พฤติกรรมในการนำความรู้ หลักการ วิชาการต่างๆ หรือ ประสบการณ์ที่แสดงถึงความสามารถในการถ่ายทอดหรือใช้วิธีการต่าง ๆ ที่ทำให้เด็กได้รับ ประสบการณ์ เกิดการเรียนรู้จากการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยทั้งการจัดกิจกรรม การใช้ สื่อ อุปกรณ์และการประเมินพัฒนาการ

ด้านบุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะทั้งภายในและภายนอกที่สามารถแสดงออกให้ สังเกตเห็นได้ในเรื่องอารมณ์ ความมั่นใจ สติปัญญา ไหวพริบ และท่าทาง การพูด การยืน-เดิน การแต่งกาย และสุขลักษณะ

ด้านคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง การปฏิบัติที่ครูแสดงออก ให้อยู่ในกรอบ อันติงาม ที่เป็นที่ยอมรับ นับถือ ศรัทธาแก่ศิษย์และสังคมทั่วไปทั้งการประพฤติปฏิบัติตนต่อตนเอง และผู้อื่น

ด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน เพื่อมุ่ง ให้เกิดความร่วมมือกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ซึ่งเป็นการ ปฏิสัมพันธ์กันระหว่างครูกับเด็ก การปฏิสัมพันธ์กันระหว่างครูกับครู การปฏิสัมพันธ์กันระหว่างครู กับผู้ปกครอง และการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างครูกับผู้อื่น

การรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครอง หมายถึง การตอบคำถามที่ได้จากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยมีผู้บริหารและผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้คำตอบ

ผู้บริหาร หมายถึง บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายอนุบาล ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับอนุบาลสังกัดสำนัก การศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 และสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

ผู้ปกครอง หมายถึง บิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กที่รับผิดชอบในการอบรม เลี้ยงดูและ เสียค่าใช้จ่ายในการเล่าเรียนของเด็กอนุบาลที่เรียนอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 และสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่สละเวลาอันมีค่าของท่าน
ข้อมูลของท่านจะเป็นประโยชน์ทางการศึกษาต่อไป

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง
ตามสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 25 ปี 26-30 ปี 31-35 ปี 36 - 40 ปี
 41-45 ปี 46-50 ปี 51-55 ปี 56-60 ปี มากกว่า 60 ปี

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

ปริญญาตรี สาขา.....
ปริญญาโท สาขา.....
ปริญญาเอก สาขา.....
อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. ผู้ปกครองมีอาชีพ

ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ รับจ้าง
เจ้าของธุรกิจ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย X ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

- 5 หมายถึง ระดับที่พึงประสงค์มากที่สุด
 4 หมายถึง ระดับที่พึงประสงค์มาก
 3 หมายถึง ระดับที่พึงประสงค์ปานกลาง
 2 หมายถึง ระดับที่พึงประสงค์น้อย
 1 หมายถึง ระดับที่พึงประสงค์น้อยที่สุด

คุณลักษณะของครูอนุบาล		ระดับของคุณลักษณะที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1
ด้านการสอน						
ความรู้ของครู						
1.	มีความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาและจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย					
2.	มีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย					
3.	มีความรู้ความเข้าใจเรื่องกรอบมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย					
4.	มีความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการสาระการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย					
5.	มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการชั้นเรียนสำหรับเด็กปฐมวัย					
6.	มีความรู้ความเข้าใจเรื่องพฤติกรรมและการเล่นของเด็กปฐมวัย					
7.	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กพิเศษลักษณะต่าง ๆ และการเรียนร่วมของเด็กพิเศษ					
8.	มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาการเด็กปฐมวัย					
9.	มีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน					
การจัดกิจกรรม						
10.	วางแผนจัดการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด					
11.	เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนสอน					
12.	จัดกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัยและความต้องการของเด็ก					
13.	จัดกิจกรรมแบบบูรณาการโดยเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาและทักษะต่าง ๆ เข้าด้วยกัน					
14.	นำวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมในบริบทมาปรับใช้ในเนื้อหาสาระ					

คุณลักษณะของครูอนุบาล		ระดับของคุณลักษณะที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1
15.	จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในวัฒนธรรมและบริบทในชีวิตเด็ก					
16.	จัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กได้ฝึกกระบวนการคิด แก้ปัญหาและเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง					
17.	จัดกิจกรรมโดยเน้นการเตรียมความพร้อม					
18.	ผสมผสานนวัตกรรมต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้					
19.	จัดเตรียมสื่อ-อุปกรณ์ให้พร้อมก่อนการจัดกิจกรรม					
20.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม(กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเกมการศึกษา กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเล่นตามมุม)					
สื่อ-อุปกรณ์						
21.	สามารถแต่งกลอน คำคล้องจองและเพลงได้					
22.	ทำหนังสือนิทานใช้เองได้					
23.	ใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น เครื่องเล่นซีดี คอมพิวเตอร์ โปรเจ็คเตอร์ ฯลฯ					
24.	จัดทำสื่อและอุปกรณ์ได้เอง					
25.	จัดหาสื่อ-อุปกรณ์จากการขอยืม ผลิตเอง และซื้อบางโอกาส					
26.	ให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสื่อ-อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการทำกิจกรรม					
การประเมินพัฒนาการ						
27.	วางแผนเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือในการประเมินที่หลากหลายและเหมาะสมกับเด็ก					
28.	สังเกตพฤติกรรมเด็กและจดบันทึกอย่างเป็นระบบตามความเป็นจริงเป็นรายบุคคล					
29.	เก็บรวบรวมผลงานเด็กเพื่อดูความก้าวหน้าของพัฒนาการ					
30.	สรุปผลการประเมินพัฒนาการเป็นรายบุคคลตามกำหนดโรงเรียน					

คุณลักษณะของครูอนุบาล		ระดับของคุณลักษณะที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1
ด้านบุคลิกภาพ						
บุคลิกภาพภายใน						
1.	มีความมั่นใจในตนเองสูง					
2.	มีอารมณ์ขัน สนุกสนาน ยิ้มแย้มแจ่มใส					
3.	มีอารมณ์มั่นคง					
4.	มีกิจกรรมรยาที่ดี เรียบร้อย มองโลกในแง่ดี					
5.	มีท่าทางคล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง					
6.	มีความรอบคอบละเอียดถี่ถ้วน ช่างสังเกต					
7.	กล้าแสดงออก					
8.	มีความกระตือรือร้น ไวต่อความรู้สึกของเด็ก					
9.	อุทิศตนให้กับงานครูด้วยความเต็มใจโดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทน					
10.	หมั่นสำรวจข้อบกพร่องของตนเองและปรับปรุงแก้ไขอยู่เสมอ					
11.	ตรงต่อเวลา					
บุคลิกภาพภายนอก						
12.	พูดจาสุภาพ ใช้ภาษาไทยถูกต้อง					
13.	ใช้น้ำเสียงที่อ่อนโยนและพูดในระดับเสียงปกติ					
14.	นั่ง ยืน หลังตรงตลอดเวลา					
15.	แต่งกายสุภาพ สะอาด เหมาะสม					
16.	แต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน					
17.	ดูแลผมให้เหมาะสมกับการทำงานกับเด็ก					
18.	ร่างกายแข็งแรง ออกกำลังกายเป็นประจำ					
19.	ตรวจสุขภาพประจำปี					
20.	ผ่านการตรวจสุขภาพจิตตามที่หน่วยงานกำหนด					

คุณลักษณะของครูอนุบาล		ระดับของคุณลักษณะที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1
ด้านคุณธรรม จริยธรรม						
1.	รู้จักการเก็บออม ใช้สิ่งต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า					
2.	มีความพยายามทำงานด้วยความขยันและอดทน					
3.	มีความกลมเกลียวกันระหว่างผู้ร่วมงาน					
4.	รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง					
5.	ไม่หลงในอบายมุข					
6.	มีความมุ่งมั่น อุตสาหะ					
7.	ประพฤติตนถูกต้องตามศีลธรรมอันดีงาม					
8.	รู้จักการให้อภัย ไม่ถือโทษ					
9.	มีวินัย					
10.	มีความยุติธรรมไม่ลำเอียงกับเด็ก					
11.	ซื่อสัตย์สุจริตและจริงใจกับเด็ก					
12.	มีความเมตตา กรุณา กับเด็กทุกคน					
13.	รับฟังและเคารพเหตุผลของผู้อื่น					
14.	กล้าเผชิญต่อปัญหาต่าง ๆ และหาทางแก้ไขด้วยสันติวิธี					
15.	ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์					
16.	ไม่รังเกียจการทำความสะดวกชำระล้างเมื่อเด็กสกปรก					
17.	คิดในแง่ดีกับเด็ก					
18.	เสียสละเพื่อประโยชน์ของเด็กและส่วนรวม					
19.	ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก					

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร

เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองใน
กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหาร
2. ลักษณะการสอบถามเป็นการสัมภาษณ์รายบุคคล แบบกึ่งมีโครงสร้างผู้สัมภาษณ์
ถามตามแนวการสัมภาษณ์และคำถามโดยดัดแปลงคำถามที่เหมาะสมตามสถานการณ์และผู้ให้
สัมภาษณ์สามารถตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ
3. แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์
 - ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล

การปฏิบัติในการสัมภาษณ์

1. เตรียมตัวก่อนไปสัมภาษณ์
 - 1.1. ศึกษาและทำความเข้าใจคำถามในการสัมภาษณ์ให้ชัดเจน
 - 1.2. นัดแนะเวลา และสถานที่สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์
2. การดำเนินการสัมภาษณ์
 - 2.1. ผู้สัมภาษณ์แนะนำตัวเองและบอกจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์
 - 2.2. สนทนาเรื่องทั่วไปเพื่อสร้างความคุ้นเคยในการสัมภาษณ์
 - 2.3. ขออนุญาตจดบันทึกและบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์
 - 2.4. เริ่มต้นการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูล

1. ผู้สัมภาษณ์บันทึกข้อมูลตอนที่ 1 ก่อนการสัมภาษณ์
2. ผู้สัมภาษณ์บันทึกข้อมูลตอนที่ 2 ระหว่างการสัมภาษณ์
3. จดบันทึกคำพูด และบันทึกเสียงด้วยเครื่องบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร

วันที่ให้สัมภาษณ์.....เวลา.....น.ถึง.....น.
 สถานที่จัดสัมภาษณ์.....
 ชื่อ-สกุล.....ตำแหน่ง.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หรือกรอกข้อความลงในช่องว่าง
 ตามความเป็นจริง

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ.....ปี
3. วุฒิทางการศึกษา
 - ต่ำกว่าปริญญาตรี สาขา.....
 - ปริญญาตรี สาขา.....
 - ปริญญาโท สาขา.....
 - ปริญญาเอก สาขา.....
4. ชื่อโรงเรียน

5. สังกัดของโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงาน
 - สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (โรงเรียนสังกัด กทม.)
 - สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต1 เขต2 เขต3 (โรงเรียนรัฐบาล)
 - สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (โรงเรียนเอกชน)
6. ประสบการณ์การทำงานในด้านบริหาร.....ปี
7. ประสบการณ์การทำงานในระดับอนุบาล.....ปี
8. ประสบการณ์การสอนก่อนดำรงตำแหน่งปัจจุบัน.....ปี
9. ระดับอนุบาลที่เปิดสอน
 - อนุบาล 1 (อายุ 3-4 ปี) จำนวน.....ห้อง
 - อนุบาล 2 (อายุ 4-5 ปี) จำนวน.....ห้อง
 - อนุบาล 3 (อายุ 5-6 ปี) จำนวน.....ห้อง
10. จำนวนนักเรียนอนุบาลในโรงเรียนของท่าน.....คน
11. จำนวนครูอนุบาลในโรงเรียนของท่าน.....คน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล

- ครูอนุบาลในโรงเรียนของท่านจบวุฒิมัธยมศึกษาที่ตรงตามสายงานกี่คน
- ในภาพรวมท่านชอบครูแบบใด

ด้านการสอน

1. ท่านมีเกณฑ์อย่างไรในการคัดเลือกครูเข้าทำงานในโรงเรียนและในด้านการสอนท่านพิจารณาอย่างไรในเรื่องความรู้ความสามารถ ประสบการณ์การทำงาน ความสนใจ ความถนัด อารมณ์ นิสัย

2. ครูควรนำนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมอย่างไร
3. ครูควรมีความสามารถในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้แก่เด็กอย่างไร
4. ครูควรมีความสามารถในการจัดหาสื่อต่าง ๆ ด้วยวิธีการใดบ้าง
5. ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนอย่างไร
6. ในการประเมินพัฒนาการเด็ก ครูควรมีวิธีการประเมินอย่างไร ตามสภาพจริงหรือไม่

ด้านบุคลิกภาพ

1. ท่านมีแนวทางในการคัดเลือกครูที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านบุคลิกภาพอย่างไร (กิริยาท่าทาง การแต่งกาย การพูด การดูแลสุขภาพ)
2. ท่านชอบครูที่มีบุคลิกภาพแบบใด
3. ครูควรดูแลเด็กอย่างไร (รอบคอบ ว่องไว ตรงต่อเวลา)
4. ครูควรดูแลตนเองอย่างไร (รักษาความสะอาด ควบคุมกิริยาท่าทาง)

ด้านคุณธรรม จริยธรรม

1. คุณธรรม จริยธรรมในเรื่องใดบ้างที่เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลและควรเน้นเรื่องใดใน 5 อันดับแรก (ซื่อสัตย์ สุภาพ ประหยัด สะอาด ซื่อสัตย์ สามัคคี มีวินัย มีน้ำใจ ความเมตตา ความรับผิดชอบ ท่านเห็นว่าอย่างไร)

ด้านมนุษยสัมพันธ์

1. ครูควรมีการปฏิสัมพันธ์กับเด็กอย่างไร (การพูดคุย การสัมผัส โอบกอด ความเป็นกันเอง ความรักความอบอุ่น)
2. ครูควรมีการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนครูอย่างไร (ช่วยเหลือเพื่อนครู ให้ความไว้วางใจ)
3. ครูควรมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองอย่างไร (รับฟังความคิดเห็น เผยแพร่ความรู้ ให้คำปรึกษา)
4. ครูควรมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างไร (ให้เกียรติ ร่วมงานกับชุมชน)

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ปกครอง

เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลตามการรับรู้ของผู้บริหารและผู้ปกครองใน กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้ปกครอง
2. ลักษณะการสอบถามเป็นการสัมภาษณ์รายบุคคล แบบกึ่งมีโครงสร้างผู้สัมภาษณ์ถามตามแนวการสัมภาษณ์และคำถามโดยดัดแปลงคำถามที่เหมาะสมตามสถานการณ์และผู้ให้สัมภาษณ์สามารถตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ
3. แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์
 - ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล

การปฏิบัติในการสัมภาษณ์

1. เตรียมตัวก่อนไปสัมภาษณ์
 - 1.1. ศึกษาและทำความเข้าใจคำถามในการสัมภาษณ์ให้ชัดเจน
 - 1.2. นัดแนะเวลา และสถานที่สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์
2. การดำเนินการสัมภาษณ์
 - 2.1. ผู้สัมภาษณ์แนะนำตัวเองและบอกจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์
 - 2.2. สนทนาเรื่องทั่วไปเพื่อสร้างความคุ้นเคยในการสัมภาษณ์
 - 2.3. ขออนุญาตจดบันทึกและบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์
 - 2.4. เริ่มต้นการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์

บันทึกข้อมูล

5. ผู้สัมภาษณ์บันทึกข้อมูลตอนที่ 1 ก่อนการสัมภาษณ์
6. ผู้สัมภาษณ์บันทึกข้อมูลตอนที่ 2 ระหว่างการสัมภาษณ์
7. จดบันทึกคำพูด และบันทึกเสียงด้วยเครื่องบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ปกครอง

วันที่ให้สัมภาษณ์.....เวลา.....น.ถึง.....น.
 สถานที่จัดสัมภาษณ์.....
 ชื่อ-สกุล.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หรือกรอกข้อความลงในช่องว่าง
 ตามความเป็นจริง

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ.....ปี
3. วุฒิทางการศึกษาสูงสุด
 - ปริญญาตรี
 - ปริญญาโท
 - ปริญญาเอก
 - อื่น ๆ โปรดระบุ
4. อาชีพ.....
5. ชื่อโรงเรียน.....
6. สังกัดของโรงเรียนที่บุตรหลานของท่านศึกษาอยู่
 - สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (โรงเรียนสังกัด กทม.)
 - สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต1 เขต2 เขต3 (โรงเรียนรัฐบาล)
 - สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (โรงเรียนเอกชน)
7. ระดับชั้นที่บุตรหลานของท่านศึกษาอยู่
 - อนุบาล 1 (อายุ 3-4 ปี)
 - อนุบาล 2 (อายุ 4-5 ปี)
 - อนุบาล 3 (อายุ 5-6 ปี)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาล

1. ในการเลือกโรงเรียนอนุบาลให้บุตร ท่านมีเกณฑ์ในการเลือกอย่างไร
2. บุตร/หลานของท่านเรียนโรงเรียนนี้กี่คน (ถ้าเรียนที่นี่ทุกคน ทำไมถึงส่งมาเรียนที่นี่)

ด้านการสอน

1. ท่านคิดว่าครูของลูกมีลักษณะอย่างไร เคยพบปะพูดคุยกันหรือไม่
2. ลักษณะห้องเรียนของลูกท่านเป็นอย่างไร ท่านเห็นอะไรที่เป็นจุดเด่น และอะไรที่ควรปรับปรุง
3. ท่านเข้าใจผลการประเมินที่ครูส่งให้หรือไม่ และท่านเคยมีส่วนร่วมในการประเมินหรือไม่ อย่างไร

ด้านบุคลิกภาพ

1. ท่านชอบครูแบบใด (การแต่งกายเมื่ออยู่กับเด็ก กิริยาท่าทาง การแสดงอารมณ์ การใช้วิธีการ น้ำเสียง ในการพูด)
2. ท่านต้องการให้ครูปฏิบัติอย่างไรเมื่ออยู่กับเด็ก

ด้านคุณธรรม จริยธรรม

1. ท่านคิดว่าครูอนุบาลควรมีคุณธรรม จริยธรรมในเรื่องใดบ้างที่จะเป็นแบบอย่างให้กับเด็กได้(ขยัน สุภาพ ประหยัด สะอาด ซื่อสัตย์ สามัคคี มีวินัย มีน้ำใจ ความเมตตา ความรับผิดชอบ ท่านเห็นว่าอย่างไร)

ด้านมนุษยสัมพันธ์

1. ท่านต้องการให้ครูมีการปฏิสัมพันธ์กับเด็กอย่างไร (การพูดคุย การสัมผัส โอบกอด หอมแก้ม ความเป็นกันเอง)
2. ท่านต้องการให้ครูมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองอย่างไร (รับฟังความคิดเห็น เผยแพร่ความรู้ ให้คำปรึกษา)

ภาคผนวก จ

รายชื่อโรงเรียนที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

รายชื่อโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

1. โรงเรียนวัดทองธรรมชาติ	32. โรงเรียนวัดกระจับปี่นิจ
2. โรงเรียนวัดพิชัยญาติ	33. โรงเรียนวัดขุนจันทร์
3. โรงเรียนวัดสุวรรณ	34. โรงเรียนวัดประดิษฐาราม
4. โรงเรียนบางชัน (ปลื้มวิทยานุสรณ์)	35. โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์
5. โรงเรียนบ้านหนองระแหง(ชมแสงประชานุกูล)	36. โรงเรียนวัดไตรรัตนาราม
6. โรงเรียนวัดบัวแก้ว	37. โรงเรียนคลองหนองใหญ่
7. โรงเรียนวัดลำกระดาน	38. โรงเรียนบางแค (เนื่องสังวาลย์อนุสรณ์)
8. โรงเรียนสุเหร่าคลองสี	39. โรงเรียนหมู่บ้านเศรษฐกิจ
9. โรงเรียนสุเหร่าสามวา	40. โรงเรียนวัดดีดวด
10. โรงเรียนจินดาบำรุง	41. โรงเรียนวัดนาคกลาง
11. โรงเรียนบ้านลาดพร้าว	42. โรงเรียนวัดราชสิทธิาราม
12. โรงเรียนวัดเทวสุนทร	43. โรงเรียนวัดโพธิ์เรียง
13. โรงเรียนวัดโพธิ์แก้ว	44. โรงเรียนวัดดุสิตาราม
14. โรงเรียนวัดนางนอง	45. โรงเรียนวัดพระยาทำ
15. โรงเรียนวัดบางประทุนนอก	46. โรงเรียนวัดสุวรรณาราม
16. โรงเรียนวัดยายร่ม	47. โรงเรียนไชศรีปราโมชอนุสรณ์
17. โรงเรียนพหลโยธิน	48. โรงเรียนบ้านบางกะปิ
18. โรงเรียนวัดดอนเมือง	49. โรงเรียนลำสาลี(ราษฎร์บำรุง)
19. โรงเรียนวัดจันทรสโมสร	50. โรงเรียนวัดบึงทองกลาง
20. โรงเรียนวัดประจักษ์ศิลปาคม	51. โรงเรียนสุเหร่าคลองจั่น
21. โรงเรียนวัดโพธิ์ (ราษฎร์ผดุงผล)	52. โรงเรียนสุเหร่าหัวหมากน้อย
22. โรงเรียนวัดกระโสมทอง	53. โรงเรียนวัดเสม็ดดำ
23. โรงเรียนวัดช่างเหล็ก	54. โรงเรียนวัดกำแพง
24. โรงเรียนวัดทอง (อุดมศิลปวิทยาการ)	55. โรงเรียนวัดหัวกระบือ
25. โรงเรียนวัดมะกอก	56. โรงเรียนวัดจันทร์นอก
26. โรงเรียนคลองทวีวัฒนา	57. โรงเรียนวัดเลียบราษฎร์บำรุง
27. โรงเรียนคลองมหาสวัสดิ์	58. โรงเรียนวัดสร้อยทอง
28. โรงเรียนวัดปุณณาวาส	59. โรงเรียนผ่องพลอยอนุสรณ์
29. โรงเรียนบางมด	60. โรงเรียนวัดบางนาใน
30. โรงเรียนราษฎร์บูรณะ (มุขำหมัดอุทิศ)	61. โรงเรียนบ้านนายเหรียญ
31. โรงเรียนวัดใหญ่ศรีสุวรรณ	62. โรงเรียนบ้านนายสี

63. โรงเรียนบางยี่ขันวิทยาคม	96. โรงเรียนแจ่มจันทร์
64. โรงเรียนวัดรวก	97. โรงเรียนวัดภาชี
65. โรงเรียนวัดศิริไอยสวรค์	98. โรงเรียนสวัสดิศึกษา
66. โรงเรียนวัดแก้วแจ่มฟ้า	99. โรงเรียนวัดใต้
67. โรงเรียนวัดหัวลำโพง	100. โรงเรียนสุเหร่าลาดบัวขาว
68. โรงเรียนวัดนวลจันทร์	101. โรงเรียนชอยแอนเนกซ์ (กาญจนภิเษก 2)
69. โรงเรียนวัดพิชัย	102. โรงเรียนออเงิน (อ่อน เหม อนุสรณ์)
70. โรงเรียนปลูกจิต	103. โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล
71. โรงเรียนวัดดวงแข	104. โรงเรียนคารีอุปถัมภ์
72. โรงเรียนสวนลุมพินี	105. โรงเรียนบ้านเจียรดับ
73. โรงเรียนนงมาณะ	106. โรงเรียนลำนุหรีพวง
74. โรงเรียนสุเหร่าทับช้าง	107. โรงเรียนวัดใหม่กระทู้มด้อม
75. โรงเรียนอยู่เป็นสุขอนุสรณ์	108. โรงเรียนวัดลำด้อยตั้ง
76. โรงเรียนวัดดิสานุการาม	109. โรงเรียนวัดสีชมพู
77. โรงเรียนวัดตรีศูเทพ	110. โรงเรียนสุเหร่าใหม่
78. โรงเรียนวัดมกุฎกษัตริยาราม	111. โรงเรียนสุเหร่าลำแขก
79. โรงเรียนวัดราชบูรณะ	112. โรงเรียนสุเหร่าสนามกลางลำ
80. โรงเรียนวัดอินทริวิหาร	
81. โรงเรียนวัดชัยฉิมพลี	
82. โรงเรียนวัดทองศาลางาม	
83. โรงเรียนวัดประดู่	
84. โรงเรียนบ้านเกาะ	
85. โรงเรียนมีนบุรี	
86. โรงเรียนสุเหร่าบางชัน	
87. โรงเรียนวัดช่องลม	
88. โรงเรียนวัดปริวาส	
89. โรงเรียนวัดพระยาไย	
90. โรงเรียนวัดแจ้งร้อน	
91. โรงเรียนประสานสามัคคี (บ้านทับยาว)	
92. โรงเรียนวัดปลูกศรัทธา	
93. โรงเรียนวัดพลมานีย์	
94. โรงเรียนเพชรถนนอม (คลองเสื่อน้อย)	
95. โรงเรียนลอยสายอนุสรณ์	

รายชื่อโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต1 เขต2 เขต3

1. โรงเรียนวัดชนะสงคราม
2. โรงเรียนประถมนนทรี
3. โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์
4. โรงเรียนพญาไท
5. โรงเรียนโสมสิตตโมสร
6. โรงเรียนวัดใหม่ช่องลม
7. โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๗๕
8. โรงเรียนพระยาประเสริฐสุนทราศรัย
9. โรงเรียนวัดช่างเหล็ก
10. โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

1. โรงเรียนหนองจอกกงลิบฮั่วเคียว	34. โรงเรียนดลวิทยา
2. โรงเรียนอนุบาลธนาภาค	35. โรงเรียนสมฤทัย
3. โรงเรียนกว้างเจ้า	36. โรงเรียนอนุบาลทองวิทย์
4. โรงเรียนกองทัพปกอุปกัณฑ์เพชรารุทวิทยาใน
พระอุปกัณฑ์ ฯ	37. โรงเรียนอนุบาลวัฒนานาเวศน์
5. โรงเรียนปจวาโมชิตวิทยาทาน	38. โรงเรียนบำรุงวิชา
6. โรงเรียนอนุบาลนิเวศน์วารินทร์	39. โรงเรียนอนุบาลธีรชาติ
7. โรงเรียนพระมารดานิจจานุเคราะห์	40. โรงเรียนปิยะมิตร
8. โรงเรียนวัฒนานันทวิทยา	41. โรงเรียนอนุบาลอภิรักษ์ชัยพฤกษ์
9. โรงเรียนอนุบาลภัทรบุตรี	42. โรงเรียนอยู่เย็นวิทยา
10. โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย	43. โรงเรียนสุภัทรา
11. โรงเรียนสตรีบุตรบำรุง	44. โรงเรียนอนุชนบางกอกน้อย
12. โรงเรียนเจริญศึกษา	45. โรงเรียนอนุบาลจิรภา
13. โรงเรียนบัณฑิตวิทยา	46. โรงเรียนอนุบาลสุนิตา
14. โรงเรียนใจรักอนุบาล	47. โรงเรียนอนุบาลสุนันท์ศึกษา
15. โรงเรียนพิพัฒนา	48. โรงเรียนอานันทวิทยา
16. โรงเรียนอนุบาลบ้านหวาน	49. โรงเรียนรุ่งอรุณ
17. โรงเรียนคุ้มเกล้า สุวินทวงศ์	50. โรงเรียนอนุบาลทิพารัตน์
18. โรงเรียนมีนบุรีศึกษา	51. โรงเรียนชาญกิจวิทยา
19. โรงเรียนเขตเจิมศิลป์	52. โรงเรียนฐานปัญญา
20. โรงเรียนมาเรียลัย	53. โรงเรียนดำรงเรืองวิทย์
21. โรงเรียนศึกษาพัฒนา	54. โรงเรียนตรีมิตรวิทยา
22. โรงเรียนอนุบาลพร้อม	55. โรงเรียนเผด็จศึกศึกษา
23. โรงเรียนเซนต์ยอแซฟยานนาวา	56. โรงเรียนสุจิตถรณ์วิดี
24. โรงเรียนวรมงคล	57. โรงเรียนอนุบาลดารวี
25. โรงเรียนสารสาสน์พัฒนา	58. โรงเรียนอนุบาลทอฟ้า
26. โรงเรียนอนุบาลมณีรัตน์	59. โรงเรียนจันทศิริวิทยา
27. โรงเรียนสัจย์สงวนวิทยา	60. โรงเรียนเลิศล้ำ
28. โรงเรียนอนุบาลตรุณา	61. โรงเรียนอนุบาลก้องหล้า
29. โรงเรียนอนุบาลพิณทิพย์	62. โรงเรียนอนุบาลเสริมปัญญาพุดตาน
30. โรงเรียนมนวีวิทยา	63. โรงเรียนสารสาสน์สุขสวัสดิ์
31. โรงเรียนฤดีศึกษา	64. โรงเรียนอนุบาลบริบูรณ์ศึกษา
32. โรงเรียนอำนวยการศึกษาศึกษา	65. โรงเรียนอนุบาลสมฤดี
33. โรงเรียนสายประสิทธิ์วิทยา	66. โรงเรียนอนุบาลสุพิชชา

67. โรงเรียนทิวไผ่งาม	102. โรงเรียนอนุบาลไสวตาแดง
68. โรงเรียนธรรมภิรักษ์	103. โรงเรียนอรรถกมิตร
69. โรงเรียนประมุขวิทยา	104. โรงเรียนเปรมฤดีศึกษา
70. โรงเรียนพัฒนวิทย์	105. โรงเรียนเสริมปัญญาอนุบาล
71. โรงเรียนพิมลวิทย์	106. โรงเรียนอนุบาลจิตตานนท์
72. โรงเรียนรัตนกุลอนุบาล	107. โรงเรียนอนุบาลเล็กประยูร
73. โรงเรียนศรีอู่ลย์	108. โรงเรียนกรุงเทพพิทยา
74. โรงเรียนอนุบาลฤชากร	109. โรงเรียนกฤตศิลป์วิทยา
75. โรงเรียนอนุบาลแสงทองอนุสรณ์	110. โรงเรียนนราทร
76. โรงเรียนอุดมศาสตร์พัฒนา	111. โรงเรียนอนุบาลติสกาล
77. โรงเรียนกอบวิทยา	112. โรงเรียนอนุบาลมารีญา
78. โรงเรียนปัญจทรัพย์	113. โรงเรียนดรุณาลัยสุขุมวิท
79. โรงเรียนอนุบาลรังษีวิทย์	114. โรงเรียนศรีวิกรม์
80. โรงเรียนอนุบาลสัจย์สงวนอนุสรณ์	115. โรงเรียนอนุบาลกู่ไก่
81. โรงเรียนอำนวยการพิทยา	116. โรงเรียนอนุบาลบ้านรัก
82. โรงเรียนเบญจมิตร	117. โรงเรียนจินดาพงศ์
83. โรงเรียนสายอักษร	118. โรงเรียนอนุบาลบ้านริมคลอง
84. โรงเรียนโสมมาภา	119. โรงเรียนจินตามณี
85. โรงเรียนอนุบาลเข้มเสริม	120. โรงเรียนธนบุรีศึกษา
86. โรงเรียนโกศลวิทยา	121. โรงเรียนสมบุญวิทย
87. โรงเรียนจันทะ	122. โรงเรียนอนุบาลบ้านยิ้ม
88. โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล	123. โรงเรียนอนุบาลสิริอักษร
89. โรงเรียนเซนต์หลุยส์ศึกษา	124. โรงเรียนอนุบาลเสริมสุข
90. โรงเรียนธีรประสิทธิ์ศาสตร์	125. โรงเรียนกรุงเทพวิเทศศึกษา
91. โรงเรียนพระแม่มาลีสาทร	126. โรงเรียนอนุบาลธนิทร
92. โรงเรียนอนุบาลพินทร	127. โรงเรียนอนุบาลธรรมมาภรณ์
93. โรงเรียนอนุบาลแสงอรุณพระนคร	128. โรงเรียนประเทืองวิทย์อุรุพงษ์
94. โรงเรียนกุลวรรณศึกษา	129. โรงเรียนอำนวยการมัธยม
95. โรงเรียนนวมพัฒนวิทยา	130. โรงเรียนฤทธิไกรศึกษา
96. โรงเรียนผดุงศิษย์พิทยา	131. โรงเรียนอนุบาลสังสิทธิ์
97. โรงเรียนรัตนวิทยาบางซื่อ	132. โรงเรียนเกษมพิทยา
98. โรงเรียนวีระพิทยา	133. โรงเรียนคริสต์ธรรมศึกษา
99. โรงเรียนจินดานุกูล	134. โรงเรียนทอสี
100. โรงเรียนมาลากฤตยวิทยา	135. โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย
101. โรงเรียนอนุบาลปรางทิพย์	136. โรงเรียนอนุบาลบ้านไทยวัฒนา

137. โรงเรียนกสิณธรวิทยา	172. โรงเรียนภารตวิทยาลัย
138. โรงเรียนกสิณธรอนุสรณ์	173. โรงเรียนแสนยานุกรวิทยา
139. โรงเรียนภูมิสุขศึกษา	174. โรงเรียนจิตรลดา
140. โรงเรียนอำนวยการศิลป์ธนบุรี	175. โรงเรียนราชวัตรวิทยา
141. โรงเรียนอนุบาลทอฝัน	176. โรงเรียนราชินีบน
142. โรงเรียนอนุบาลสว่างวรรณ	177. โรงเรียนอนุบาลกรแก้ว
143. โรงเรียนระเบียบศึกษา	178. โรงเรียนเซนต์เทเรซา
144. โรงเรียนอนุบาลปิยะวิทย์	
145. โรงเรียนอนุบาลฤทธิยะวรรณาลัย	
146. โรงเรียนเอกอนุบาล	
147. โรงเรียนปรีชชาธร	
148. โรงเรียนทินกรพิทยานุสรณ์	
149. โรงเรียนถนนอมพิศวิทยา	
150. โรงเรียนสองภาษาลาดพร้าว	
151. โรงเรียนอนุบาลองค์การการค้าคุรุสภา	
152. โรงเรียนอุดมศึกษา	
153. โรงเรียนนรีชาศึกษา	
154. โรงเรียนอนุบาลวรรณฤดี	
155. โรงเรียนอนุบาลสมศกุลนา	
156. โรงเรียนประภามนตรี	
157. โรงเรียนรุ่งเรืองวิทยา	
158. โรงเรียนอนุบาลอุดมสุข	
159. โรงเรียนอรรณวิทย์	
160. โรงเรียนโชติกาญจน์	
161. โรงเรียนอนุบาลพลอยแก้ว	
162. โรงเรียนอนุบาลสร้างสรรค์	
163. โรงเรียนบูรณะศึกษา แผนกอนุบาลทุ่งครุ	
164. โรงเรียนสารสาสน์ประชาอุทิศพิทยาคาร	
165. โรงเรียนอนุบาลบ้านโคม	
166. โรงเรียนอนุบาลปานตะวัน	
167. โรงเรียนปัญญาศักดิ์บางบอน	
168. โรงเรียนสารสาสน์วิเทศบางบอน	
169. โรงเรียนอนุบาลทานตะวัน	
170. โรงเรียนอนุบาลเอกชัย	
171. โรงเรียนพิมานวิทย์	

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวน้ำผึ้ง ทวีพรปฐมกุล เกิดเมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2526 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ในปีการศึกษา 2547 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรการสอน และเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2548

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย